

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Komieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśmiewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 547 A

Poznań, środa dnia 26 listopada 1930

Rok XXV

Odpowiedzialność wobec przyszłości

Ze strony prorządowej imputowano nam stale, a szczególnie jaskrawo w okresie wyborczym, że nasza opozycja wypływa z motywów „uprzedzenia” do ludzi, kierujących obozem „sanacyjnym”. Nie potrzebujemy tłumaczyć, że mamy prawo odnosić się ujemnie do tych, których dziełem był przelew krwi bratniej w maju roku 1926. Ale każdy obiektywny i w sprawach politycznych jako tako zorientowany obywatel państwa zdaje sobie z tego dobrze sprawę, że po za powyższym względem przyczyny ściśle rzeczowe dzielą obozy narodowy od obozu „sanacyjnego”, i to przyczyny natury zarówno politycznej, społecznej i gospodarczej, jak przede wszystkim moralnej.

Nie będziemy w tej chwili przypominali wszystkich głębokich różnic, które świeżo z okazji wyborów podkreślone zostały dobitnie. Wystarczy przecież spojrzeć na sam skład ugrupowania prorządowego z jednej, a obozu narodowego z drugiej strony, by stwierdzić całą niędzy nimi przepaść: tam, w B. B., zbiorowisko najsprzeczniejszych elementów, począwszy od konserwatystów i nawet monarchistów, a skończywszy na zięjących nienawiścią klasową socjalistach, zbiorowisko utrzymane w korbach batem z góry, a karjerowiczostwem i umiłowaniem złobu u dołu, — u nas zaś także członkowie wszystkich warstw społecznych, ale związani tem samem wewnętrznem wolnem przekonaniem, temi samymi zasadami, tym samym jasnym programem rzeczowym. My idziemy naprzód właśnie i wyłącznie przekonaniem, zasadami, programem, wartościami moralnymi, materialnych korzyści nikomu nie obiecując i nie dając, — tainci „zwycięzają” bezprogramowością, karmieniem instynktów materialnych i temi metodami, których orgie odbiły się na społeczeństwie świeżo w wyborach.

Jest dla nas rzeczą niepojętą, że tego nie rozumieją żywi konserwatywni i że nie zdają sobie z tego sprawy, iż to one właśnie w pierwszym rządzie zaplącą w przyszłości w danym razie rachunek za tę dzisiejszą szkołę polityczną B. B. Czy naprawdę sądzą, że tych dzisiejszych „sanacyjnych” metod nie przyswoi sobie lewica, szczególnie skrajna lewica? Czy sądzą, że „sanatorzy” „zasłonią” ich na zawsze? Czy myślą tylko o dniu dzisiejszym, a nie o jutrze, — tylko o sobie, — nie o swych synach, — przyszłych pokoleniach? Ciężkiem

P. Świtalski desygnowany na marszałka Sejmu

Obrady klubu B. B. — Sławek ponownie prezesem klubu

Warszawa, 26. 11. (Tel. wł.) — Dziś w godzinach popołudniowych odbyło się posiedzenie klubu B. B. Wzięło w nim udział około 300 członków obu ciał parlamentarnych. W toku obrad dokonano wyborów. Na marszałka Sejmu został desygnowany p. Świtalski, na wicemarszałka Raczkiewicz.

Prezesem klubu B. B. został pułk. Sławek, pierwszym i wyjątkowym zastępcą Janusz Jędrzejewicz, drugim

wiceprezesem i kierownikiem klubu poselskiego Tadeusz Hołówko, trzecim wiceprezesem i kierownikiem klubu senackiego Józef Targowski, kierownikiem działu propagandowego pułk. Koc, kierownikami działu oświaty Trojanowski i Siedlecki, członkami prezydium Radziwiłł, Evert, który będzie jednocześnie zastępcą kierownika klubu senatorskiego oraz Zdzisław Lechnicki, Miedziński, Kielak i Kozłowski.

Zamiary B. B. w sprawie konstytucji

Warszawa, 26. 11. (Tel. wł.) — W czwartkowych pismach „sanacyjnych” pojawił się wywiad premiera Piłsudskiego, dotyczący konstytucji. Wysunięta będzie koncepcja utworzenia specjalnej komisji rzeczoznawczej, któraby opracowała projekt nowej

konstytucji i ten projekt stałby się następnie przedmiotem obrad Sejmu i Senatu. (w)

Od redakcji: Więc i teraz jeszcze rząd nie wystąpi z inicjatywą, z własnym projektem konstytucji, za któryby wziął odpowiedzialność?

Rekonstrukcja gabinetu — Gen. Składkowski dowódcą korpusu w Poznaniu?

Warszawa, 26. 11. (Tel. wł.) — Obiegają pogłoski, że rekonstrukcja gabinetu nastąpi w dniach następnych. Mówi się o zmianie na stanowisku min. spr. wewnętrznych. Tekę tą miałby objąć dotychczasowy wiceminister Bielawski. Gen. Składkowski miałby wrócić do armii czynnej i objąć dowództwo korpusu w Poznaniu.

Warszawa, 26. 11. (Tel. wł.) „Kurjer Warszawski” notuje następu-

jące pogłoski o zmianach w rządzie: Na wypadek ustąpienia Piłsudskiego ze stanowiska premiera jego domniemanym następcą ma być pułkownik Sławek albo gen. Sosnkowski. Niezależnie od tego słyszy się, że kierownictwo rządu spoczęłoby w rękach min. Kwiatkowskiego „co miałoby zmobilizować zwrócenie głównej uwagi rządu na sprawy gospodarcze przy tak zwanej pacyfikacji politycznej”. (w)

Zwolnienie b. posła Aleksandra Dębskiego za kaucją?

Warszawa, 26. 11. (Tel. wł.) Żona więźnia brzeskiego, b. posła Dębskiego (Str. Nar.), uwięzionego obecnie w Grójcu, otrzymała według „Robotnika” od sędziego Demanta zawiado-

mienie, że może on być zwolniony za kaucją 10 000 zł. Zwolnienie b. posła Dębskiego nastąpić miałyby w dniu dzisiejszym.

Spotkanie medjolańskie Grandi'ego z Litwinowem

Jedna z najnowszych niespodzianek politycznych — jej doniosłe znaczenie dla polityki europejskiej

Rzym, 26. 11. (Tel. wł.) Min. Grandi i komisarz ludowy Z. S. R. R. Litwinow spotkali się onegdaj w Medjolanie. Odbyły się między nimi jakiegoś rozmowy, o których mówiono, że były „przyjacielskie” i dotyczyły pewnych zagadnień politycznych i gospodarczych, interesujących oba państwa. Po tych rozmowach Litwinow odwołany został nagle do Moskwy, a nagły ten wyjazd łączony z tajemniczymi zaburzeniami w Rosji.

Owo spotkanie medjolańskie dwóch ministrów wywołało w kołach politycznych dla których było niespodzianką, zrozumiałe zainteresowanie.

Gwałtowne artykuły prasy włoskiej przeciw Sowietom nie zapowiadały serdeczności, jaka towarzyszyła spotkaniu w Medjolanie. Dzienniki dzisiejsze nie wymieniają problemów, poruszonych przez obu polityków. Pewne światło rzuca korespondent genewski „Popolo d'Italia”, mówiąc, że nieoczekiwany wyjazd Litwinowa wywołał konsternację, oraz stwierdzając, że na genewskim gruncie spotkanie z Grandim związane jest z pobytom hr.

Bethlena w Berlinie oraz przyjazdem Tewfika do Rzymu.

Następnie dziennik pisze, że widmo bloku włosko-rosyjsko-niemieckiego, o którym ciągle piszą dziennikarze francuscy oraz Małej Ententy, stanęło jako groźna rzeczywistość a związek zachodzący pomiędzy taką hipotezą a dobrymi stosunkami trzech wielkich mocarstw z grupą turecko-bułgarsko-grecko-węgierską, stworzył w kołach genewskich wrażenia, że coś istotnie powstaje w Europie wokół Włoch. Taki blok siedmiu mocarstw, obejmujący 300 milionów ludzi, zmusza do poważnego rozmyślenia oraz do najrozmaitszych fantazji na ten temat. Korespondent „Mattino” wskazuje, że stanowisko, zajęte przez Litwinowa w Genewie, logicznie musiało doprowadzić do spotkania w Medjolanie. Jak wiadomo, Litwinow zgłosił sprzeciw w zakresie wiązania przyszłej konferencji rozbrojeniowej z Ligą Narodów. Deklaracje te były uważane za propagandę, lecz wyjazdem do Medjolanu Litwinow potwierdził właściwe znaczenie swych oświadczeń.

obarczają się brzemieniem odpowiedzialności.

Fatalne skutki może zmniejszyć i

złagodzić tylko rozsądna, dobro narodu i państwa na oku mająca i posuwająca społeczeństwo w kierunku umiarkowa-

nia reforma ustroju państwowego. Woła o nią dobro państwa, woła dobro narodu, a zbiegiem okoliczności nawet interes tych, którzy żyrują dzisiejsze metody polityczne i ponoszą za nie odpowiedzialność wobec przyszłości.

Czy obóz „sanacyjny” po tylu latach odraczania sprawy zdobędzie się ostatecznie na inicjatywę w sprawie konstytucji? I czy inicjatywa ta pójdzie w zarowym i rozsądnym kierunku?

Anachronistyczna taktyka

Z powodu ostatniej mowy min. Curtiusa „Kurjer Warszawski” zajął stanowisko identyczne z naszym. Pisze on:

„Żadne przemówienie niemieckiego ministra spraw zagranicznych nie jednoczyło w sobie tak wyraźnego systemu gróźb, jak powyższe przemówienie p. Curtiusa. Można było je nazwać programową deklaracją nowej aktywnej polityki niemieckiej. Czy ta polityka będzie naprawdę aktywna i efektywna, to nie zależy wyłącznie od Niemiec. Musimy się jednak liczyć z tą wolą aktywizmu i powinniśmy sobie zdawać sprawę, jakie czynniki siły uprawniają czy rozzuchwalają Niemcy do owego aktywizmu. Ponieważ Polska jest w grze, nawet bardzo poważnie w grze, musimy zacząć robić zawczasu własny rachunek sumienia, jak do owej rozprawy stajemy: gospodarczo finansowo, wewnętrznie - politycznie, dyplomatycznie i wojskowo.

„Na razie rozgrywa się walka na płaszczyźnie dyplomatycznej. P. minister Zaleski nie chce oficjalnie nic wiedzieć o rewizjonizmie to znaczy nie przyjmuje go oficjalnie do wiadomości (wywiad w „Petit Parisien”).

„Może to miała być finezja dyplomatyczna. Lecz po wystąpieniu p. Tardieu przeciw rewizjonizmowi i replice p. Curtiusa w obronie rewizjonizmu, finezja ta wydaje się a n a c h r o n i z m e m po kilku zaledwie dniach. Skoro protest dyplomatyczny przeciw wystąpieniu p. Treviranusa pozostał po dzień dzisiejszy bez odpowiedzi, to uważamy, że na publiczne oświadczenie p. Curtiusa o naszych granicach, powinna nastąpić szybka i zdecydowana odpowiedź publiczna, zwłaszcza że p. Curtius traktuje wystąpienia niemieckich ministrów przeciw granicom polskim, jako rodzaj nowego tytułu prawnego, a kiedyś gotowi jego następcy przedstawiać niezatwierdzone lub nie zgłoszone protesty polskie, jako miłczące uznanie słuszności pretensyj niemieckich.”

Tymczasem zamiast tej stanowczej odpowiedzi, dowiadujemy się o nowym wywiadzie min. Zaleskiego, w którym ten w dalszym ciągu dowodzi, iż „zbliżenie francusko - niemieckie przyczyni się do zbliżenia polsko - niemieckiego”. Czy to ma być odpowiedź na postawioną przez p. Curtiusa w formie zupełnie oficjalnej sprawę rewizji granic? Czy to ma być odpowiedź na niedwuznaczne groźby niemieckie? Niewspółmierność między polską polityką zagraniczną a niemiecką staje się istotnie zatrzważającą.

Żądanie uwolnienia posła Korfantego

„Polonja” katowicka donosi, że większość opozycyjna nowego, trzeciego sejmu Śląskiego na pierwszym posiedzeniu postawi wniosek o wypuszczenie na wolność więźnia brzeskiego, posła Korfantego Wojciecha, przebywającego w więzieniu w Warszawie.

Kampanja za rewizją traktatów we Francji nie ustaje

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Paryż, w listopadzie.

Ostatnia mowa p. Curtiusa przypadła na chwilę wielkiego poruszenia zarówno opinii publicznej, jak i kół politycznych skandalem finansowym banku Oustrica oraz żądaniem przeprowadzenia w tej sprawie szczegółowej ankiety. Niespodziewane zgodzenie się na nią rządu, który początkowo był ankiecie wręcz przeciwny, skupiło jeszcze bardziej ogólną uwagę na zagadnienia wewnętrzne.

Natomiast w środowiskach narodowych położono od początku duży nacisk na nową ofensywę Berlina. Wystąpienie oficjalne Niemiec w sprawie rewizji granic, zbrojeń oraz odszkodowań świadczy, iż pretensje ich krystalizują się, a siły do rewanzu wzrastają. Przedstawiciele Rzeszy, jeżeli jeszcze nie podnoszą zbyt tonu, to niemniej formułują swe żądania w sposób coraz bardziej kategoriyczny i natarczywy. Pod tym względem postęp jest niezaprzeczone. Jakżeż niedawno jeszcze dążenia do rewizji traktatów były poruszane jedynie w rozmowach prywatnych; potem przeprowadzono całą systematyczną kampanję dla zaszczerpienia w umyśle idei zmiany granic. Dzisiaj, skoro wydała ona pożądane dla Berlina owoce, bo odbiła się głośnie echem w krajach niezadowolonych z układów pokojowych, kiedy za kompromisem „korytarzowym” opowiadają się coraz liczniejsi francuscy pacyfiści, — dr. Curtius bez ogródek wyłuszczył credo rewindykacyjne Niemiec.

Prawda, że dla uspokojenia lokarnistów minister spraw zagranicznych Rzeszy zaznaczył, iż Niemcy pragną zrealizować swe dążenia drogą pokojową. Ale, jak słusznie pisze Bainville, „rewizja traktatów i granic nie pozostanie zawsze tylko idealną aspiracją narodu niemieckiego”. Obecnie stała się już ona rewindykacją oficjalną, a na to, żeby ocenić znaczenie podobnego wystąpienia, należy pamiętać, iż nigdy, żaden minister francuski od 1871—1914 r., nie sformułował żądania rewizji traktatu frankfurckiego z r. 1871. Gdyby zaś to uczynił, Niemcy nie omieszkałyby odpowiedzieć w sposób piorunujący. Co więcej, cała Europa wystąpiłaby przeciwko rządowi francuskiemu i nierozważnie, z jaką on porusza zagadnienia przesądzone. Któż jednak dzisiaj oburza się na mowę p. Curtiusa, zapytuje Bainville? Jeszcze trochę, a będzie się raczej oskarżało Francję i państwa, sprzeciwiające się rewizji, którą obecnie nazywa się „ewolucją”.

Niestety jednak, jeżeli obóz republikanów narodowych, t. j. właściwie francuska prawica, nie uznaje owych „konieczności żywotnych”, wysuniętych przez niemieckiego ministra spraw zagranicznych, to natomiast lewica bezwzględnie im sprzyja. Faktem tym należy poniekać tłumaczyć coraz bardziej energiczne i aroganckie posunięcia Berlina. Dziwić się im zresztą trudno. Niemcy znajdują w samej Francji niezmienne cennych i wymownych adwokatów swej sprawy, zarówno, gdy chodzi o kwestję rozbrojenia, jak i o sprawę granic. Nietylko socjaliści, ale i radykali są zdania, że tym sposobem można zażegnać groźbę przyszłych zatargów.

Czemu jednak należy przypisywać, że w coraz liczniejszych kołach francuskich kampanja przeciwko Pomorzu, a powiedzmy wręcz przeciwko Polsce, zakreśliła tak szerokie koła? Odpowiedź prosta: nieufność do wewnętrznych stosunków w Polsce. Nieufność ta niestety spotęgowała się tu po ostatnich wypadkach w kraju.

Brak wiary niektórych kół w politykę polską przyczynił się do energicznego popierania zbliżenia francusko-niemieckiego i do propagowania myśli o potrzebie rektyfikacji granic Lewicowe stronnictwa tutejsze prowadzą jak najzacieklejszą propagandę przeciwko „sanacji”. Nie byłoby w tem naturalnie wielkiego nieszczęścia. Ale propaganda ta wyzyskiwana jest równocześnie przeciwko Polsce, przeciwko jej granicom, a zatem przeciwko jej bezpieczeństwu.

Niemia bowiem tygodnia, jeżeli nie dnia, w którymby nie było zebrania, odczytu, artykułu, wykazującego w tej lub innej formie konieczności rewizji traktatów i spowodowania porozumienia pomiędzy Polską a Niemcami co do Pomorza. Pod tym względem radykali w gorliwości swej rywalizują ze socjalistami, a wpływy masonskie dokonują reszty.

Jednym z nowych już nietylko adwokatów, ale poprostu apostołów rewizji układów wersalskich staje się poseł Pierre Cot. Propagandę tę szerzy za pomocą przemówień w Paryżu i na prowincji, oraz dzięki artykułom, wychodzącym kolejno w „La République”, le „Soir”, „La Revue des Vivants”. Niemniej czynnym jest również p. Kayser, członek Ligi Praw Człowieka i kierownik dotychczasowy polityki zagranicznej w tejże „La République”.

Równie szkodliwa dla Polski kampanję prowadzi p. Victor Basch, prezes Ligi Praw Człowieka. W jednym z ostatnich artykułów w „La Volonté” protestuje przeciwko tym patriotom francuskim, którzy przenoszą granicę Renu nad Wisłę; dalej przeciwko mniemaniu, iż najmniejsza zmiana granic polskich spowodowałaby wojnę; wreszcie przeciwko możliwości wiecznego pozostania Pomorza przy Polsce! Zdaniem p. Bascha te sfery narodowe francuskie, które zachęcają do bezwzględności, nie liczą się z rzeczywistością i zadają poważny cios sprawie pokoju.

P. Basch na poparcie swych tez opiera się na ostatniej książce p. René Marcella „La France et la Pologne”. Podkreśla on, jakby od niechcenia, że w czasie wojny szereg wybitnych osobistości polskich budowało przyszłość kraju na państwach centralnych. A dalej, również jakby od niechcenia twierdzi, że Polacy, chcąc się zaasekurować na wypadek klęski państw centralnych, zainstalowali Komitet Narodowy Polski w Paryżu. Mimo to musi on przyznać, że dzięki energii i zręczności kierowników komitetu, pp. Romana Dmowskiego i Paderewskiego, Polska uzyskała od Rady Czterech „nietylko dzielnice rdzennie polskie”. P. Basch, Żyd węgierski, przemawiający w imieniu masonów, nie może przeboleć, że Polska posiadała także Małopolskę Wschodnią i Wilno. I dziś domaga się zwrotu tych ziem przez Polskę, zużytkowując do tego stosunki wewnętrzne w Polsce.

I. Briares.

mem uświadomienia polityczno-społecznego. Była jedyną dzielnicą na wschodzie o cechach wyraźnie zachodnich. Walka o Lwów, jego bohaterskie stanowisko w r. 1918 miały za swój podkład ideowy poczucie przynależności tych ziem do świata zachodniego. Żadna z ziem wschodnich Polski nie podkreśliła tego poczucia tak mocno i tak niedwuznacznie, jak Lwów i wschodnia Małopolska.

Cała jej przeszłość, tak świetna i górna, dawała po temu słuszną pretensję. Nie bez przyczyny Lwów uchodził za stolicę kresów wschodnich, bo on właśnie wraz ze swoją dzielnicą wybijał się wśród nich na pierwszy plan swoją odrębnością duchową i kulturalną.

I otóż wyniki wyborów — i nietylko one — wskazują, że linja graniczna między zachodem a wschodem Polski przesunęła się niestety na zachód od Lwowa. Cofnęła się poza linję Bug — San. Wpływy tych ujemnych wartości, jakie „sanacja” wprowadziła w życie Polski, przenikły do wschodniej Małopolski. Oparł się im zachód. Nie ulega wątpliwości, że odegrała tu rolę wyjątkowo głęboką, rzeczywista kultura społeczeństwa tych dzielnic, rozumiejąca wartość prawa w życiu nowoczesnym, nieprzywykła do metod stosowanych i skutecznych tylko wobec słabych moralnie, niezorganizowanych i mało wytrzymałych organizmów.

Właśnie w tym zakresie Małopolska wschodnia zdała egzamin fatalnie. Niejednokrotnie dawaliśmy wyraz obawom, że niektóre objawy zbyt jaskrawo wskazują, że w Małopolsce wschodniej dzieje się niedobrze. Zarówno życie publiczne i jego poziom, życie społeczne w najrozmaitszych dziedzinach, życie umysłowe i kulturalne, teatr, prasa, procentowy udział Lwowa w ogólnym dorobku Polski na różnych polach — zdradzały od dłuższego czasu niepokojące objawy upadku. Ogólna atmosfera Lwowa i Małopolski wschodniej stawała się od kilku lat bardzo niewyraźna. Zbliżał się kryzys ciężki i niebezpieczny.

Wynik wyborów jest dowodem słuszności naszych przewidywań. Małopolska wschodnia jest ciężko chora psychicznie. Olbrzymi wysiłek w okresie wojny zniszczył zbyt poważnie jej energię i siły. Mimo dużych wysiłków z niemieckiej tej trudno się jej wydzwignąć. Kto patrzy dzisiaj na nią — tego uderza w pierwszym rzędzie wprost niepojęta apatia społeczeństwa. Dawny kolosalny rozmach, jaki był wprost przysłowio- wem znamięm lwowian — zapadł się jak pod ziemię. Jest to właśnie zewnętrzny objaw choroby, na jaką dzielnica lwowska cierpi i z powodu której poddała się wschodniemu prądowi, jaki opanował kresy.

Ten stan jest wysoce niebezpieczny, jeżeli się zważy na znaczenie dzielnicy lwowskiej dla Polski. Mielibyśmy już sposobność omawiać je nieraz i nie będziemy mnożyli dlatego argumentów w tej sprawie. Stwierdzić tylko trzeba, że kryzys w Małopolsce wschodniej nietylko się nie zmniejsza, ale owszem pogłębia. Odpowiedzialność za to spada na tych, którzy obniżyli jej samopoczucie i poziom, którzy chcą odciąć ją od duchowej łączności z zachodem Polski i stworzyć tu tę samą sytuację, co na Wołyniu, Polesiu czy Białorusi. Jest to jeden z tych licznych eksperymentów, jakich się od paru lat w Polsce dokonuje. Eksperymentuje się zaś we wschodniej Małopolsce dla bardzo doraźnych i małych celów.

Obóz narodowy — poczuwając się do odpowiedzialności za Lwów i jego dzielnicę, zrobi wszystko, aby ją obudzić i wskrzesić w całej pełni jej dawną przeszłość. Robić to będzie mimo trudności i prób likwidowania go. Są siły żywotne w obozie narodowym Lwowa, które potrafią pobudzić jego uśpioną ambicję strażnicy ducha zachodniego.

Klaudjusz Hrabek.

Z obozu rządowego

Nasz korespondent warszawski (H. W.) pisze, co następuje:

Odpowiedzialność za wszystko wzięła obecnie niepodzielnie „sanacja”. Już teraz nie będzie mogła szernować argumentem, że Sejm przeszkadza w przeprowadzaniu potrzebnych reform. Fakt ten wywoływa w wielu kołach „sanacyjnych” zaniepokojenie. Poczuli one, że pełna, całkowita odpowiedzialność na nich spoczywa, a dzisiaj już nikt nie uwieryzy sugestjom, płynącym z jej bezwzględnej propagandy, zwalającej winę za niepowodzenia na innych.

Ślad też w „sanacji” toczą się narady, omawiane są projekty, jak daleko postępować. Chce się ustalić na przyszłość

OBWIESZCZENIE

Niniejszem podajemy do wiadomości naszych Sz. Odbiorców, że z dniem 20 listopada r. b., rozwiązaliśmy umowę z dotychczasowym zastępcą na m. Poznaniu p. Ludwikiem Rychterem, który od tejże daty nie jest upoważnionym do inkasa.

Jednocześnie powierzyliśmy funkcje zastępcy z prawem inkasa kierownikowi naszej hurtowni win w Poznaniu p. J. Pietruszewskiemu. Wierzbę górcze 17, tel. 72-32.

Polecając nasze wyroby i nadal zyczliwej uwadze Sz. Odbiorców, kreślimy się z poważaniem

KUJAWSKA WYIWNIA WIN
H. MAKOWSKI w KRUSZWICY

linję postępowania. Zmagają się w niej dwa kierunki: jeden, wysuwający hasła współdziałania względnie t. zw. pacyfikacji, tj. wytorowania takich warunków, któreby umożliwiały normalniejsze stosunki, a drugi, wręcz przeciwny, nawołujący do przedsięwzięcia dalszych ostrych środków, któreby przeciwników rozłożyły całkowicie, nie wyłączając nawet rozwiązania istniejących stronnictw. Na tle tem rozgrywają się również zmagania wewnętrznych kierunków w „sanacji”, która w istocie nie wie jeszcze, jak ma na przyszłość postępować, gdyż... nie otrzymała jeszcze odpowiednich instrukcyj.

Taki stan wyczekiwania już nie da się na dłuższą metę utrzymać. Nastają pewne terminy zewnętrzne, które zniewalają do odkrywania kart. Nastąpić to musi już w tym tygodniu, a objawem zewnętrznym będzie ułożenie się stosunków w rządzie i w kierowniczych kołach parlamentu.

W obronie tajności wyborów w powiecie ostrowskim

Z powodu interwencji pełnomocnika listy narodowej Nr. 4 na województwo poznańskie p. F. Godiewskiego u przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej nr. 35, w sprawie samowolnego usunięcia zastów w lokalach wyborczych w pow. ostrowskim przez pana starostę przy pomocy policji w dniu wyborów do Senatu, p. przewodniczący okręgowej komisji wysłał następującą depeszę do starosty ostrowskiego.

Poznań, 23 listopada 1930 r. godz. 13.50.
Do p. Starosty Powiatu Ostrowskiego
Ostrow Wielkopolski.

Doszło do mej wiadomości, że rzekomo Pan Starosta kazał pousuwać w lokalach wyborczych zastawy względnie urządzenia, któreby posługiwali się mogli wyborcy, którzy chcą zachować tajność wyborów.

Zwracam uwagę, że prawo wyborcy do tajności wyborów nie może być udaremnione przez obwodową komisję wyborczą w myśl ustawy i instrukcji pana generalnego komisarza wyborczego, a tem mniej udaremnienie tego prawa nastąpić może przez władzę inną, naprzykład władzę administracyjną. W przeciwnym razie bowiem może nastąpić unieważnienie wyborów.

Wobec tego proszę o natychmiastowe cofnięcie tego zarządzenia i przywrócenie stanu takiego, by w lokalu wyborczym podczas głosowania do Senatu zaistniało takie urządzenie, któreby gwarantowało tajność wyborów. Sędzia sądu apelacyjnego Krzyżniński, przewodniczący okręgowej komisji wyborczej nr. 35.

Dalsze aresztowania i rewizje

„Słowo Pomorskie” donosi o aresztowaniu 3 obywateli miasta Podgórze: znanego działacza narodowego p. Ludwika Wierzbrowskiego oraz pp.: Józefa Hildebrandta i Jana Mejera. Ten ostatni był zastępcą przewodniczącego komisji wyborczej Aresztowanie p. Wierzbrowskiego nastąpiło na polecenie starosty Bogocza, pozostałych aresztowano z polecenia komendanta posterunku policji. Aresztowania te mają związek z akcją wyborczą.

Z Bielska Cieszyńskiego donoszą, że w mieszkaniu trzykrotnie aresztowanego podczas akcji wyborczej redaktora Zajączka, który był kandydatem z listy Nr. 4 na Podhalu — przeprowadzono rewizję, trwającą około 10 godzin. Również w lokalach redagowanych przez niego pism („Placówki Kresowej” i „Młodego Narodowca”) przeprowadzono ścisłą rewizję, trwającą około... 36 godzin. Zabrano wiele listów i rękopisów.

Kryzys we wschodniej Małopolsce

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Lwów, w listopadzie 1930 r.

Wynik wyborów do Sejmu we wschodniej Małopolsce nie odbiegł od wyniku na całych prawie kresach wschodnich. Wyraża się on w następującym rozdziale mandatów: B. B. uzyskał 36 mandatów, Ukraińcy 17, sjonisiści 3, „centrolew” 1. Jeżeli idzie o ilość głosów, to w porównaniu z rokiem 1928 B. B. uzyskał o 560.402 głosów więcej (w r. 1928 — 539.599, w r. 1930 — 1.099.996), Ukraińcy stracili 279.981 głosów (w r. 1928 — 934.118, w r. 1930 — 654.137), sjonisiści stracili 24.605 głosów (w r. 1928 — 170.119, w r. 1930 — 145.514). Ponieważ na terenie wschodniej Małopolski polskie stronnictwa opozycyjne wystawiały listy za wspólnym porozumieniem i z wyjątkiem okręgu 48 (Przemysł) i okręgu 50 (Lwów - miasto) w reszcie okręgów dzielnicy lwowskiej było tylko po jednej opozycyjnej liście, trudno przeto statystycznie stwierdzić, ile straciło bądź Stronnictwo Narodowe,

bądź stronnictwa „centrolew”. Łącznie (razem z okr. przemyskim i miejskim lwowskim) listy nr. 4 i nr. 7 zdobyły 152.098 głosów (w r. 1928 — 243.141).

Nawet pobieżny przegląd powyższych cyfr świadczy o wartości „wyników” wyborów. Najbliższa przyszłość przyniesie setki i tysiące dokumentów, które oświetla, jakimi sposobami doszło się do półmilionowego wzrostu głosów B. B. i w jaki sposób wzięto wszystkie mandaty polskie wyłącznie dla B. B.

Nie o to ostatecznie tu chodzi, gdyż w interesie nietylko prawdy, ale dobrze pojętego obywatelstwa polskiego należy stwierdzić, że wybory ostatnie na terenie naszej dzielnicy, jak wogóle na ziemiach wschodnich Polski — nie mogą się z niczem równać.

Rzecz leży w czem innym. Małopolska wschodnia — mimo swojego położenia geograficznego — wyróżniła się wybitnie od reszty ziem wschodnich swoją odrębnością kulturalną i pozio-

Znowu katastrofalne trzęsienie ziemi w Japonii

London, 26. 11. (Tel. wł.) Z Japonii donoszą o nowym katastrofalnym trzęsieniu ziemi. Katastrofa tym razem nawiedziła okolice, położone na południowy zachód od stolicy. Po trzęsieniu w większości miastach wybuchły pożary, które jeszcze potęgują grozę katastrofy. Według dotychczasowych wiadomości liczba ofiar w zabitych i rannych wynosić ma około 900 osób.

London, 26. 11. (Tel. wł.) Według uzupełniających wiadomości z Tokio nowa katastrofa trzęsienia ziemi przybiera coraz większe rozmiary. Największe ucierpiał miasto i miasteczka, położone na zachód od Tokio. Liczba zabitych wynosić ma według ostatnich

wiadomości 200, natomiast liczba rannych dochodzi do 1.000 osób. Na terenie, nawiedzonym trzęsieniem ziemi, wybuchły pożary, które jeszcze zwiększają szkody poczynione przez kataklizm ziemi. Z miast najczęściej nawiedzone zostały następujące: Atami, Mizumi, Numasi, Nagako i Ito. Rozległe i licznie zabudowane lotnisko Hakoninaczi, które podczas trzęsienia ziemi w roku 1923 zostało zupełnie zniszczone a następnie ponownie odbudowane, zostało teraz zrównane na nowo z ziemią. Dotychczas wydobyto 21 trupów. Wiadomości o 900 zabitych okazały się nieprawdziwe i mocno przesadzone. Rząd japoński wysłał na tereny nawiedzone katastrofą wojsko.

Komedja wielkich procesów nieudolnie zagrana

Po procesie szachtyńskim drugi „głośny” proces kontrrewolucyjny — Obliczenia na naiwność ludzką zawodzą — Obludne intencje prokuratorów sowieckich aż nadto jasne

Moskwa, 26. 11. (Tel. wł.) Wczoraj o godz. 15 min. 30 rozpoczął się przed Najwyższym Trybunałem Z. S. R. R. proces członków „partii przemysłowej”, któremu Sowiety starają się nadać niebawym rozgłos, podobnie jak miało to miejsce z procesem szachtyńskim. Proces nosi charakter publicznej pokazowej rozprawy; dlatego odbywa się nie w gmachu sądowym, lecz w lokalu centrali związków zawodowych z udziałem przedstawicieli fabryk i organizacji robotniczych. Na rozprawie obecnych jest zgórą 1000 robotników oraz wielu wybitnych przedstawicieli kół naukowych, literackich i inżynierskich, jak również liczni przedstawiciele prasy sowieckiej oraz zgórą 70-ciu korespondentów zagranicznych. Przewodniczy rozprawie sędzia Wyszynski, ten sam, który prowadził proces szachtyński. Oskarża prokurator Krylenko, znany również z procesu szachtyńskiego. Na ławie oskarżonych zasiadli: profesorowie Ramzin, Kalinikow, Czarnowski i Fiedotow oraz inżynierowie Lariczew, Kuprianow, Oczkin i Sitnin, którzy stają przed Trybunałem pod zarzutem prowadzenia działalności destrukcyjnej i przygotowywania zbrojnej interwencji zagranicznej. Wśród oskarżonych znajdują się również nazwiska Poincarégo i Brianda....

„Partia przemysłowa” to w myśl aktu oskarżenia forpoczą „francuskiego imperjalizmu”, przygotowującego rzekomo zbrojną interwencję przeciwko Sowietom.

Moskwa, 26. 11. (Tel. wł.) W związku z procesem partii przemysłowej, od dłuższego czasu prowadzona jest w prasie sowieckiej ostra i złośliwa kampanja przeciwko Francji. Jeżeli chodzi o politykę wewnętrzną, proces „partii przemysłowej” wyzyskany został dla

„Sensacyjne” zeznania jednego z głównych oskarżonych

Berlin, 26. 11. (Tel. wł.) Radio-stacja moskiewska podaje zeznania jednego z głównych oskarżonych niejakiego Ramsina, który przyznał się do udziału w akcji organizowania antysowieckiego towarzystwa przemysłowego. Ramsin oświadczył, że już w roku 1926 prowadził akcję celem stworzenia podobnej organizacji wspólnie z powiernymi wpływami osobistościami Komiternu, którzy później zostali skazani na śmierć i rozstrzelani. Organizacja ta — w myśl dalszych zeznań oskarżonego — miała przedewszystkiem przy pomocy zagranicy, głównie Anglii, Francji a także Polski i Rumunii, dążyć do obalenia obecnego ustroju sowieckiego. W organizacji walki przeciwsowieckiej żywe zainteresowanie okazywać mieli po stronie francuskiej Poincaré i Briand.

W dalszym ciągu Ramsin twier-

dził, według oświadczenia rosyjskiej agencji telegraficznej, że we francuskim sztabie generalnym swego czasu utworzony został specjalny komitet wojskowy, który miał zająć się zorganizowaniem czynnego wystąpienia przeciw Sowietom. W skład tego komitetu wojskowego wchodził również niektórzy oficerowie angielskiego sztabu generalnego. Na wypadek czynnego wystąpienia zbrojnego Francja miała służyć pomocą w uzbrojeniu całej armii antysowieckiej a w razie potrzeby oddać do pomocy kilka okrętów wojennych i samolotów wojskowych, Polska, Rumunia, oraz wszystkie mniejsze państwa, sąsiadujące z Sowietami miały udzielić pomocy w ludziach. Do tych wojsk przydzielili miano następnie zastępy białogwardystów, rozrzuconych po całym świecie i zwerbowanych dla tej akcji antysowieckiej.

Skończyło się na kilka rannych i kilkunastu aresztowanych. (w)

Obrady P. P. S.

Warszawa, 26. 11. (Tel. wł.) Wczoraj, obradowało posiedzenie centralnego komitetu wykonawczego P. P. S., gdzie ustalono dalszą taktykę. Zdaje się, że przewodnictwo obejmie P. Daszyński, a wiceprezesami zostali by Żulawski i Niedziałkowski. (w)

Tragedja lotnika sowieckiego

Warszawa, 26. 11. (Tel. wł.) Pasterunek K. O. P-u w Chocięzycach był świadkiem zaciełej walki powietrznej. Uciekał jakiś samolot sowiecki. Został on jednak dogoniony przez 2 lotników ścigających, którzy ściganego zastrzelili, tak że samolot runął na ziemię. Zwycięscy wrócili do Mińska, a ciało zabitego lotnika zabrali strażnicy sowieccy. Był to komendant oddziału lotniczego w Mińsku, który został skazany przez G. P. U. na karę śmierci, a chciał uciec. (w)

Pierwsza rocznica śmierci Clemenceau

Paryż, 25. 11. (PAT). Z okazji pierwszej rocznicy śmierci Clemenceau przyjaciele jego udali się do miejscowości, gdzie został pochowany „Sary Tygrys”, celem zebrania kwiatów, które będą złożone na Grobie Nieznanego Żołnierza. B. uczestnicy wojny, pochodzący z Wandei, zapalą na grobie światła.

Zawieszenie prezydenta m. Bydgoszczy

W sprawie zawieszenia w urzędowaniu prezydenta m. Bydgoszczy p. dr. Bernarda Sliwińskiego, o którym już wczoraj donosiliśmy, podaje „Gazeta Bydgoska” następujące szczegóły: „Zawieszenie nastąpiło z powodu wewnętrznych tarć, istniejących już blisko od roku na terenie przedsiębiorstwa „Lloyd Bydgoski”, w którym miasto jest najpoważniejszym akcjonariuszem (około 48% akcji), i gdzie dr. Sliwiński, jako prezydent miasta, przez szereg lat przewodniczył radzie nadzorczej. Owe tarcia w „Lloydzie”, podlane — jak mówią — sosem politycznym, były już parę miesięcy temu przedmiotem dochodzeń specjalnych komisji z województwa i z ministerstwa spraw wewnętrznych.

„Widocznie wynik przeprowadzonych przez komisję badań uznały władze za dostateczną podstawę do wytoczenia dochodzeń dyscyplinarnych przeciw dr. Sliwińskiemu. Przewodzenie tych dochodzeń powierzono staroście pow. bydgoskiego dr. Berecie.

„Jak długo będą trwały dochodzenia, trudno przewidzieć. Sądząc ze sprawy poprzedniej, znowu jakieś 2 do 3 lat”.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.91 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płaci dziś za 100 mkn. w dewizach 212.26 do 212.56 zł gotówką 211.86 zł; za 100 guld. w dewizach 172.98 do 173.24 zł, gotówką 172.64 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 26. 11. 1930 r.

Warunki: Handel burlowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694.5 gr (118.2 f w. h.); b) pszenicy 744 gr (126.4 f w. h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113.1 f w. h.); d) owsa 588.5 gr (78.1 f w. h.).

„Ceny orientacyjne” parytet Poznań

Zyto	19,00—19,50
Usposobienie stałe	25,50—27,00
Pszenica	18,75—21,25
Usposobienie stałe	25,00—27,00
Jęczmień przemiałowy	18,75—20,00
Usposobienie stałe	18,75—20,00
Owies	18,75—20,00
Usposobienie stałe	44,50—47,50
Maka żytnia wł. work. 65%	44,50—47,50
Usposobienie stałe	11,25—12,25
Maka pszenna 65% wł. work.	13,00—14,00
Usposobienie stałe	14,50—15,50
Otręby pszenne	41,00—43,00
Otręby pszenne (grube)	27,00—32,00
Rzepak	2,00—2,30
Groch Victoria	2,40—2,50
Ziemiaki jadalne	7,00—7,40
Słoma prasowana	7,80—8,40
Siano luźne	
Siano pras. nadnoteckie	

Ogólne usposobienie żywsze.

Uwagi: Ziemiaki fabryczne bez obrotów. Z powodu ostatnich przydługich opadów ładowanie i prasowanie słomy i siana uniemożliwione.

Względy atmosferyczne wpływają nadal odzwierciedlają na rynek.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 26. 11. 1930 r.

Dzisiejsze zebranie giełdowe nie wykazało w tendencji żadnej zmiany.

Z pap. państw. obracano większą ilość poź. konwersyjnej, którą oddawano po 50% proc., jednakże po ukończeniu giełdy kurs się osłabił i dokonywano obrotów po 49% proc. Płacono natomiast za premj. dolarowe 55.— (za sztukę 5-dol.) i za poź. inwestycyjną 99 proc. Z pap. lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. robiono transakcje 8 proc. listami dolarowymi (staremi) po 91½—91 proc. (przy dew. 8.90), zaś 6 proc. listy żytnie były w oddaniu po 18—17.75 (za 1 ctr. matr.). Dopytywano się o 4 proc. listy zast. konwert. ziemskie po 38½ proc., jednakże nie było oddawców.

Akcje bankowe bez kursu. Poszukiwano Bank Polski po 161.— bez materiału. Z akcji przemysłowych doszło do notowania jedynie Herzfeldem, który był w obrotach po 28.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 50¼% O.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt 91½—91% +

Kurs w złotych

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 18—17.75 O.
5% Pożyczka premjowa seria II 55—P.
4% Premj. Pożyczka Inwestycyjna 99.—P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)
Herzfeld-Victorius I—II em. zł. 28.— +
Tendencja bez zmiany.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 26. 11. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.90½, sp.: 8.92½, kup.: 8.88½.

Dewizy:

	trans	przed	kup.
Belgia	124.34	124.65	124.03
London	43.31	43.42	43.20
Nowy Jork	8.911	8.931	8.891
Nowy Jork kabel	8.92	8.94	8.90
Parż	35.4	35.13	34.95
Praga	26.44	26.50	26.38
Szwajcaria	172.70	173.13	172.77
Sztokholm	239.42	240.02	238.82
Wiedeń	125.54	125.85	125.33
Berlin	212.62		

Tendencja słabsza

Papiery wartościowe i obligacje.

4% inw. seryjne sztuki 103,50
5% poź. konw. 50,00
3% poź. bud 50,00
5% poź. kol. konw. 46,75 46,50

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 158,50—159,00
Sole Potasowe . . . . . 0,00—88,00
Lilpop . . . . . 0,00—24,00
Modrzejów . . . . . 10,50—11,00
Starachowice . . . . . 0,00—14,75

Tendencja słabsza.

Komentarz

Z papierów państwowych słabsza inwestycyjna i 5 proc. konw. Dla listów zastawnych i akcji tendencja słaba. Z bankowych słaby Bank Polski, metalurgiczne wszystkie słabe. Sole Potasowe miały tendencję mocniejszą.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg

Berlin, 26. 11. 1930 r.

Pszenica march. gatun. przeciętny 75—76 kg.	250,00—251,00
Tendencja stała.	
Pszenica march. gatun. przeciętny 72 kg.	238,00—240,00
Tendencja stała.	
Pszenica march. gatun. przeciętny 77 kg.	257,00—259,00
Tendencja stała.	
Zyto march. od stacji załad. 70—71 kg.	147,00—149,00
Tendencja spokojna	
Zyto z okolic Warty i Noteci 71—72 kg. cif Berlin kup.	0,00—165,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień march brow. od st. załadowania	192,00—214,00
Tendencja stała.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	174,00—182,00
Tendencja stała.	
Owies march. od st. załad.	137,00—146,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenn.	29,00—37,25
Tendencja spokojna.	
Maka żytnia przemiał do 60%	23,50—26,75
Tendencja spokojna.	
Ospa pszenna	8,50—9,00
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	8,25—8,75
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	25,00—31,00
Groch dr. jadalny	24,00—26,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	19,00—20,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	17,00—20,00
Makuch rzepakowy	8,50—9,50
Makuch lniany	15,00—15,30
Wytłoki suche paryt. Berlin	5,40—5,90
Srót Soja	13,50—13,80

Ogólna tendencja spokojna.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 26. 11. 1930 r.
Wyplaty na Warszawę . . . . . 46,925—47,125
Noty wieckie . . . . . 46,90—47,20

Manifestacje ku czci b. posła Mastka

Kraków, 26. 11. (Tel. wł.) B. poseł Mastek, który wrócił wczoraj o godzinie 10 wieczorem do Krakowa, był tam przedmiotem dużych manifestacji, zarówno przed dworcem kolejowym, jak i przed domem kolejarzy, gdzie mieszka. Mastka witano około 2 tysiące robotników, których policja piesza i konna usiłowała rozproszyc.

Francuzi o wyborach w Polsce

W samym dniu wyborów sejmowych, w niedzielę 16 bm. wieczorem, ukazały się w paryskim „Journal des Debats” (nr. 319) rozważania p. Augusta Gauvaina, stojącego u samych szczytów dziennikarstwa francuskiego, członka Akademii Nauk Moralnych i Politycznych.

P. Gauvain, pisząc (p. t.: „De Bucarest a Varsovie”) o ponownym zebraniu się parlamentu rumuńskiego, oraz o wyborach polskich, mówi:

„W Bukareszcie waga otwarcia sesji w obecności króla leży w rokownikach, które je poprzedziły... Chodzi o wzmocnienie waluty, równowagę budżetu i dokonywane się reformy finansowe. Dla tych celów jest rzeczą ważną, aby wszystkie stronnictwa zasiadały w Izbie, tak, aby każde wzięło swe odpowiedzialności, oraz by niezbędnych praw uchwalonych nie wyparł się żaden rząd inny. Rumunja nie odzyskałaby nigdy zagranicą kredytu, który jest dla niej konieczny do odbudowania gospodarstwa narodowego, gdyby umowy, zawarte z nią wedle wszelkich prawideł konstytucyjnych, były wystawione na niebezpieczeństwo nieuznania lub nieścisłowania lojalnego przez rząd. Kierowanego przez inne stronnictwo. Śmiertelna gra wyłączeń musi ustać... I dlatego Karol II polecił w ubiegłym tygodniu, by przywódców różnych grup opozycyjnych proszono o powrotne wzięcie udziału w pracach parlamentarnych...”

Odczytanie sobie dokładne tych zdań będzie i u nas bardzo pożyteczne.

Przechodząc od razu do spraw polskich, pisze p. A. Gauvain:

I tu także można się obyć bez objaśnień i uwag dodatkowych.

W paryskim „Le Temps”, na naczelnym miejscu, w stałym dziale, gdzie pismo to jest głosem półurzędowym francuskiego ministerstwa spraw zagranicznych, w dniu wyborów, dnia 16 b. m. wieczorem, pisano (nr. 25288) o stanie spraw u nas m. in.:

A po wyborach sejmowych, dnia 18. b. m. wieczorem, na tem samym naczelnym miejscu „Le Temps” (numer 25290):

O marszałku trzeciego Sejmu

W „Głosie Narodu” zamieszcza jego naczelny redaktor, p. Jan Matyasik, między innymi następujące uwagi o marszałku trzeciego Sejmu, p. Ignacym Daszyńskim:

P. Daszyński — trzeba mu to przyznać — bronił nieraz godności i praw Sejmu przed kampanją ataków, oszczerstw i obelg, prowadzoną niestrudzenie przez „sanację”. Niektóre jego wywiady i listy otwarte były prawdziwymi klejnotami pamfletowej publicystyki. P. Marszałek nie szczędził w nich już i osoby tego drugiego marszałka, któremu przed kilku laty nieostrożnie sam wystawił pomnik w książce „o wielkim człowieku w Polsce”. Przemawiała w tej publicystyce coraz większa gorączka, a ton i dobór argumentów świadczyły o rosnącym zdenerwowaniu; p. Daszyński odczuwał widocznie boleśnie tę falę wzgardy i nienawiści, jaką budził po tamtej stronie. Nic dziwnego, tam przecież zostawił swoje serce.

Spółczesność przyjmowała z uznaniem obronę Sejmu przez jego marszałka, ale osoba p. Daszyńskiego nie zdobyła sobie tego respektu ogólnego, jaki zyskałby powinien kierownik i obrońca polskiego parlamentu. Przyczyną tego była nie tyle jego przedwojenna przeszłość, w której p. Daszyński zbyt często oddalał się od ideału prawdomownego Arystydesa, ile fakt, że p. Daszyński doniedawna brał czynny udział w owym systematycznym i celowym pomniejszaniu zasług wszystkich wybitnych w Polsce ludzi, które uprawiał i uprawia do dzisiaj obóz „sanacyjny”. Dość przeczytać jego pamiętniki i książki o Piłsudskim, by wynieść wrażenie, że niemal wszyscy zasłużeńi Polacy od Szczepanowskiego do Paderewskiego byli albo śmieszni i głupi, albo więksi lub mniejsi lajdacy. Przed kilku zaledwie dniami „Czas” cytował (bez komentarzy) ustęp o gen. Szeptyckim, insynuujący czytelnikowi, że ten generał, uosobienie gentelmana, okazał się wobec Piłsudskiego nieojojalnym i niewdzięcznym.

Nazwisko p. Daszyńskiego widnieje i na uchwale rady naczelnej P. P. S., zdającej oddania pod sąd ministrów przedmajowych za rozkradanie skarbu, zredagowanej podobno przez p. Moraczewskiego. Można powiedzieć, że p. Daszyński siedł w kampanji poniżania zasług w jednym szeregu z Moraczewskim i Spiczynskim. Wszyscy musieli stać się małymi, słabymi, śmiesznymi, podejrzanymi, aby na tem pustkowiu talentu i cnoty mogła wznosić się wysoko jedna nadludzka cnota i jeden wyjątkowy talent. Nie komplementy pod adresem Piłsudskiego, niezręczne zresztą i zbyt przesadne, są istotą książki „o wielkim człowieku”, ale ta masa uszczypliwości, pomniejszeń, insynuacji i sarkazmów, podejrzeń i ośmieszeń, jakie rozsypuje p. Daszyński na każdej karcie, głównie pod adresem znieprawionej prawicy i jej wodzów, ale i pod adresem całego społeczeństwa, które rzekomo zasłużyło na to, by je „wielki człowiek” chłostał słowami bezczere-

„Powodzenie bloku rządowego, cokolwiekby się myślało o sposobach politycznych, któremi je osiągnięto, nie może być podawane w wątpliwość... Trzeba poczekać na wiadomości o oddziaływaniu wyniku wyborów na całość opinii polskiej... Wszystko będzie zależało od sposobu, w jaki marszałek zechce skorzystać ze swego powodzenia... Większość w Sejmie pozwala mu, przynajmniej w zasadzie, działać, pozostając na gruncie legalności i unikać uciekania się do sposobów, które wytwarzają, słusznie czy nie-słusznie, wrażenie staczania się ku rządowi osobistym i ku dyktaturze.”

Znowu objaśnienia niepotrzebne, a trzeba tylko pamiętać, że zdania, wtrącone mimochodem bywają najważniejsze.

njalnemi. Cała ta książka głupotą i małocnością narodu uzasadniać zdaje się wszystko, co Piłsudski zrobił i co jeszcze zrobi i powie.

I oto w pewnej chwili powiedział marszałek Piłsudski: dureń. Odnosiło się to drastyczne określenie akurat do p. Daszyńskiego. Pomyślcie: Człowiek, któremu p. Daszyński przyznał prawo nieomyślnej oceny i którego ogłosił za arcywzór dobroci, pokory i bezinteresowności, twierdzi, że autor tych peanów — to dureń. Czy można się na to oburzać? Nie, trzeba się śmiać. Czuje się przecież, że p. Daszyński sam sobie dołek wykopał, w który wpada. Nie wolno mu apelować od tego wyroku do społeczeństwa, bo on sam postawił Piłsudskiego nad społeczeństwem.

Tu leży tragicomizm postaci marszałka trzeciego Sejmu. P. Daszyński nie mógł być wodzem demokracji przeciw dyktaturze, był tylko wywiezionym w pole ex-piłsudczykiem. Za każdą jego mową w ciągu dwóch lat ostatnich szła jego książka, która przeczyła słowom i ośmieszała mówcę. P. Daszyński nie obronił teraz ani Sejmu, ani PPS Odrzucony od Belwederu, zapóźno odkrył, że „wielki człowiek” może się mylić, gdy nazywa kogo durkiem. Nie potrafi już przekrzyczeć swej książki. Ona to go pobiła w tych dwóch latach i dalej bić będzie.

Tyle artykuł „Głosu Narodu” o p. Daszyńskim. To samo należy mniej-więcej powiedzieć o całej lewicy polskiej. To, co ją spotkało ze strony Piłsudskiego i piłsudczyków, a obecnie jej sromotna klęska wyborcza — to także tragicomedja i kara dziejowa za grzechy przeszłości z czasów przedwojennych, wojennych i powojennych.

Dalsze echa bandytyzmu „sanacji”

Od p. Marjana Czekanowskiego, otrzymujemy list treści następującej:

„W ubiegłą niedzielę siedłem w kierunku ulicy Działyńskich celem odwiedzenia zamieszkałych tam krewnych. Kiedy miedzy godz. 7 a 8 wieczorem przechodziłem koło narożnika ulic Gwarnej i Fredry, przystąpił do mnie jeden z bojówkarzy „sanacyjnych” i odezwał się w te słowa: „A ty, co się tutaj tak kręcisz?” Spojrzałem na niego zdumiony, — nie wiedziałem bowiem zupełnie z kim mam do czynienia. Wówczas przybiegł do bojówkarza drugi jakiś osobnik i zawołał do niego: „Nie baw się z nim długo, tylko daj mu to, co mu się należy”. Kiedy chciałem iść dalej, otrzymałem silny cios łaską przez głowę, tak że zachwiałem się na nogach. Od tego czasu cierpię na silny ból głowy. „Fakt ten podaje do wiadomości jako nowy przyczynek do bandytyzmu bojówkarzy „sanacyjnych”, napadających na najspokojniejszych przechodniów.”

Od innego z naszych czytelników otrzymujemy następujące doniesienie: „W niedzielę w godzinach popołud-

Hencil

„Niezrównanej jakości”

Fabryka elektrotechniczna „Hencil”
Warszawa, Żelazna 67.

Przedstawicielstwo: „Radio-Hurt”
Poznań, św. Marcina 57.
Pw 6 246 62 598

niowych, gdy stałem z pewnym znajomym przy narożniku placu Gwarnej i ul. Fredry, o godz. 4.30 zauważyłem, jak bojówka „sanacyjna” ładowała ulotki do samochodu ciężarowego, stojącego przed domem, gdzie się znajduje biuro B. B. Do samochodu weszło kilku bojówkarzy. Gdy już się znajdowali w środku zauważyłem, że koło samochodu przechodził młody człowiek w wieku lat około 20. W tym momencie zaczęli go jeden z bojówkarzy — i to ten sam, który dnia 16 bm. o godz. 14 zamierzał wybić kijem szybę w samochodzie reklamowym „czwórki”. Fizjonomia tego osobnika sprawiała wrażenie, jak gdyby dopiero co wypuszczono go z więzienia.

„Zaczepony młody człowiek coś odpowiedział, a wówczas bojówkarz wyskoczył z samochodu, za nim zaś jeszcze jeden w meloniku. Rzuciwszy się na zaczeponego, chcieli go wciągnąć do sieni domu, gdzie jest biuro B. B. Przewodnikowi policji bojówkarze oświadczyli, że wspomniany młody człowiek rzucił na nich kamieniem, co było zwykłym kłamstwem. Policja jednak odprowadziła tego młodzieńca na komendę Interwencyjnym przechodniom grożono aresztowaniem.”

Z innej strony piszą nam: „Wśród osławionych typów, które objeżdżały w ubiegłą niedzielę miasto na samochodach „jedyńki”, było także kilku osobników w czapkach akademickich. Sam ich wygląd świadczył o tem, że nie byli to studenci i że tylko na pokaz ubrano ich w czapki „Bratniej Pomocy”.

Należy mieć nadzieję, że „Bratnia Pomoc” zaprotestuje przeciwko nadużyciu jej czapek przez ludzi, którzy ich bezprawnie używają, a swym wyglądem i zachowaniem się mogą tylko poderwać dobrą opinię młodzieży akademickiej u ludzi nieorientujących się.”

Światowa guma do żucia o smaku miętowym

Wrigley

odświeża krtań i jamę ustną. Niezbędna dla palaczy, mówców, śpiewaków, sportowców i t. p. Do nabycia wszędzie w cenie 30 i 75 groszy. Pw 7023-48.50

**R. Kaźmierczak, Inowrocław,
Królówej Jadwigi 29.**

MYDŁO

RAY

Z NAJZŁACHTNIEJSZYCH SUROWCÓW

TOALETOWE
KAPIELOWE
DO GOLENIA
SHAMPOON

O ZAWARTOŚCI ŻÓŁTKA JAJA KURZEGO

ODOLKI S.A. LWÓW

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Cienie prawa akcyjnego

Do ustaw domagających się nowelizacji należy niewątpliwie dekret o prawie akcyjnym, które podobnie jak każde nowe prawo, w zetknięciu z życiem, wykazuje w mniejszym lub większym stopniu braki i usterki. Ustawa je po pewnym czasie nowelizacja. Prawo akcyjne głębszych braków nie posiada, a to jest cały szereg usterek, które winny być usunięte. Rzmawialiśmy o tem z pewnym wybitnym znawcą przedm.ou.

— Widzi Pan, mówił do nas ów ekspert, nasze ustawodawstwo akcyjne sprawia wrażenie, jak gdyby poczęło się z ducha osławionej ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej; cechuje je wielka podejrzliwość i głęboka nieufność do przedstawicieli kapitalizmu. Widać to po całym szeregu przepisów. Zresztą niech Pan sam oceni:

Akcjonariusz, który złoży w spółce przynajmniej jedną akcję, może żądać zawiadomienia go listem poleconym o terminie i porządku obrad, tudzież o powziętych uchwałach. Przypada Pan, że postanowienie to jest zbyt daleko posuniętą ochroną interesów drobnego akcjonariusza i może stać się łatwo narzędziem dokuczliwej szyskany. Podobnych postanowień jest więcej. Ot, jak się Pa u podoba pierwszy ustęp artykułu 76? Bizni om tak:

„Uchwała walnego zgromadzenia, przeciwna dobrym obyczajom kupieckim, może być zaskarżona przez akcjonariusza nawet w przypadku formalnej jej zgodności z postanowieniami prawa i statutu (sic!), jeżeli godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza”.

— Otóż, proszę sobie wyobrazić typ małego rentiera, nie wiedzącego, co z czasem począć, który zabierze się do krytykowania działalności spółki, której jest drobnym akcjonariuszem. Wobec małego wyrobienia gospodarczego gotowe z tego wyniknąć przedziwne rzeczy. Naprzykład: wyższe (ponad normę ustawą) odpisy z wartości maszyn, urządzeń, zapasów itp. uzasadnione postępowaniem techniki lub wskazaniami ostrożności, mogą dać jednostkom, pragnącym wysokich dywidend, asumpt do wnoszenia skarg z tego artykułu, bez ogładan a się na stan gospodarczy przedsiębiorstwa.

— Zgoda, odrzekliśmy, ale akcjonariusz winien przecież mieć zapewniony wpływ na wysokość dywidendy! Zresztą koszty sądowe i adwokackie staną na przeszkodzie pochopnemu wnoszeniu skarg...

— Nie godzę się z Panem, odrzekł nasz interlokutor. W obecnym swem brzmieniu artykuł ten zachęca wprost do pieniactwa. Niech Pan zważy, że można zaskarżać nawet uchwały zgodne z prawem i statutem! Prawo to winno przysługiwać tylko akcjonariuszom, reprezentującym — osobno lub razem — przynajmniej 10 proc. kapitału akcyjnego. Widzę jednak, że jest Pan obrońcą drobnych akcjonariuszy...

— ... więc zwrócę Panu uwagę na to, że ustawa nie przepusuje prekluzyjnego terminu, w jakim ma być akcjonariuszom wyplacona dywidenda, uchwalona przez walne zgromadzenie. Jest to luka, która powinna być wypełniona. Zresztą usterek jest jeszcze więcej. Rozporządzenie wypróbowano w praktyce życiowej. Warto więc przystąpić do jego nowelizacji. Wszak godzi się Pan na słusność moich słów?

— Tak!

Krótkie informacje gospodarcze

— Ogólny stan bezrobocia na dzień 15 listopada r. b. wynosił 180.516 bezrobotnych, co stanowi w stosunku do ub. tygodnia wzrost o 7.117 osób.

— W dniach od 13 do 19 listopada r. b. liczba bezrobotnych na terenie woj. śląskiego zwiększyła się o 1.650 osób i wynosiła 40.491 osób.

— Czechosłowacja wymówić ma Niemcom umowy o żegludze powietrznej, istniejące od r. 1927, gdyż układy o nowe umowy nie doprowadzają do pozytywnych wyników.

— Rokowania w sprawie sfuzjonowania Sinclair Oil Co z Prairie Oil and Gas Co zostały przerwane. Obydwa towarzystwa zaniechały pierwotnego projektu fuzji.

Rozbudowa rynku wewnętrznego

Począwszy od roku 1925 t. j. od wybuchu wojny celnej z Niemcami uważa opinia kraju oraz sfer kierujących polityką gospodarczą Polski zwrócona jest całkowicie na sprawy związane z polskim handlem zagranicznym, a specjalnie z wywozem. Nastawienie to było zupełnie słuszne i pożyteczne z uwagi na to, że kwestja równowagi bilansu handlowego stanowiła i stanowi jeden z głównych czynników równowagi w gospodarce narodowej, zagrożenie zaś tej równowagi przez zerwanie stosunków handlowych z Niemcami obudziło czujność społeczeństwa i skierowało jego energję w kierunku wypełnienia powstałych stąd luk z najlepszym zresztą, jak dotychczas skutkiem.

Jednocześnie jednak, rzecz można, została przez czynniki naszej opinii gospodarczej — zaniedbana sprawa rozszerzenia i powiększenia rynku wewnętrznego, który stanowi, jeśli chodzi o rozwój produkcji i handlu oraz rentowności przedsiębiorstw — daleko szerszą i bezpośrednio bliższą realizacji podstawę rozwoju gospodarczego Polski.

Jest jasnym, że gdyby wszystkie środki materialne, które zostały zmobilizowane przez państwo na cele eksportu, w licznych wypadkach właściwie dumpingowego — zostały przeznaczone rozwojowi konsumpcji wewnętrznej — to wesłibyśmy na drogę uzdrowienia stosunków gospodarczych znacznie szerszą i pewniejszą.

Skierowanie wszystkich tych środków na rynek wewnętrzny jest, oczywiście niemożliwością, gdyż czuwanie nad naszą zagraniczną polityką gospodarczą i handlem zewnętrznym jest jednym z najniezbędniejszych życiowych postulatów naszego gospodarstwa.

Faktem jest jednak, że sprawą rozbudowy rynku wewnętrznego stosunkowo mało dotychczas interesuje się rząd oraz że wszelkie najintensywniejsze wysiłki do rozszerzenia pojemności rynku wewnętrznego są na czasie. Szczególnie nasze województwa wsch. — Wileńszczyzna, Nowogródzyczna, Wołyń, Polesie, Małopolska Wschodnia — stanowią jeszcze niemal niewzruszone tereny dla handlu nowoczesnego i konsumpcja stoj tam na poziomie niesłychanie niskim w porównaniu choćby z województwami centralnymi a tembardziej zachodnimi.

Bezwątpienia eksport dumpingowy, którego istotną cechą jest obciążenie nadmiernymi kosztami rynku wewnętrznego, jest w znaczeniu mechanicznym — prezentem uczynionym zagranicy. Wydaje się być dużo logiczniejszym i celowszem czynić tego rodzaju prezent własnym obywatelom, w tej części kraju, gdzie konsumpcja stoi na niskim poziomie — przez częściowe i umiejętne obniżenie cen dostarczanych tam towarów. Aby móc wogóle ten „prezent” uczynić, należy pobudzić konsumpcję zamieszkałej tam ludności i stworzyć jej szereg nowych potrzeb. Do akcji tej w pierwszym rzędzie powołane jest kupiectwo polski zachodniej, jako więcej aktywne, zamożniejsze i fachowo wykształcone, które winno sobie uświadomić olbrzymie korzyści, jakie mogą stać się następstwem usadowienia się na t. zw. kresach Polski, na tamtejszych rynkach poprzez pionierską akcję kupiecką, zmierzającą do wzmocnienia konsumpcji tamtejszej ludności.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(o) Ordynacja podatkowa nie będzie dekretowana? W kolach gospodarczych otrzymano informację, że w ostatniej chwili rząd zrezygnował z wprowadzenia w życie projektowanej ordynacji podatkowej w drodze dekretu Prezydenta Rzplitej i projekt opracowany przez rząd ma być przekazany Sejmowi. Miało to nastąpić na skutek jednomyślnej opinii organizacji gospodarczych, które wypowiedziały się p zentem projektu i przeciw wprowadzeniu go z pominięciem Sejmu.

Z KRAJU

(k) Bilans Banku Polskiego za drugą dekadę listopada r. b. wykazuje zapas złota 562 milj. 34 tys. zł., t. j. o 34 tys. zł. więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądże i należności zagraniczne zaliczone do pokry-

Prymitywna stopa życiowa i mała ilość potrzeb kresowych mieszkańców nie stanowi dostatecznego kontrargumentu. Od wieków handel i jego przedstawiciel — kupiec — byli pionierami kultury ekonomicznej, przejawiającej się w kierunku stwarzania nowych potrzeb ludności i nowych dróg zaspokajania. Rzeczą kupca jest tak dostosować się do warunków rynku i do psychiki gospodarczej środowiska aby jego klient stopniowo nabywał nowych, coraz doskonalszych wymagań i aby na pokrycie tych wymagań dawał ze siebie większą sumę gospodarczo pożytecznej pracy. Rola handlu w tym kierunku jest niezastąpiona.

Pokazaliśmy w latach ostatnich, że umiemy usadowić się na nowych, obcych i nieznanych rynkach, że potrafimy dostosować się do wymagań klienta z za dziesiątej góry i rzeki — towary polskie docierają obecnie do wszystkich krajów świata drogą morską i lądową. Kosztowało nas to wiele pracy i trudu — społeczeństwo i państwo zdolne było ponieść wiele ofiar materialnych — pokażmy teraz, że potrafimy zdobyć również i nasz rynek wewnętrzny.

Kresy wschodnie pod względem kultury handlowej w szeregu okolic niewiele się różnią od Brazylii, czy Wenezueli, do których to krajów nasz towar mimo wszelkich trudności dociera — metody pracy zaś tam są o tyle łatwiejsze, że cała ta olbrzymia połacie kraju o dużem zaludnieniu leży zaledwie o 200 km. t. j. o 5 godzin drogi od stolicy. Przy odpowiedniej organizacji kupiectwa przestrzeń ta może być pokonana z całą łatwością.

Faktem jest, że stan kupiecki, częściowo z tradycji, częściowo zaś wskutek nieodpowiedniego ustawodawstwa handlowego, jest ubogi zarówno w siły fachowe jak i środki materialne, że wychowujemy dopiero nowe pokolenie polskich kupców w pełnym tego słowa znaczeniu — jednakże trudno sobie wyobrazić inną drogę, prowadzącą do wzmocnienia się kupiectwa i handlu, niż ta, która prowadzi przez rozszerzenie pojemności rynku wewnętrznego, przez osiedlenie się i tworzenie nowych ośrodków handlowych na terenach, stojących w takim stosunku do metropolii handlowej jak kolonie.

Początki bezwzględnie są trudne i wymagające nietylko pionierskiego nastawienia pracy kupieckiej, ale i tych środków materialnych i tej pomocy państwowej, jaka winna towarzyszyć wszelkiej akcji pionierskiej, bez względu na to, czy terenem jest rynek krajowy czy zagraniczny. Czas już najwyższy, aby czynniki handlowe i komunikacyjne skróciły odległość między Katowicami a Sarnami, Poznaniem a Równem przynajmniej do tej odległości, jaka dzieli Łódź od Władystoku, a Warszawę od Buenos Aires. Zadanie to winno stać się troską najbliższych lat i miesięcy ze strony organizacji kupieckich i całego gospodarstwa i państwowo uświadomionego społeczeństwa.

W miarę bowiem szerszego oparcia się produkcji i handlu o rynek wewnętrzny, wzrastać będzie produkcja i organizacja handlu, stanowiące główne czynniki, na których może się oprzeć racjonalna ekspansja handlu zagranicznego, który bez tego oparcia wisi w powietrzu i utrzymuje się kosztem ofiar gospodarczych całego społeczeństwa.

Tadeusz Nowacki.

(k) Zebranie właścicieli i dzierżawców mleczarni. Celem omówienia sposobów obrony interesów prywatnego mleczarstwa zwołuje się na piątek, dnia 28 bm. godz. 12 w południe zebranie wszystkich właścicieli i dzierżawców mleczarni do „Domu Kupiectwa Polskiego” w Poznaniu, ul. Zwierzyniecka 12. W interesie własnym uprasza się o przybycie zainteresowanych.

(k) Projekt ustawy mieszkaniowej. Min. robót publicznych rozesało zainteresowanym ministerstwu projekt ustawy mieszkaniowej do uzgodnienia. Podkladem tego projektu jest wydana przez min. robót publicznych obszerna publikacja p. t. „Materiały do projektu ustawy mieszkaniowej”. Publikacja ta zawiera m. in. uwagi co do potrzeby zmiany przepisów prawa cywilnego w celu umożliwienia intabulowania prawa własności w domach wielomieszkańczych, tudzież uzasadnienie konieczności zastosowania w przemyśle budowlanym, jako sezonowym, dłuższego dnia pracy.

(k) Świadczenia przemysłowe dla hurtowni soli. W związku z wejściem w życie od 1 lipca 1931 r. rozporządzenia o wolnych składach soli. Izba przem. handlowa w Warszawie zwróciła się do min. skarbu z wnioskiem o zezwolenie hurtownikom i składom soli na nabywanie półrocznych świadczeń przemysłowych z m. c. g. obowiązujących od 1 stycznia do 1 lipca 1931.

(k) Polska na światowym rynku jajczarskim. Polska, jako eksporter jaj, ma poważną rolę na rynku światowym. Udział Polski w światowym obrocie jajami przedstawia się jak następuje: W r. 1928 eksportowały: Rosja 9 700 wagonów, Holandia 7 600 w., Polska 5 500 w., Danja 5 000 w., Belgja 4 200 w., Chiny 3 300 w., co stanowi ogółem 35 000 wagonów. W r. 1929 Rosja eksportowała 5 000 wagonów, Holandia 8 100, Polska 5 400, Danja 4 900, Belgja 4 300, Chiny 3 300, co stanowi ogółem 31 000 wagonów. Z powyższego zestawienia wynika, że udział Polski w światowym wywozie jaj wynosił w 1928 r. około 15,5 proc., a w r. 1929 wzrósł do około 17,5 proc. pomimo spadku absolutnej liczby wywozu. Fakt ten nasuwa zastanawiające spostrzeżenie, że światowy wywóz jaj w 1929 r. uległ zmniejszeniu. Ciekawe jest, że wywóz innych środków spożywczych o podobnym charakterze konsumpcji, nie zmniejszył się w tymże czasie. Nieznane są liczby światowego wywozu masła, w każdym razie wiadomem jest, że obrót światowy masła zwiększa się z roku na rok i że właśnie rok 1929, a zwłaszcza końcowe miesiące tego roku, zaznaczyły się silnym wzrostem podaży tego artykułu.

(k) Przemysł wódczany-likierowy. W prywatnym przemyśle wódek gatunkowych sytuacja przedstawia się bardzo niepomyślnie. Obroty są bez porównania mniejsze niż w analogicznym miesiącu ub. roku, widać zatem, że pogorszenie się sytuacji gospodarczej odbija się w wysokim stopniu na obrotach i stanie zamówień w b. r. Wprowadzona 30. 4. b. r. podwyżka cen spirytusu i opłaty skarbowej nie pozostała bez wpływu na sytuację w tej gałęzi przemysłu. Ilustracją powyżej przedstawionej sytuacji jest kilka nowych wypadków zamknięcia prywatnych fabryk wódek wódczanych i to we wszystkich częściach kraju.

Z ZAGRANICY

(z) Zawarcie umowy handlowej fińsko-niemieckiej. W dniu 17. bm. nastąpiła wymiana instrumentów ratyfikacyjnych umowy handlowej fińsko - niemieckiej, która wejdzie w życie z dniem 27. bm. W umowie tej Niemcy zafiksowały wysokość stawek konwencyjnych na produkty nabiałowe, m. in. na masło. W związku z zawarciem tej umowy, krają pogłoski że Niemcy mogą pod presją swych kół rolniczych i zgodnie ze swą polityką protekcyjną podnieść stawki autonomiczne na produkty nabiałowe. Pogłoski te, jeżeliby się okazały prawdziwe, mogłyby zaniepokoić również i eksporterów polskich, dla których w związku z powyższą umową otwierają się nowe możliwości dogodnego zbytu produktów nabiałowych, a w szczególności masła na rynkach niemieckich.

(z) Monopol tytoniowy w Niemczech? W związku z projektowaną podwyżką cła na tytoń, która ma być dnia 12. r. b. na wniosek rządu Rzeszy przez Reichstag rozstrzygnięta, pisma holenderskie bardzo ostro krytykują projekt tej podwyżki i przypuszczają, że doprowadzi ona do likwidacji mniejszych fabryk tytoniowych w Niemczech, których obecnie jest przeszło 5 000. Reszta fabryk sfuzjonuje się zapewne w kilka poważnych koncernów. Zdaniem tych pism, rząd Rzeszy, projektując podwyższenie cła z 80 na 400 mk. od kg., ma na celu koncentrację fabryk tytoniowych, a w konsekwencji utworzenie monopolu tytoniowego, nie zaś zwiększenia wpływów skarbowych o 167 milj. mk. rocznie.

(z) Zanik austriackiego handlu tranzytowego. „Neue Freie Presse” stwierdza, że austriacki tranzyt znacznie się pogorszył. Przeciętne obroty firm, które utrzymują w Wiedniu otwarte składy, zmniejszyły się o 30 proc. Bardzo dotkliwie dały się we znaki składowi niżki cen towarów. Szczególnie stanęły na martwym punkcie interesy handlowe z państwami wschodnimi. Poraz pierwszy w r. 1930 handel tranzytowy nie będzie przedstawiał dla austriackiego bilansu płatniczego pozycji czynnej.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Poznaniowi nie grozi powódź

Miasto jest należycie zabezpieczone — Dotychczasowe wylewy

Od 30 października br. woda na Warcie poczęła systematycznie wzrastać, tak, że 9 listopada doszła do 3,03 mtr. Był to punkt kulminacyjny. Od tej chwili woda powoli choć nieznacznie opada. Ale jeszcze jakiś czas potrwa, zanim dojdzie ona do stanu normalnego, t. j. do 80 cm. Oczywiście, że może jeszcze podnieść jej poziom, ale będzie to bez większego znaczenia i niema mowy, aby dosięgła wysokiego nasypu.

Magistrat tak zabezpieczył miasto, że nie należy się obawiać powodzi ani na wiosnę, ani też obecnie. Wzniesiono potężne, grube i dostatecznie wysokie nasypy i trzebawy ogromnego naporu wody, aby wyszła poza wał i rzuciła się ku miastu. Zresztą inspekcja dróg wodnych prowadzi przez cały rok stałą obserwację i gdyby tylko spostrzeżono, że woda gwałtownie wzrasta oraz grozi wylewem, wówczas zawiadomiony magistrat wysła natychmiast doskonale zorganizowaną straż z różnymi narzędziami, która może przeciwstawić się skutecznemu żywiołowi. Ponadto stale się obecnie wzmacniają groble, ciągnące się wzdłuż Warty, przeprowadza

różne zmiany, tak, że warunki bezpieczeństwa znacznie się polepszyły i powódź nie należy się obawiać.

Największa była w Poznaniu w 1736 roku. Woda wówczas wzrosła do przeszło 9 metrów, zalewając wszystkie niżej położone ulice miasta. Uległo zniszczeniu kilkaset domów, kilkanaście mostów a na ulicach miasta jeżdżono czołnami. Również i w czasie powodzi w latach 1888 do 89 niżej położone dzielnice miasta były pod wodą przez blisko 5 tygodni, a znajdujący się nieco wyżej Stary Rynek — cały tydzień.

Groźną też była powódź w roku 1924. Woda doszła wówczas do wysokości 6,38 zalewając łąki dębińskie i wildeckie oraz Dolną Wildę. Dzięki wspólnie podjętej akcji przez magistrat, wojsko i obywatelstwo udało się opanować żywioł, mimo to jednak powódź wyrządziła znaczne szkody. Ale wówczas nie było jeszcze wspomnianego nasypu i akcja ratownicza nie była też dostatecznie zorganizowana. Doświadczenie dopiero zrobiło swoje i dziś powódź jest prawie że niemożliwą. (z)

Smierć w płomieniach

Zginęło dwoje ludzi, gdyż nie mogli wydostać się z objętego pożogą domu

Nasz korespondent toruński (wd) donosi o następującym krew w żylach mrozącym wypadku.

W nocy na wtorek około godz. 12 wybuchł groźny pożar w zabudowaniach gospodarza Józefa Gralewskiego w Pędzewie (pow. toruński). Ogień objął cały dom mieszkalny, zajmowany przez 6 rodzin, z taką gwałtownością, że ratowanie dobytku było połączone z wielkiem niebezpieczeństwem. Mimo to ludzie ratowali co się dało.

W mieszkaniu na pierwszym piętrze znajdowało się młode małżeństwo mianowicie 27-letni Stanisław Stóška z 23-letnią żoną Genowefą. Znajdowali się oni w mieszkaniu w chwili, gdy runęły przepalone schody. Ta droga nie mogli więc absolutnie uciec a skok z okna był również zupełnie wykluczony. Uwięzieni w mieszkaniu małżonkowie wołali rozpaczliwie o pomoc, jednak olbrzymie płomienie uniemożliwiały dostęp do wnętrza domu. Wkrótce też zawałiła się cała budowa, grzebiąc pod swymi gruzami oboje nieszczęśliwych. Ze zgliszczy dobyto już tylko ich zwęglone zwłoki. Tragiczna śmierć młodych małżonków wywołała w okolicy zrozumiałe przygnębienie. Przyczyn powstania pożaru nie zdołano ustalić.

Skrzydłaci pieśniarze

Dwie wystawy kanarków w Poznaniu

Wielkopolski Tow. Hod. Kan. w Poznaniu urządza swą doroczną wystawę kanarków od 29 do 2 grudnia w lokalach restauracji Zamkowej (ul. św. Marcina 40). Da ona możność szerokiego ogółowi a przedewszystkiem zwolennikom hodowli kanarków, miłośnikom i amatorom plectwa zapoznania się różnego rodzaju okazami.

Będzie około 40 kolekcji pierwszorzędnej jakości skrzydlatych śpiewaków o różnej modulacji. M. in. oblotować będzie wystawa w niebywałe okazy, a mianowicie ptaki o różnobarwnym upierzeniu co jest wielką rzadkością.

Wystawa dzieli się na trzy klasy — chów własny, powszechny i bez konkurencji. Wszyscy śpiewacy będą poddani specjalnemu egzaminowi przez sędziego, który je fachowo premjuje i klasyfikuje.

Zarząd ze swej strony czyni starania, ażeby zwiedzających zadowolić. Dopomogą im w tem ptaszki, które mają nietylko tę zaletę, że śpiewają, ale p. in. używają ich górniczy jako ostrzegaczy przed ułatniającymi się gazami. Uroczystego aktu otwarcia dokona dyr. ogrodów męskich p. Władysław Marciniak, dnia 29 bm. o godz. 11.

Równocześnie najstarsze towarzystwo w Polsce, „Canaria” urządza też swą doroczną wystawę w sali p. Jarockiego w dniach 30 listopada i 1 grudnia. Ujrzymy i tam pierwszorzędnych śpiewaków poznańskich hodowców własnego chowu, białe kanarki,

dużą artystycznie wykonaną 5-wieżową klatkę, racjonalne urządzenia wyłęgarni, pokarm dla ptaków itd.

Loterja fantowa, która cieszyła się w roku ubiegłym, wielkiem powodzeniem będzie też niewątpliwie atrakcją dla publiczności. Losy po bardzo przystępnej cenie można nabywać u pp.: Otmianowskiego (ul. Szkolna 9), Szyftera (ul. Wielka 11), Błażejczaka (Dąbrowskiego 1), Maika (Kramarska 6), Szczerkowskiego (Kramarska 24). Ciągnięcie loterii odbędzie się publicznie dnia 1 grudnia o godz. 18 przy sali wystawowej.

KALENDARZYK

Środa, 26 listopada 1930.

Słońce: wschód 7,32 — zachód 15,46 — długość dnia 8 godzin 14 min.

Księżyc: wschód 12,49 — zachód 21,12 — przed I kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 6 st. C. Pochmurno. Wiatr połudn.-wsch. — Ciśnienie atmosferyczne niskie 746 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 7 st. C., najniższa plus 5 st. C. Ilość opadu 2 mm.

Przepowiednia pogody na czwartek: Nao-gół pogodnie, miejscami zachmurzenie, chłodno, temperatura bez zmian. Kal. rz.-kat.: Piotr P. — jutro Józefat P. Kal. słow.: Lechosław — jutro Tomir.

Czytelnia dla Kobiet, ul. Kantakia 8-9 (II piętro), otwarta codziennie od godz. 11—13 i od 16—19, zaopatrzona we wszelkie nowości. Kaucja 3 zł od książki, wpis. 50 gr., abonament mies. 2 zł.

Biblioteka L. J. Kraszewskiego (Wrocławska 17) otwarta codziennie od 12—13 i od 16—19, w soboty od 12 do 15 Kaucja zł 3,00. Abonament zł 1,80 Wpis 50 groszy.

KRONIKA KOŚCIELNA

— Uroczyste Triduum ku uczczeniu setnej rocznicy Objawienia się Najśw. Panny od Cudownego Medalika odbędzie się w kościele Przemienienia Pańskiego 27, 28 i 29 bm. Porządek nabożeństw: Msze św. o godz. 5, 6 i 7; wotywa o godzinie 8; suma z kazaniem o godz. 10; niespory z kazaniem o godz. 5; na zakończenie uroczyste „Te Deum”; w wigilję uroczystości, dnia 26 listopada b. r. o godzinie 16 niespory solenne. Wierni, odwiedzający w te dni Kościół Przemienienia Pańskiego, dostąpią odpustu zupełnego pod zwykłymi warunkami.

— Nabożeństwo w kościele S. S. Karmelitank Bosych, ul. Niegolewskich 23. Dnia 30 bm. o godz. 10 msza św. za wszystkich dobrodziejów Karmelu. Po południu o godzinie 5 nabożeństwo ku czci św. Teresy od Dzieciątka Jezus z kazaniem.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Tow. Uczestników Powstania Wkp. Łazarz - Górczyca. Zebranie plenarne, połączone z obchodem Powstania Listopadowego, odbędzie się dnia 4 grudnia b. r. o godzinie 19,30 w sali Kasya Obywatelskiego przy ul. Marsz. Focha 81. Referat o powstaniu wygłosi komendant p. pułk. Feliks Piekucki. Do upiększenia uroczystości przyczyni się śpiew chóru. Zarząd zwraca się z gorącym apelem do wszystkich członków, by wzięli udział w wspomnianym zebraniu i uroczystości.

— Stow. Polskiej Młodzieży Katolickiej Jężyce. Zebranie plenarne, połączone z obchodem 100 rocznicy Powstania Listopadowego, odbędzie się dnia 26 bm. o godzinie 20 w salce parafialnej.

— Tow. Hodowli Gołębi Pocz. „Warta”, stare miasto. Nadzwyczajne zebranie z okazji 5-lecia istnienia towarzystwa odbędzie się dnia 30 bm.; o godz. 9 msza św. w katedrze, o godz. 10 uroczyste zebranie w lokalu p. K. Wiesnera, Chwaliszewo nr. 58-59.

WYKŁADY

— Powszechne wykłady uniwersyteckie. Dziś, w środę, o godzinie 19 w sali 17 Collegium Minus wygłosi p. prof. dr. Kazimierz Chodynicki odczyt p. t. „Rosja rewolucyjna wobec walk o niepodległość Polski”. — Jutro, t. j. w czwartek, wygłosi p. prof. dr. Zygmunt Wojciechowski odczyt p. t. „Wojna polsko - rosyjska 1920 roku”.

ŻYCIE SOKOLE

— Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” w Swarzędzu. Plenarne zebranie odbędzie się dnia 26 bm. o godz. 20 w sali p. Korcza. Uprasza się o liczne i punktualne przybycie.

WIECZORY, KONCERTY

— Wieczorek Korporacji „Lechia” odbędzie się dnia 27 bm. w salonach „Palais Royal”. Wszyscy pamiętają doskonale bale tej korporacji, które były zawsze jednymi z najsympatyczniejszych. Z tej też przyczyny wieczorek w „Palais Royal” wywołał zrozumiałe poruszenie i zgromadził niewątpliwie, jak zresztą zwykle, elitę towarzyską Poznania. Ponieważ na zaproszeniach nie oznaczono godziny, przeto przypominamy, że wieczorek rozpocznie się o godzinie 20. Wstęp tylko za zaproszeniami.

— Koło Absolwentów IV. Szkoły Wydziałowej, Łazarz. Z okazji 100 rocznicy Powstania Listopadowego odbędzie się wieczornica z urozmaiconym programem dnia 30 bm. o godz. 19 w auli szkolnej przy ul. Berwińskiego. Członków oraz sympatyków zaprasza Zarząd.

— Celem uczczenia 100 rocznicy Powstania Listopadowego urządza Tow. Powstańców i Wojaków im. gen. J. Hallera dnia 26 bm. o godz. 20 w sali p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16 akademję, na którą wszystkich członków, ich rodziny, sympatyków i gości uprzejmie zaprasza Zarząd.

— Sodalicja Marjańska przy Pryw. Żeńsk. Sem. Naucz. im. J. Słowackiego urządza dnia 7 grudnia o godz. 17 wieczornicę w auli i szkoły wydziałowej, na którą zaprasza Zarząd.

— Klub Sportowy „Sparta” urządza dnia 29 bm. swą doroczną zabawę jesienną w sali Ogrodu Zoologicznego, na którą zaprasza uprzejmie swych członków i sympatyków. Początek o godz. 20.

— 4 Komp. Marynarzy Powstańców im. A. Białoszyńskiego urządza w dniu 29 bm. o godzinie 20 w lokalu p. Jarockiego uroczysty obchód setnej rocznicy „Nocy Listopadowej”.

— Tow. Cechowej Czeladzi Stolarskiej urządza dnia 29 bm. od godz. 19,30 zabawę jesienną w lokalu „Boulevard” przy pl. Nowomiejskim 5. Dochód przeznaczają się na gwiazdkę dla wdów po zmarłych członkach. — Plenarne zebranie odbędzie się dnia 30 bm. o godz. 11 w gmachu „Domu Rzemieślniczego”.

— Koło Towarzystwa Rękodzielników urządza dnia 29 bm. o godz. 20 zabawę jesienną w sali Królowej Jadwigi przy Alejach Marcinkowskiego 1. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 2 grudnia o godzinie 19 w lokalu p. Gaworskiego (Nowy Rynek 4). Na porządku obrad ważne sprawy, m. i. wykład Towarzystwo wydaje i w tym roku gwiazdkę dla wdów i dzieci po zmarłych i poległych członkach. Zgłoszenia przyjmujecie do 15 grudnia przez Stanisław Gostyński w niedzielę w lokalu posiedzeń, Nowy Rynek 4, od godz. 12—13, w inne dni w mieszkaniu przy ul. Długiej 3.

Przy dolegliwościach żołądkowo-kiszkowych, braku apetytu, atonji kiszki, wzdęciach, zgadze, odbijaniach, ogólnym podrażnieniu, bólach głowy migrenowych, zastosowanie 1—2 szklanek naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa” wywołuje doskonale opróżnienie przewodu pokarmowego. Zadać w aptekach i drogeriach. nw 5339

— Obchód Listopadowy, urządzany staraniem Koła Przyjaciół Harcerzy przy I Lotniczej Drużynie Harcerskiej w Poznaniu, odbędzie się dnia 30 bm. o godzinie 18 w gimnazjum Bergera przy ulicy Strzeleckiej 4. Na program złożą się: słowo wstępne, deklamacje, śpiew, muzyka oraz odegranie sztuki historycznej. Łaskawy współudział biorą literaci i artyści Teatru Polskiego.

— Uroczystościowe zebranie ku upamiętnieniu 100 rocznicy Powstania Listopadowego odbędzie się dnia 26 bm. o godzinie 19 w dużej sali Domu Katolickiego na Śródcie. Na porządku obrad pomiędzy innymi wykład p. Hawalskiego „O Powstaniu Listopadowym” oraz występ kółka śpiewu. — W „Kasie lokalnej” platny jest wypadek 124. — Uprasza się matki lub opiekunów sierot po zmarłych i poległych członkach, by zgłosili sieroty wraz z metryką urodzenia u prezesa p. Ed. Rucińskiego, ul. Wenecjańska 7, najpóźniej do dnia 15 grudnia br. celem przydziału gwiazdki. Późniejsze zgłoszenia nie zostaną uwzględnione.

— Sekcja Lekko - Atletyczna A. Z. S. urządza dnia 29 bm. wieczorek taneczny w białej sali Bazaru. Pozostałe zaproszenia można odebrać w sekretarjacie AZS (Zamek wartownia) codziennie od godziny 16 do 18.

WYCHOWANIE, KURSY

— Wieczorne kursy rzemieślnicze. Zw. Tow. Czeladzi Rzemieślniczej na Województwo Poznańskie, Koło Poznań. organizuje w bieżącym roku oprócz już ogłoszonych kursów dla czeladników murarzy, cieśli, metalowców, stolarzy, kołodziejów, krawców męskich i damskich, szewców i fryzjerów jeszcze specjalny kurs spawania i cięcia metali dla metalowców i specjalny kurs przygotowawczy do egzaminu mistrzowskiego według najnowszych przepisów. Kursy rozpoczną się w najbliższym czasie. Bliższych wyjaśnień udziela oraz przyjmuje zapisy sekretarjat przy ul. Kilińskiego 11 (przez Wojtkowiak) w poniedziałki i czwartki od godz. 18—20.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— W sprawie ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1931. Podaje się do publicznej wiadomości, że w myśl reskryptu Ministerstwa Skarbu z dnia 28 października 1930 r. L. D. V. 11193/4/30 wszelkie podania o udzielenie ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1931 bez względu na rodzaj przedsiębiorstwa winny być wniesione do właściwych urzędów skarbowych najpóźniej do dnia 15 grudnia 1930 r. Podania wniesione po tym terminie, pozostawi się bez rozpatrzenia.

— Medal pamiątkowy ku czci Ks. Prymasa Polski. Staraniem Zw. kapłanów „Unitas” został wybity medal pamiątkowy ku uczczeniu 25-lecia kapłaństwa J. E. Ks. Kardynała Prymasa Hiłonda. — Cena medalu brązowego wynosi 10 zł, srebrnego 40 zł. Uzyskany ze sprzedaży medalii fundusz przeznaczają się na seminarjum duchowne w Poznaniu, którego budowa niebawem rozpocznie się a w którym kształcić się będą kapłani dla naszego wychodźstwa. Zamówienia na medal oraz należytość wraz z kosztami przesyłki (10 zł wzgl. 40 zł — plus 1,50 zł) uprasza się przesyłać pod adr. Związek Kapłanów „Unitas”, Poznań, al. Marcinkowskiego nr. 22. Konto w P. K. O. nr. 200 711.

— Sodalicja Pań Zawodu Kupieckiego, chcąc zadość uczynić wezwaniu Tow. Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie, uprasza swych członków aby zechcieli przejrzeć swe biblioteczki domowe i niektóre z książek już przeczytanych o-

Głód - bieda - nędza!

czeka każdego, kto nie uwzględni

w pierwszym rzędzie wyrobów krajowych

bo pomnaża biedę w kraju!

Związek Obrony Przemysłu Polskiego

POZNAŃ
ulica Rzeczypospolitej 1.

fiarować towarzystwu za pośrednictwem solidacji, składając je u p. Kozłowskiej przy ul. Jezuickiej 1.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Nagrody dla hodowców gołębi i kanarków.** Miasto Poznań dało kilkakrotnie dowody popierania hodowli ptaków. Jak się dowiadujemy, na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej wyznaczono nagrody dla hodowców kanarków. Wyznaczono również nagrodę dla hodowców gołębi pocztowych. Członkowie towarzystw zajmujących się taką hodowlą, przyjmą niewątpliwie dowód życzliwości naszego miasta z wielkim uznaniem. (k)

— **Z targu.** Dnia 26. b. m. na placu Sapiieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,40—5,00 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,80 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,10—3,30 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 3,40—3,60 zł; wieprzowiny 2,40—2,80 zł; wotowiny 2,40 do 3,20 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,50 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 4,00 do 6,00 zł; 1 kg. tuczonej gęsi 3,40 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg.; bażant 5,00—6,00 złotych, królik 3,00—4,00 zł; kurapatwy para 2,50 do 4,50 zł; zając 6—7 zł; za ryby: 1 kg. karpia 4,80—5,00 zł; szczupaka 4,40—4,80 zł; lina 4,60—5,00 zł; okonia 2,40—2,60 zł; karasia 2,00—2,40 zł; 1 kg. białych ryb 1,40—1,60 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: główka kapusty białej i włoskiej 10—20 gr; modrej 15—20 gr; 1 kg. ziemniaków 6—8 gr; 50 kg. 2,00 do 2,50 zł; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg. jarmużu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr; 1 kalafior 0,40—1,60 zł; 1 kg. bobu 1,20 zł; główka zielonej salaty 20—30 gr. Za o w o c: 1 kg. jabłek 0,80—1,60 zł; gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł. — Ruch słaby, ceny bez znaczących zmian. (hu)

KRONIKA POLICYJNA

— **Aresztowania.** Na torze kolejowym w okolicy mostu cybińskiego aresztowano Władysława Kurczewskiego, bez stałego mieszkania, Józefa Kaczmarska, Karola Sawala i Sylwestra Hojaka, wszystkich zamieszkałych na Zawadach w baraku. W chwili zbliżania się patrolu policyjnego poczuli uciekać, wrzuciwszy do Cybiny jakiś przedmiot. Jest podejrzanie, że usiłowali oni uszkodzić materiały kolejowe, lub też dokonać kradzieży. (k)

— **Nielegalne uprawianie hazardu.** Na Błoniach Wildeckich ujęto p. Edmunda Manysia, bez stałego mieszkania, z powodu nielegalnego uprawiania gry hazardowej. (z)

— **Nie był aresztowany.** Dnia 14 bm. donosiliśmy o aresztowaniu p. Romana Nowickiego z Kościana. Okazuje się, że informacja była nieścisła; p. Nowickiego bowiem nie aresztowano.

KRONIKA SĄDOWA

— **Ukarany temperament p. Lipskiego z pod Ostrowa.** W poniedziałek toczył się przed Sądem Powiatowym w Ostrowie ciekawy proces z oskarżenia marszałka sejmiku wojewódzkiego, b. senatora p. Antoniego Banaszką z Ostrowa przeciwko właścicielowi dóbr ziemskich i znanemu „sanatorowi” p. Janowi Lipskiemu z Lerkowa o zniewagę. Po odbytej rozprawie, sąd skazał p. Jana Lipskiego na 3 dni więzienia bez zamiany na grzywnę.

— **Za zniewagę polskich sądów.** W pociągu, zdążającym do Wronek, toczyły się w jednym z wagonów rozmowy na temat polskiego sądownictwa. Kupiec Bernard Nawrot przy tej okazji wyraził się ujawnie tak o sądach jak i o sędziach. Słyszał to podróżny Czesław Włodarski, który na stacji w Szamotułach odszukał posterunkowego i jemu o fakcie tym złożył relację. Posterunkowy sporządził protokół i w poniedziałek w sądzie okręgowym toczyła się przeciwko p. Nawrotowi rozprawa o zniewagę sądu. — Oskarżony wypierał się, jakoby wtenczas wogóle jechał pociągiem w kierunku Wronek. Jednak przewód sądowy wykazał winę oskarżonego ponad wszelką wątpliwość. Sąd po naradzie wymierzył Nawrotowi na podstawie par. 155 k. k. karę więzienia przez pół roku. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Oflara bójk.** Dochodzenia w sprawie śmierci Leonarda Stasińskiego w Rejowcu w pow. wargowickim, którego w dniu 23 bm. znaleziono w stanie dogorywającym, wyświecili już całe zajście. Stwierdzono, że śp. Stasiński wdał się w bójkę z robotnikami Piotrem i Leonem Michalskim oraz Michałem Głowińskim ze Stawian. Został przytem tak ciężko pokaleczony, że zmarł niebawem z powodu odniesionych ran. (k)

— **Wielki pożar w Ostrowie.** W Ostrowie wybuchł pożar w domu mieszkalnym p. Wojciecha Michałaka przy Rynku. Spalił się dach oraz znajdujące się na strychu wyroby mięsne, większa ilość pierza i inne przedmioty. Straty oceniano się na około 31 tys. zł. Jak się okazało, ogień powstał od wadliwego komina. (k)

— **Świątokradztwo w Chodzieży.** W ostatnim czasie w kościele skradziono wota z obrazu św. Antoniego, a mianowicie medaljonki i pierścionek złotych. Z obrazu

św. Teresy skradziono broszkę, bransoletkę i 2 pierścionki. (k)

— **Zabił się uderzając o wagon.** W cukrowni w Mątwach pod Inowrocławiem zabił się podczas przetaczania wagonów przetokowy Stanisław Rodzic z Inowrocławia. Uderzył on głową o wagon tak silnie, że poniósł na miejscu śmierć. (k)

— **Włamanie do dworu.** W nocy na 22 bm. niewyśledzeni złoczyńcy wtargnęli do dworu w Trzcinie (pow. grodziski), własność Kurta Jakobiego. Łupem złodziei padły m. i srebrny serwis do kawy, odzież różnego rodzaju i futra, 10 worków pierza i większa ilość dużych oraz małych srebrnych noży i widelcy, wartości około 7 tys. zł. (k)

— **Wiatr rzucił rowerzystę pod autobus.** W uciegła niedzielę wydarzył się nieszczęśliwy wypadek. spowodowany przez wichurę. Rowerzysta Ludwik Sikora z Obory został zepchnięty przez wicher pod nadjeżdżający autobus p. Klawittera z Kłecka. Autobus odrzucił rowerzystę w rów. Upadek był tak silny, że Sikora doznał złamania obojczyka. (br)

— **Zuchwały napad.** Dnia 21 b. m. rano na ul. Witkowskiej w Gnieźnie tuż przy ogrodzie „Wiktorja” na idącego do pracy w cukrowni gnieźnieńskiej 70-letniego M. Terlikowskiego ze Szczytnik Duch. napadł nieznany sprawca i pobił go tak dotkliwie, że musiano go odwieźć do miejskiego szpitala. (br)

JARMARKI

— **Zaniemyśl.** Jarmark ogólny odbędzie się dnia 2 grudnia b. r. Spęd trzody chlewnej niedozwolony.

— **Gzempliń.** Dnia 2 grudnia b. r. odbędzie się jarmark kramny oraz na konie. Spęd bydła i trzody chlewnej wzbroniony.

— **Witkowo.** Dnia 3 grudnia odbędzie się jarmark ogólny. Spęd bydła i świń niedozwolony.

— **Sieraków.** Dnia 4 grudnia b. r. odbędzie się jarmark kramny i na konie. Spęd bydła z powodu przyszczyce zakazany.

— **Wieleń.** Jarmark na konie oraz kramny odbędzie się dnia 10 grudnia r. b.

Z WIELKOPOLSKI

— **Kruszwica.** (Napad rabunkowy na cyklistę.) Dnia 22 bm. jechał z polecenia swego mistrza p. A. Mochalskiego uczeń krawiecki K. Bruszek z Kruszwicy do Janowic. W drodze powrotnej napadło go dwóch nieznanych rabusiów. Jeden z nich chwycił ofiarę za rękę, drugi zaś z rewolwerem w ręku począł ją ograbiwać. Nie bardzo rabusiom się udało, ponieważ Bruszek posiadał tylko 10 zł, które otrzymał na poczet należnej za ubranie sumy. Sprawcy zbiegli. (fn)

— **Śrem.** (Powszechnie wykłady uniwersyteckie.) Prof. U. P. dr. Adam Kleczkowski wygłosi dnia 27 bm. odczyt w Śremie p. t. „Powstanie Listopadowe w poezji niemieckiej”. Blizsze szczegóły w prasie miejscowej i na afiszach na miejscu.

— **Gostyń (Jasełka.)** W dniu 28 grudnia wystawia Stow. Młodzieży Polskiej „Jasełka”.

— (Kto powinien zwiedzić Wystawę Listopadową?) W dniach 29, 30 bm. i 1 grudnia urządzi Polskie Tow. Dramatyczne im. Al. hr. Fredry w Gostyniu wystawę pamiętek Powstania Listopadowego. Zbliży ona nas silniej, aniżeli co innego, do bohaterów naszych z czasów niewoli. Na wystawie można zobaczyć portrety bojowników, ich broń, części umundurowania, honorowe odznaki, między niemi krzyż z drzewa Olszynki, krzyż „Virtuti militari”. Spodziewać się zatem należy, że udział w jej zwiedzeniu wezmą wszyscy, aby widokiem cennego zbioru wzmocnić ducha narodowego.

— (Rekolekcje.) W dniach 27, 28 i 29 bm. urządzi Stow. Młodzieży Polskiej 3-dniowe rekolekcje dla młodzieży męskiej. Z kazalnicy przemawiać będzie prawdopodobnie ks. dziekan Szrejbrowski i patron tej organizacji ks. E. Rossa. (gb)

— **Ostrów.** (Z życia pszczelarzy.) W dniu 7 grudnia odbędzie się po sumie w lokalu p. Lepakowskiego wielkie zebranie pszczelarzy, celem założenia spółdzielni pszczelarskiej. — Pierwsze tego rodzaju zebranie odbyło się już dnia 2 bm. z udziałem delegatów towarzystw z Ostrowa, Skalmierzyc, Antonina, Łąkocin, Mąkoszyc i Sośni. — Pszczelarze chcą przystąpić do otwarcia stałej wystawy z prawem sprzedaży wszelkich miodów, wytwarzanych z nich wyrobów, oraz narzędzi, przyrządów i uli. — Przystąpić więc pszczelarze do wspólnej, projektowanej akcji! Sprawy tą zajmie się także następne zebranie pszczelarzy w Antoninie dnia 30 bm. o godzinie 15 w lokalu p. Nowaka. (pw)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Ciubalska 3 zł; — M. K. D. z prośbą o zupełny powrót do zdrowia 10 zł; — M. H. C. z prośbą o błogosławieństwo 10 zł; — zamiast wieńca na trumnę ś. p. Antoniego Marweta od Hurtowników Włóknienniczych w Poznaniu 30 zł; — Klub sportowy „Olimpija” 38,86 zł; — Heidner 5 zł; — Śmigielski z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o zdrowie dla całego domu 5 zł; L. Czabajski, Buk, 10 zł; — Jadwiga Wróżowa z podziękowaniem za otrzymane ła-

ski 10 zł; — N. N. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 2 348,86 zł.

Na wybudowanie łodzi podwodnej p. n. „Odpowiedź Treviranowski”: Uczniowie Liceum Handlowego w Poznaniu 42 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 816,27 zł.

RADJO

Programy radijofoniczne:

Czwartek, dnia 27 listopada 1930 r.
Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 12.35 koncert dla młodzieży szkolnej (transmisja z Filharm. Warszawskiej); godz. 14.00 komunikaty PAT, notowania giełdy pien.; godz. 14.15 komunikaty gospodarze, rolnicze, — sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 17.35 komunikat „Miesiąca Pomorza”; godz. 17.45 koncert gramofonowy; godzina 18.15 audycja wokalna Aleks. Klichowskiego, art. op. pozn. (tenor), przy fortepianie p. Jadwiga Komorowska; godz. 18.45 kwestja gospodarza (wygl. red. R. Fiegler); godz. 19.10 kurs elem. języka ang.; godz. 19.15 rolnicza skrzynka radiowa (wygl. p. Rządkowski); godz. 19.30 „Pogadanka dla młodzieży” (wygl. p. Marja Mezerowa); godzina 19.45 dodatek polityczny (wygl. red. St. Werner); godz. 20.00 pogadanka radiotechniczna; godz. 20.30 koncert solistów. Wykonawcy: Nadzieja Padlewska (fortepian), Eugenjusz Maj, art. op. (baryton), prof. Fr. Łukasiewicz (akompanj.); godz. 21.30 słuchowisko z Wilna „Legjon” St. Wypiańskiego (2 fragmenty); godz. 22.15 sygnał czasu, komunikaty PAT sport. i polityczne.

Katowice (409 m) godz. 12.10 koncert gramofonowy; godz. 12.35 koncert szkolny z Filharmonji Warszawskiej; godz. 16.10 koncert gramofonowy; godz. 17.15 odczyt ze Lwowa; godz. 17.45 koncert popularny z udziałem Trii Polskiego Radja w Katowicach; godz. 20.00 feljton, pogadanka, skecz (P. R. Warszawa); godz. 21.30 słuchowisko z Wilna; godz. 22.15 recital wiolonczelowy Tadeusza Michałowicza (P. R. Warszawa); godz. 23.00 retransmisja ze stacji zagranicznych ewent. muzyka lekka.

Warszawa (1412 m) godz. 12.35 7-my koncert szkolny z Filharmonji Warszawskiej, ork. pod dyr. J. Ozimiskiego, Adam Dobosz (tenor), Tadeusz Zygałdo (skrzypce) i prof. L. Urstein (akomp.); godz. 14.30 Dla czego dzieci mają apetyt — wygl. p. Marja Morzkowska; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „Forma obchodów uroczystych w Polsce i zagranicą” — prof. Adam Fischer; godz. 17.45 koncert popularniowy kameralny; godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 20.00 feljton „Pokolenie Piasta” — p. red. Zdzisław Dębicki; godz. 20.30 „Jesienna randka” — Sketch wesoly podpatrzoony w Łazienkach; godz. 21.30 słuchowisko z Wilna „Legjon” St. Wypiańskiego (2 fragmenty); godz. 22.15 koncert Michałowicza (wionolczela); godz. 23.00 muzyka taneczna.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Wydział Metalowy Tow. Młodych Przemysłowców.** Zebranie odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiego przy ul. Maszlarzkiej 8. W programie wykład p. Obera o obliczeniu i konstrukcji wentylatorów.

— **Zrzeszenie Emerytów Kolejowych przy Z. U. K.** Zebranie odbędzie się dnia 2 grudnia br. o godz. 15 w sali p. Bohnowej przy ul. Marsz. Focha 85.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **Stały abonent K. M.** Zależy od tego, czy mieszkanie ma więcej niż 4 pokoje, czy mniej. W pierwszym wypadku można sumę zapłaconą uważać za część czynszu, i nie można żądać jej z powrotem. W drugim wypadku w zasadzie może, jednak w myśl art. 10 p. 3. stosuje się tu sześciomiesięczne przedawnienie, które upłynęło. Co do obniżenia czynszu, to znowu odgrywa rolę kwestja, jak wielkie jest mieszkanie. Przy mieszkaniach mniejszych niż cztery pokoje najemca ma według ustawy każdej chwili prawo żądać ustalenia czynszu ustawowego, choćby nawet był się zobowiązał do płacenia czynszu wyższego. Przy mieszkaniach większych tylko wówczas, jeżeli kontrakt pisemny już wygasł. Trzeba jednak dodać, że wśród ludzi uczciwych obowiązuje zasada: słowo się rzekło... i korzystanie z tych praw nie jest rzeczą piękną. (ak)

— **M. S.** Dwadzieścia procent wartości bez odsetek, a więc 3.075 zł. z czego odejda jeszcze wydatki, co do których przeciwnik będzie mógł wykazać, że poniósł je w interesie wspólnego pożytku małżeńskiego. Sprawa bardzo niepewna, naszym zdaniem. (ak)

— **Wdowa z Chodzieskiego.** Szanowna wdowa, jeżeli się korzysta z uprzejmości pisma i posyła się zapytania o poradę prawną, to trzeba przynajmniej śledzić skrzynkę, czy niema odpowiedzi. Odpowiedzialiśmy już szczegółowo i wyczerpująco na Pani kwestję. Więc tym razem krótko: 1. Zwrócić się do Wielkopolskiej Izby Skarbowej w Poznaniu. 2. W sprawie stosunków z właścicielką domu poradzić się adwokata. Utrzymanie mieszkania w stanie używalności jest obowiązkiem gospodarza, nie należy jednak obowiązku tego nadużywać. Nakłady konieczne można po upomnieniu i poprzednim zawiadomieniu zrobić na koszt przeciwniczki, jednak ostrożnie z tem, bo najmniejsze przekroczenie

tego prawa może stanowić powód eksmisyjny. Czy polubownie nie można załatwić sprawy? 3. Należy zgłosić wniosek o tymczasowe uregulowanie stosunków utrzymania do sądu, w którym toczy się proces rozwodowy. Przecież ma Pani w tej sprawie adwokata, dlaczego nie radzi się Pani jego? 4. Niema wspólności majątkowej. Mąż ma zarząd i pobieranie użytków na przedmiotach, przez Panią wniesionych, których właścicielką Pani pozostaje. (ak)

— **J. P. R.** Można przewłaszczyć umowę prywatną, trzeba jednak opłacić stempel w Urzędzie Skarbowym. (ak)

TEATRY

— **Teatr Szkolny** (ul. Bukowska 16). Szerokie koła miłośników teatru regionalnego zainteresuje niezawodnie „Kolenda”, przygotowana dla Teatru Szkolnego na najbliższą sobotę (29 bm.) godz. 17. Będzie to inscenizacja kolendowych obrzędów ludu polskiego, ujęta w pięć następujących obrazów: Kolendnicy, Pastoralka, Król Herod, Pokłon pasterzy i Kolenda gospodarska. Widownia to przygotowali uczestnicy kursu instruktorskiego dla reżyserów teatrów ludowych, zorganizowanego w Poznaniu przez Kuratorium Okręgu Szkolnego. Kierownictwo pozostaje w rękach znanego organizatora teatrów ludowych, p. wiz. Jędrzeja Cierniaka, którego przepiękne inscenizacje regionalne w rodzaju „Fransusowej doli” mieliśmy możliwość podziwiać podczas P. W. K. Bilety już do nabycia w księgarni p. J. Jachowskiego przy ul. Gwarnej.

Jedyny występ MIKOŁAJA ORŁOWA

światowej sławy pianisty r. syjskiego, który odbędzie się w **środe, dnia 3 grudnia, wieczorem o godz. 8 w auli uniwersyteckiej**, wywołał zrozumiałe zainteresowanie sfer muzycznych naszego miasta, czego dowodem ożywiona sprzedaż biletów. MIKOŁAJ ORŁOW należy dziś do największych pianistów świata; jego tournée koncertowe w Europie i Ameryce (od Kanady do Argentyny) stanowi niebawym triumf, rzadko spotykany w świecie muzycznym. MIKOŁAJ ORŁOW jest prawdziwym tytanem fortepianu; oszałamiająca technika, największe poczucie rytmu, żywy młodzieńczy temperament i głębokie odczucie muzyczne — oto czynniki, które stawiają go w rzędzie największych pianistów świata. Krytyk wielkiego dziennika amerykańskiego New York Telegraph pisze: „Mikołaj Orłow okazał się pianistą a Bożej łaski — jest on artystą wymarzoną. Jego ujmująca osobistość i niezwykła prostota, czynią go jedną z najsympatyczniejszych postaci świata muzycznego”.

Przedprzedaż biletów na ten mistrzowski koncert w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. Bilety studenckie w cenie 1,50 zł tylko w dzień koncertu od godz. 19 przy kasie auli za okazaniem legitymacji. zw 26 590

Teatr Wielki

DZIŚ — „Orlow”. Czwartek, 27. 11. „Zamarle oczy”. Piątek, 28. 11. „Orlow”. Sobota, 29. 11. Uroczyste przedstawienie ku czci 100-nej rocznicy listopadowej. Niedziela, 30. 11. popoł. „Halka”. (Ceny znizone). Niedziela, 30. 11. wiecz. „Orlow”. Poniedziałek, 1. 12. „Zamarle oczy”. Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Polski

DZIŚ — „Przeprowadzka” — występ J. Sosnowskiego. Czwartek, 27. 11. „Wiecznie młody” (premjera). Występ J. Sosnowskiego. Piątek, 28. 11. „Wiecznie młody”. (Występ J. Sosnowskiego). Sobota, 29. 11. Uroczyste przedstawienie ku uczczeniu 100-jej rocznicy Powstania Listopadowego: 1) prolog. 2) „Warszawianka” (występ J. Sosnowskiego), 3) „Dziady”. Niedziela, 30. 11. o godz. 12 „Staś lotniczek”. (Ceny znizone). Niedziela, 30. 11. o godz. 15 „Proboszcz wśród biedaków”. (Ceny znizone). Niedziela, 30. 11. „Wiecznie młody”. (Występ J. Sosnowskiego). Poniedziałek, 1. 12. „Król Jan Sobieski”. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego ul. 27 Grudnia. Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Norwowa awantura”. Czwartek, 27. 11. „Zarząd przymusowy”. Piątek, 28. 11. „Zarząd przymusowy”. Sobota, 29. 11. Uroczyste przedstawienie ku uczczeniu 100-nej rocznicy powstania listopadowego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarełowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Popularny

DZIŚ — „Wierna kochanka”. Czwartek, 27. 11. „Wierna kochanka”. Piątek, 28. 11. „Wierna kochanka”. Sobota, 29. 11. o godz. 5 po poł. „Noc św. Mikołaja”. Sobota, 29. 11. wiecz. „Wierna kochanka”. Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Rewja

DZIŚ — o godz. 7 i 9 wiecz. „Wyborcy wybieracie nas!”

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

NAUKA I ŻYCIE

HISTORYCY POLSCY ZJEŻDŻAJĄ SIĘ W WARSZAWIE

Stulecie powstania listopadowego, nakazujące zrobić naukowy rachunek sumienia z dziejów naszych w okresie walk o niepodległość, szczególnie nadawało się do zwołania zjazdu naukowego. W tej intencji już na czwartym zjeździe historyków, który odbył się w Poznaniu w r. 1925, uchwalono zwołać zjazd następny, w kolejnym porządku piąty, do Warszawy, na dni rocznicy listopadowej.

W wykonaniu tej uchwały komitet zjazdu wyłoniony przez Polskie Towarzystwo Historyczne w porozumieniu ze „Stałą delegacją zjazdów historyków” przygotował plan referatów, uprosił referentów, ułożył schemat sekcji i listę posiedzeń plenarnych. Przedstawia się to obecnie tak:

W piątek 28 o godz. 21 odbędzie się zebranie zapoznawcze w lokalu Towarzystwa Miłośników Historji w Warszawie, na Rynku na Starem Mieście l. 31. Dzień 29 mają historycy „wolny od zajęć” — wszak będzie to dzień uroczystości listopadowych, na których nie winno braknąć tych, co pisali o Wysockich i Sowińskich. Toteż otwarcie zjazdu odbędzie się w niedzielę, 30 listopada o godz. 11 w Auli Uniwersytetu. Na porządek dzienny tego posiedzenia złożą się: zagajenie obrad przez prezesa Polskiego Towarzystwa Historycznego, przemówienia powitalne, odczyt prof. Handelsmana p. t. „O nasz dzisiejszy stosunek do historii porobiorowej”, oraz wybór prezydium i władz zjazdu.

Tegoż dnia rozpoczyna się o godz. 16 obrady w sekcjach. Sekcji przewidzianych jest cztery, a mianowicie: I. Sekcja historii powszechnej, II. Sekcja historii dawnej Rzeczypospolitej, III. Sekcja historii walk o niepodległość i IV. Sekcja nauczania historii.

W czterech tych sekcjach wygłoszone będzie ogółem 60 referatów. Oto niektóre z nich: na sekcji I. będą mówić m. l. prof. Dembiński o „Równowadze politycznej w wieku XVIII”, prof. Rutkowski o „Kapitałizmie agrarnym w Europie w czasach nowożytnych” i prof. Zieliński o „Źródłach greckich objawienia św. Jana”. W sekcji II referują m. l. prof. Bidlo z Pragi, prof. Chodnicki (z zakresu dziejów Litwy), prof. Konopczyński na temat Rządu i Sejmu w dawnej Rzeczypospolitej, prof. Sobieski o t. zw. 700-leciu Prus Wschodnich i „Za kim opowiedziały się Prusy Wschodnie w r. 1655”, prof. Tymieniecki o „Przemianach społeczno-gospodarczych i germanizacji Śląska w wiekach średnich” i prof. St. Zakrzewski o „Wypadkach z lat 1382—1386 w związku z genezą Unji”. W sekcji III referują m. l. prof. Konopczyński „Narodziny nowoczesnej idei niepodległościowej, 1733—1775”, gon. Kukiel „Zagadnienie niepodległości w latach 1795—1815” i dyr. Wojtkowski „Stosunek Prus i Niemiec do polskiego ruchu niepodległościowego”. Między referatami Sekcji IV. występują m. l. prof. Bujak „O nauczaniu historii, zwłaszcza w szkołach zawodowych” i dyr. Opatrny „Nauczanie historii a nauka”.

Wogóle biorąc obrady sekcji traktujących dzieje Polski grupują się dookoła zagadnień dziejów Litwy, Prus Wschodnich (tutaj odbędzie się nad ref. prof. Sobieskiego osobna zorganizowana dyskusja, w której bierze udział 21 uczonych) i walk o niepodległość.

Obrady, rozłożone na dni od 30. XI. do 2. XII., przeplatane będą otwarciem Wystawy pamiątek 1830-1 i otwarciem Biblioteki Ordynacji Krasińskich. W dniu 3. XII. w godzinach 12—14 odbędzie się drugie plenarne posiedzenie, na którym, po uchwaleniu wniosków przedstawionych przez Sekcje i po odczytaniu prof. Haleckiego p. t. „Witold”, przez zjazd dokonano zamknięcia zjazdu. W dniu 4. grudnia historycy w trzech grupach udadzą się na zwiedzenie pobożowisk pod Ostrolęką, Pułtuskim oraz Radzyminem.

W czasie trwania zjazdu będzie się można jeszcze wpisać na członka jego. Biuro zjazdu od 30. XI. do 3. XII. urządza w gmachu uniwersytetu, zaś w dniach 29. XI. w lokalu Towarzystwa Miłośników Historji, Rynek Starożytności nr. 31. Oprócz tego od dnia 28. XI. czynne będzie Biuro mieszkaniowe na Dworcu Głównym. Dr. Z. W.

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU

ODDZIAŁ POZNAŃSKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO odbędzie nadzwyczajne zebranie jutro we czwartek, dnia 27-go listopada o godzinie 17-tej w Seminarjum Historycznym w Zamku. Na porządku dziennym wybór delegatów Oddziału na Nadzwyczajne Walne Zebranie Delegatów Polskiego Towarzystwa Historycznego, które zbierze się w Warszawie dnia 28 o godz. 19.30 w sali posiedzeń Senatu Uniwersytetu i zajmie się mianowaniem członków honorowych Polskiego Towarzystwa Historycznego.

POWSZECHNE WYKŁADY UNIWERSYTECKIE kończą jutro we czwartek, cykl drugi wykładów p. t. „W stulecie powstania listopadowego i w dziesięciolecie bitwy warszawskiej”. Na zakończenie tego cyklu prof. Zygmunt Wojciechowski wygłosi odczyt p. t. „Wojna polsko-rosyjska w roku 1920”. W dniu 1. XII zainaugurowany zostanie cykl dalszy pt. „Uboch”.

Na rocznicę listopadową. Przy zbliżającym się obchodzie narodowym warto przypomnieć popularną pracę, wydaną przez ks. dr. Ignacego Nowaka w Poznaniu pt. „Kongres wiedeński i powstanie listopadowe”. Jest w niej podany przebieg kongresu oraz walk powstańczych, tak że czytelnik otrzymuje jasny pogląd na owe czasy. Niemalże też usługi oddała ta praca przy popularyzowaniu tego momentu doziejowego i dzisiaj pewnie je odda. (ks. dr. R.)

MUZYKA

Sergiusz Prokofiew w Warszawie. Z Warszawy donoszą nam: Tygodniowy koncert Filharmonji Warszawskiej wypełniły kompozycje Sergiusza Prokofiewa, który sam odegrał swój niewykonywany dotąd w Polsce drugi koncert fortepianowy G-moll. Orkiestra pod batutą Grzegorza Fitelberga odegrała jeden z pierwszych utworów symfonicznych znakomitego kompozytora a mianowicie pięcioczęściową „Sinfonietta” A-dur, oraz siedem obrazów z baletu p. tyt. „Szut” (Blazen). Utwór ten powstał w 1915 roku zaś w sześć lat później znany inscenizator rosyjski Dżagilew wystawił go w Paryżu. Są to przegody „arcyblazna”, który przespisywał i wykpił siedmiu innych blaznów. Podczas piątkowego koncertu zdarzył się fakt następujący: Po odegraniu pierwszej części „Sinfonietty” weszło na salę mnóstwo późniejszych gości. Wobec tego Fitelberg zapowiedział że odegra ją jeszcze raz „dla późniejszych gości”. Zdarzyło się to w Filharmonji po raz pierwszy, że nalogowi „spaźniacze” dostali taką lekcję. (wm)

OCHRONA ZABYTEKÓW

Stare zamki górnośląskie. Z Katowic piszą nam: Magistrat m. Opola przystąpił — jak wiadomo — do burzenia starego zamku, pamiętającego czasy piastowskie. Stowarzyszenie dla badania dawnych dziejów Górnego Śląska w Bytomiu, odbyło niedawno posiedzenie, na którym D. Raschke omówił wykopaliska, na jakie w Opolu natrafiono przy odkopywaniu fundamentów w miejscu, gdzie stał zamek piastowski. Oto w głębokości około 3 m. odkryto potężne bełkowanie, rzędy domów i ulic, stare mury zamkowe, a nawet cały sprzęt domowy. Na podstawie odkopanych zabytków można już teraz twierdzić, że Opole było stolicą i kulturalnym ośrodkiem Górnego Śląska już we wczesnym średniowieczu. Radca Scheitz wygłosił referat o nieznanym, małym zamku w okolicy Gliwic. Odkrycia, jakie ostatnio poczyniono, wskazują na to, że zamki te pochodziły z XIII w., z czasów piastowskich t. z. „błogosławionych”. A Niemcy obecnie burzą te polskie pamiątki. (E)

TEATR

Dramat aktora o Napoleonie. Słynny aktor Aleksander Moissi napisał pięcioktawowy dramat pt. „Wieżień”, osnuty na tle losów Napoleona. W tym sezonie wystawią go liczne teatry niemieckie, między innymi Theater An der Wien w Wiedniu i Deutsches Volkstheater w Berlinie. Napoleona będzie grał Werner Krauss.

„Donogoo-Tonka”. Z Paryża donoszą nam: Teatr Pigalle, zbudowany przez Rotszylda, a nie mogący od początku znaleźć sobie dyrektora ani repertuaru, zainaugurował sezon „wielkim premierem” sztuką Julesa Romainsa „Donogoo”. Jest to uszczeniona powieść, która nosiła tytuł „Donogoo-Tonka” i była pisaną w stylu scenariusza filmowego. Przy wystawieniu również zastosowano efekty filmowe, umożliwione przez nadzwyczajne techniczne hłowatorstwa teatru Pigalle. Np. scena odgrywająca się na statku, jest przedstawiona raz na górnym, raz na dolnym pokładzie a w miarę potrzeby jeden lub drugi pokład podnosi się w górę lub opada na poziom sceny. (tp)

WIEDZA O POLSCE ZAGRANICĄ

Propaganda polska i wiedza o Polsce — Dwie gałęzie — Szerzyć prawdę, przeciwdziałać fałszowi — Już w ośmiu państwach — Tegoroczna konferencja warszawska — Co się działa we Francji? — Na ziemi włoskiej — Anglja i Belgja — Lektoraty — Nasi egzotyczni stypendyści — Wiedza o Polsce wzrasta.

W Warszawie odbywa się co roku jesienią konferencja zagranicznych delegatów Ministerstwa Oświecenia, którzy zdają sprawę z akcji, prowadzonej przez siebie na terenie różnych państw. Informacyj o bieżących sprawach Polski dostarczają zagranicy nasze placówki oficjalne: ambasady, poselstwa i konsulaty, lecz działalność ta z natury rzeczy nosi charakter propagandowy i wśród wysoko kulturalnych społeczeństw natyka się wskutek tego na sceptyczm w odniesieniu do jej bezstronności. Tem poważniejszą rolę grają placówki o charakterze naukowym, które nie prowadzą takiej doraźnej propagandy, ale szerzą zagranicą wiedzę o Polsce, posługując się nie metodą dziennikarską, czy dyplomatyczną, ale obiektywną, naukową.

Celem działalności tej, założonej na głębokich podwalinach kultury, jest informować zagranicę o siłach i zasobach kulturalnych Polski, a przez to przeciwstawić się wypaczonej albo wprost sfalszowanej wiedzy o Polsce, którą szerzą nasi wrogowie. Sprawy te, nieraz bardzo skomplikowane i wymagające niemałej znajomości terenu, ludzi i różnych sposobów w różnych środowiskach — ma pod swoją oficjalną opieką z jednej strony Minist. Spraw Zagranicznych przez swoje placówki dyplomatyczne i konsularne, swój wydział naukowy i propagandowy i przez swoje wydawnictwa informacyjne w różnych językach, z drugiej zaś strony, na znacznie mniejszą skalę i przy nierównie skromniejszych funduszach Minist. W. R. i O. P. przez Wydział Nauki.

Co do akcji Min. Spraw Zagranicznych — to w jednych państwach przedstawia się ona bardzo korzystnie, w innych wprost rozpaczliwie, jedne wydawnictwa są istotnie wartościowe, inne niewiadomo wogóle po co zostały wydane. Decydują tu z reguły projekty gruntownie nie przedyskutowane, wysuwane przez kierowników placówek, chwilowych szefów wydziałów w centrali (zresztą czasem bardzo wartościowe), oferty propagandowe przygodne ze strony bardziej lub mniej powołanych wystawców, artystów, prelegentów i prelegentek, którym centrala M. S. Z. robi różne daleko idące ułatwienia, mimo że ich zagraniczne występy nieraz wprost odstraszały cudzoziemców od bliższego zapoznania się z kulturą polską. Wiele oczywiście położyć tu trzeba na karb doraźnych improwizacji, zwłaszcza w pierwszych latach niepodległości, ale dziś czas wyjść z tej bardzo kosztownej fazy i przejść do zdobywania poważnych i trwałych wyników jak najmniejszym kosztem i wysiłkiem.

Bardziej zwartą, jednolitą i planową jest akcja prowadzona przez Ministerstwo Oświaty. Rozpoczęta na małą skalę i na ograniczonym terenie — dziś obejmuje już ośm państw europejskich, w niektórych wypadkach sięga poza Europę, przyciąga do studjów nad naszą kulturą coraz to większy zastęp wartościowych cudzoziemców. Prowadzi się akcję przez legatów zagranicznych, przez wymianę stypendystów, wydawnictw, subwencjonowanie zagranicznych instytutów naukowych kursów specjalnych i t. d.

Pisma nasze naogół dorywczo tylko i raczej przypadkowo informują o tej akcji. Wyjątek stanowi oczywiście Dział Kultury „Kurj. Poznańskiego” oraz „Przegląd Współczesny”, które od kilku lat rejestrują pilnie tę akcję na terenie Włoch a po części też Anglii. Warto więc przytoczyć choćby niektóre szczegóły z wspomnianej na wstępie, a bardzo interesującej tegorocznej konferencji. Odbyła się ona pod przewodnictwem szefa departamentu Nauki i Szkół Wyższych p. Suchodolskiego i obejmowała sprawozdanie roczne delegatów Francji, Włoch, Anglii, Belgji oraz informacje udzielone przez Naczelnika Wydz. Nauki p. Dzika, poczem i...stąpiła wyczerpująca dyskusja, która doprowadziła do szeregu wartościowych wniosków.

Na terenie francuskim delegatem naszym jest prof. Z. L. Zaleski, pracujący przedewszystkiem w paryskim Instytucie Studiów Słowiańskich (w Sorbonie prowadził „cours libre” o polskim romantyzmie we Francji). Dele-

gat nasz opiekował się wydawnictwami polskimi tego instytutu, działem polskim w „Revue des Etudes Slaves” i „Le Monde Slave”, brał udział w organizowaniu wykładów reprezentacyjnych koncertów polskich, zajmował się stypendystami przybywającymi na studia z Polski do Francji i naodwrot (p. Arnaudie i p. Z. Strowska, między 4-ma studentami polonistyki przybyłymi na wakacje do Polski był jeden bardzo egzotyczny słuchacz uniwers. w Lyonie, Chińczyk p. Yu-Hono-loci).

We Francji istnieją lektoraty polonistyki w paryskiej Szkole jez. wschodnich (prof. Grappin i dr. J. A. Teslar, który wykłada też język polski w Wyższej Szkole Wojskowej i szkole w Saint-Cyr), w Lille są dwa lektoraty (w uniw. państw. p. Prądzyński, w uniw. katolickim ks. Moysse), poza tem lektorat w Strassburgu (p. H. Chelmińska), Lugdunie (dr. St. Rospond). W projekcie są lektoraty w Nancy i Tuluzie „Tow. wymiany literackiej między Polską a Francją” zaczęło w tym roku wydawać „kolekcję polską” (wyszła Prusa „Placówka”, A. Szymańskiego „Janusia” i Weysenhoffa „Soból i panna”). Ukończono przekład „Zywych kamieni” (P. Cazin), jednego tomu Sieroszewskiego i wyboru poezji Kochanowskiego (A. Mary). Jak stąd widać — rezultaty jednorocznej pracy na terenie Francji są bardzo poważne.

Akcją na terenie Włoch zajmuje się podpisany. Ponieważ nieraz o niej na tem miejscu informowałem, więc krótko ją tylko przypominam: katedra zwyczajna polonistyki w Rzymie jedyna dotąd na Zachodzie, lektorat tamże od jesieni, docentura dr. Damianiego, Istituto di Cultura polacca w uniw. turyńskim, tamże lektorat i serja polska w wydawnictwie „Slavia”, zeszyt Riv. di letteratura slave poświęcony Kochanowskiemu.

Bardzo ciężką i trudną jest akcja na terenie Anglii. Prowadził ją dotychczas prof. J. Krzyżanowski, wykładając w „School of Slavonic Studies” uniw. londyńskiego i opiekując się działem polskim w „The Slavonic Review”. Wydał on w tym roku dzieło „Polish Romantic Literature” i zdobył dla polskiej serji miejsce w „Evening Library”, zjmował się klubem studenckim polskim i polsko-angielskim oraz przewodniczył komisji oświatowej w Tow. Polskiem, urządza- jąc obchody i serje odczytów dla kolonji polskiej w Londynie. W tym roku obejmie tę ważną placówkę dr. W. Borowy.

Na terenie belgijskim pracował prof. M. Kridl zajmujący katedrę literatur słowiańskich na Uniwersytecie w Brukseli. W tym roku wykladał literaturę polską i czeską, prowadził też kurs języka polskiego i rosyjskiego. Z pomiędzy jego słuchaczy wybija się zwłaszcza p. Backvis i Van Siche. Niezwycię przychylnie stanowisko władz belgijskich pozwala żywić piękne dla tej pracy nadzieje na przyszłość. Do tych placówek zagranicznych należy też nowoutworzona katedra literatur słowiańskich w Rydze, którą obejmuje prof. J. Krzyżanowski.

Pod egidą Wydziału Nauki pracują lektorzy języka polskiego: w Bratysławie (p. Bobek), Belgradzie (dr. Papierkowski) oraz w Neuchâtel (dr. Bronarski). Min. Oświaty udzieliło w tym roku 31 stypendjów cudzoziemcom różnych narodowości na studia w Polsce (w spisie ich spotykamy stypendystów z Francji, Belgji, Włoch, Rumunji, Jugosławii, Bułgarii, Czechosłowacji, Łotwy, Turcji, Chin) i wysłało zagranicę przeszło 3 000 książek treści naukowej.

Dodajmy do powyższych szczegółów wszystko to, co się poza tem pozytywnie i planowo metodami nukowemi robi w świecie dla poznania Polski i jej kultury — a przynajmniej, że wiedza o Polsce zagranicą stale wzrasta i zdobywa adeptów w coraz nowych społeczeństwach. Oby się podobnych placówek okazała się konieczną dla kultury wszystkich narodów Europy! Za- leży to przedewszystkiem od szybkiego u nas w kraju podnoszenia się poziomu kultury, nauki i sztuki i znaczenia naszego państwa w Europie i świecie.

Dr. Roman Pollak.

Poznań

Wyniki wyborów do Senatu w Poznaniu

Nr. Obwodu	Uprawn. do głosowania	Oddano głosów	Unieważniono	Ważne głosy	Lista Nr. 1	Lista Nr. 4	Lista Nr. 7	Lista Nr. 12
1	872	636	1	635	380	251	1	3
2	842	669	6	663	340	322	1	0
3	698	552	4	548	355	189	4	0
4	473	318	0	318	111	172	32	3
5	475	348	2	346	165	180	1	0
6	475	270	2	268	121	137	3	7
7	828	496	6	490	191	267	23	9
8	804	631	5	626	155	442	20	9
9	674	474	7	467	128	308	16	15
10	707	408	9	399	109	262	15	13
11	867	585	9	576	180	349	34	13
12	728	564	2	562	135	390	31	6
13	716	503	0	503	136	331	24	12
14	773	602	8	594	150	408	28	8
15	736	531	1	530	166	319	24	21
16	598	430	0	430	101	312	10	7
17	816	591	2	589	158	412	18	1
18	710	554	4	550	129	395	21	5
19	690	538	0	538	94	436	6	2
20	653	482	0	482	112	327	22	21
21	716	583	2	581	97	449	15	20
22	691	569	2	567	114	413	15	25
23	686	529	1	528	81	429	13	5
24	767	614	2	612	122	460	19	11
25	726	548	1	547	151	353	29	14
26	607	457	1	456	115	311	21	9
27	552	397	1	396	120	262	12	2
28	707	521	1	520	96	402	14	8
29	703	522	0	522	157	341	11	13
30	620	516	2	514	91	396	17	10
31	716	569	2	567	82	470	9	6
32	740	507	4	503	82	384	24	13
33	756	482	2	480	137	296	27	20
34	634	503	2	501	88	384	10	19
35	784	579	2	577	146	401	20	10
36	687	499	4	495	136	322	8	29
37	664	505	1	504	111	351	23	19
38	750	483	7	476	113	337	9	17
39	806	561	1	560	127	405	12	16
40	668	475	1	474	175	275	3	21
41	700	536	1	535	114	373	13	35
42	773	504	5	499	151	320	16	12
43	704	545	1	544	102	359	9	74
44	837	566	0	566	133	410	3	20
45	684	535	1	534	117	406	4	7
46	805	633	4	629	129	469	11	20
47	664	507	6	501	113	334	14	40
48	608	478	1	477	141	312	7	17
49	585	463	0	463	115	315	11	22
50	757	610	2	608	140	419	12	37
51	739	518	3	515	166	294	8	47
52	742	531	0	531	149	357	7	18
53	805	584	2	582	164	398	7	13
54	752	570	3	567	97	443	14	13
55	716	545	0	545	120	420	4	1
56	621	478	0	478	129	332	11	6
57	675	532	2	530	119	384	14	13
58	726	536	0	536	93	419	14	10
59	794	609	3	606	146	407	29	24
60	871	609	0	609	150	423	22	14
61	738	540	0	540	157	329	33	21
62	753	554	1	553	156	358	10	29
63	777	596	4	592	178	368	28	18
64	661	498	0	498	161	288	18	31
65	770	612	4	608	234	323	30	21
66	792	641	1	640	188	387	25	40
67	829	620	2	618	232	323	33	30
68	668	504	1	503	179	264	30	30
69	744	512	1	511	187	259	47	18
70	706	522	1	521	196	277	34	14
71	721	514	0	514	220	237	48	9
72	746	572	0	572	211	315	30	16
73	662	528	0	528	195	274	47	12
74	791	601	0	601	302	227	49	23
75	788	581	4	577	230	264	50	33
76	721	520	3	517	262	197	39	19
77	809	584	7	577	277	223	67	10
78	773	504	1	503	246	205	44	8
79	661	470	3	467	205	203	52	7
80	638	471	5	466	230	188	39	9
81	802	589	4	585	287	252	37	9
82	734	598	10	588	353	210	23	2
83	813	584	0	584	253	280	29	22
84	808	549	3	546	166	344	10	26
85	711	549	0	544	211	290	21	22
86	761	566	0	566	231	306	9	20
87	786	645	2	643	354	241	35	13
88	783	647	3	644	261	358	21	4
89	797	600	0	600	218	314	45	23
90	757	581	4	577	229	310	20	18
91	826	644	0	644	291	288	52	13
92	795	603	0	603	244	318	30	11
93	874	666	1	665	247	398	18	2
94	842	694	7	687	235	424	15	13
95	1004	706	8	698	249	429	14	6
96	888	596	10	586	280	282	24	0
97	831	596	10	586	180	373	33	0
98	813	625	9	616	205	379	31	1
99	842	669	1	668	177	439	18	34
100	871	650	3	647	236	391	4	16
101	869	602	2	600	211	371	1	17
102	691	525	1	524	158	337	7	22

Nr. Obwodu	Uprawn. do głosowania	Oddano głosów	Unieważniono	Ważne głosy	Lista Nr. 1	Lista Nr. 4	Lista Nr. 7	Lista Nr. 12
103	803	528	0	528	170	339	4	15
104	777	506	0	506	160	250	6	90
105	747	545	3	542	188	330	5	19
106	768	553	1	552	169	353	2	28
107	587	375	2	373	122	237	8	6
108	695	552	1	551	164	356	14	17
109	594	438	5	433	150	235	20	28
110	697	498	1	497	179	284	24	10
111	695	493	7	486	253	209	15	9
112	690	501	4	497	171	293	11	22
113	791	608	0	608	206	358	34	10
114	723	590	3	587	243	297	37	10
115	709	519	2	517	159	330	24	4
116	757	504	0	504	161	315	4	24
117	826	582	2	580	150	389	2	39
118	817	582	3	579	217	324	21	17
119	567	415	1	414	143	244	18	9
120	684	560	1	559	195	328	20	16
121	774	566	0	566	129	405	10	22
122	754	605	4	601	167	389	23	22
123	607	436	0	436	144	280	10	2
124	703	483	0	483	168	301	7	7
125	710	498	8	490	185	265	21	19
126	739	548	4	544	258	256	20	10
127	555	331	1	330	146	174	6	4
128	738	492	8	484	175	291	2	16
129	821	569	3	566	278	284	1	3
130	779	528	1	527	254	264	7	2
131	333	232	0	233	99	124	7	2
Razem:	95 777	70 550	322	70 228	23 070	42 591	2 508	2 059

Z oszustw wyborczych „sanacji“

Obywatele!

Nie chcąc rozbijać jedności Narodu Polskiego i przyczynić się przez to do zwycięstwa mniejszości narodowych, wycofaliśmy listę Stronnictwa Narodowego Nr. 4.

Wobec tego w okręgu wyborczym Kalisko-Turcko-Wieluńskim listy Nr. 4 nie będzie i wszystkie oddane głosy na listę Nr. 4 będą uznane za nieważne.

Ażby jednak głosy polskie nie zostały zmarnowane, wzywamy wszystkich naszych zwolenników, aby swe głosy oddali na te listy polskie, które wskaże im sumienie obywatelskie.

**Komitet Wyborczy
Listy Narodowej Nr. 4.**

Nakładem: Kom. Wyb. Listy Narod.

Jak już donosiliśmy w okręgu kaliskim „sanacja“ wydała ulotkę, podszywającą się pod komitet wyborczy listy narodowej nr. 4, a donoszącą o rzekomem wycofaniu tej listy. Ulotkę tę rozrzucono masowo nie tylko w okręgu kaliskim, ale także w sąsiednim okręgu konińskim.

Haniebne to oszustwo nic „sanacji“ zresztą nie pomogło, gdyż lista narodowa odniosła w okręgu kaliskim wspaniałe zwycięstwo, zdobywając 4 mandaty. W okręgu konińskim liczba głosów „czwórki“ wzrosła o prawie 100%. Powyżej podajemy fotografię sfałszowanej „ulotki“.

Jeszcze jedna fałszywa ulotka

Okazało się, że słynna ulotka „komunistyczna“, wydrukowana w oficynie „Dziennika Poznańskiego“ przed wyborami sejmowymi w r. 1928, była pierwszym, ale bynajmniej nie ostatnim występem „sanacji“ w używaniu metody fałszerstw i oszustw w akcji politycznej. Donosiliśmy niedawno o podrobionych przez „sanację“ czarnkowską zaproszeniach na zebranie Stron. Narodowego, o fałszywych ulotkach niby - niemieckich, o wydaniu fałszywej ulotki w Kaliskiem, donoszącej o rzekomem wycofaniu listy nr. 4 itd. Obecnie „Gazeta Warszawska“ donosi o nowym fakcie, który świadczy o tym, że ulotka „komunistyczna“ konserwatystów poznańskich stworzyła całą „szkolę“.

Oto w Białej Podlaskiej p. t. „Do robotników, chłopów małych i bezrolnych“ „sanacja“ wydała odezwę z podpisem: „Główny komitet unieważnionych list. Biała Podlaska, 10 listopada 1930 r.“, w której m. in. czytamy:

„Stajemy do wyborów po raz czwarty. Burżuazja chcąc uniknąć przewidywanej porażki wespół z rządem faszystowskim spowodowała unieważnienie naszych list p. t. „Jedność Robotniczo - Chłopska“ i „Blok Lewicy Chłopskiej“, „Samopomoc i

Sel. - Rob“. Odjęto nam możność posiadania własnych przedstawicieli.

„Nastąpiła chwila dla mas chłopsko robotniczych bardzo ważna. Należy się zastanowić co dalej robić.

„Musimy poprzeć najwięcej szowinistyczne stronnictwo, jakim w tym wypadku jest Stronnictwo Narodowe, które jest nieprzejednane w stosunku do obecnego rządu. Zwycięstwo tego Stronnictwa spowoduje zamęt w kraju, a co za tem idzie i łatwość wywołania rewolucji.

„Strzeżcie się oddania głosów na listy nasze unieważnione, bo głosy te nie liczą się.

„A więc w imię dobra naszej sprawy, komu należy na jak najszybszem wprowadzeniu Radzieckiej Republiki na wzór Rosji sowieckiej - winien oddać swój głos na Stronnictwo Narodowe - Listę Nr. 4.

„Niech żyje Rząd Robotniczo - Włóściński!“

Jak widzimy, „sanacja“ wykorzystwała wszelkie - moralne i niemoralne - środki w walce ze Stronnictwem Narodowym. Nie było takiego kłamstwa, oszustwa, paszkwilu i kalumnji, którychby nie użyto. Z ulotki tej wyraźnie wynika, na czym zeruje „sanacja“: na ciemności i analfabetyzmie politycznym części słabo orientujących się wyborców.

Cudowne uzdrowienie w Lourdes

„Gazette de Grotte“ w Lourdes i „Luzerner Vaterland“ donoszą o nagłym uzdrowieniu w Lourdes młodej dziewczyny szwajcarskiej. Ponieważ, jak wiadomo, ogłaszane są tylko te uzdrowienia, które pod względem medycznym uznane zostały za bezsporne przez biuro lekarzy, więc wspomniane sprawozdanie jest bezwarunkowo autentyczne.

Sprawa dotyczy niejakiej Lidji Lischer, córki robotnika z Perlen (parafia Root, kanton Luzerna). „Dziennik Grotty“, opierając się na protokołach lekarzy i na zeznaniach naocznych świadków, opisuje stopniowy rozwój choroby od r. 1924 i straszliwe cierpienia biednej dziewczyny, przyczem wymienia w kolejnym porządku następujące choroby: operacja ślepej kiszki, gruźlica płuc, wrzód na żołądku, gruźlica stosu pancerzowego, odleżyny pleców, cierpienia kiszki i pęcherza, bezsenność, częste wydzielenie się ropy przez stałe zapropione dwa wrzody, febra, bóle serca, gruźlica otrzewnej, paraliż lewej ręki.

W r. 1929 trzeba było sztucznie odżywiać chorą; lekarze oczekiwali bliskiej śmierci dziewczęcia. W maju 1930 r. uczyniono zadość pragnieniu dziewczęcia i obandażowaną gipsem zawieszono Lidję do Lourdes. W drodze mimo zastrzyków morfiny ciało jej przeszywały okropne bóle. Pierwsze zanurzenie w sadzawce nie przyniosło poprawy. W wigiliję odjazdu, 13 maja pielęgniarka i księża z pielgrzymkami naradzali się, jak te umierająca przeżyć jeszcze, żywą do domu. Chora jeszcze raz chciała być zanurzona w świętej wodzie. Zaledwie wyjętą ją z wody, ciało jej przeszły niewypowiedziany ból, w chwilę potem poczuła się jednak zupełnie dobrze. Chciała natychmiast wstać i chodzić. W biurze sprawozdań lekarze po dwugodzinnym, zmudnym badaniu orzekli, że nastąpiło nagłe, całkowite i nie dające się wytłumaczyć w sposób naturalny uzdrowienie i że zaszły nawet widzialne zmiany anatomiczne. Sprawozdanie proboszcza z Root z 20 października stwierdza, że uzdrowiona dziewczyna jest zupełnie zdrowa i że wykonuje wszelkie prace z zakresu gospodarstwa domowego.

Jeżeli to nagłe i całkowite uzdrowienie zachowa swą moc, to po rocznej obserwacji zostanie wciągnięte do księgi protokołów biura sprawozdań w Lourdes, jako „uzdrowienie nie dające się wytłumaczyć po ludzku i przewyższające siły natury“. Ta księga, którą poświęcało w Lourdes przeszło 9000 lekarzy z całego świata i różnych wyznań, uwieczniła już przeszło 4500 cudownych uleceń. (KAP)

Zniesienie niewolnictwa w Liberji

(KAP) Prezydent republiki Liberji ogłosił dekret, znoszący niewolnictwo domowe i t. zw. system zastawu. Jest to skutek akcji, podjętej przez Stolicę Apostolską i międzynarodową komisję, która badała stosunki społeczne w Liberji z ramienia Ligi Narodów. Nad rozwojem moralnym i kulturalnym ludności tej małej republiki pracują z wielkimi powodzeniem misjonarze katolicki, francuskiej i irlandzkiej narodowości, należący do kongregacji „Misje Afrykańskie z Ljonu“.

Zwrot majątku

skonfiskowanego przed 100 laty.

Jak donosi „Wieczór Warszawski“, sąd okręgowy w Równem rozpoznawał sprawę wytoczoną przez sukcesorów s. p. Narcyza hr. Olizara o dobra Rafałowska, znajdujące się obecnie w posiadaniu skarbu państwa po skonfiskowaniu ich w swoim czasie hrabiemu Olizarowi za udział w powstaniu 1831 roku. Narcyz Olizar stanął na czele organizacji powstańczej na Wołyniu i kooptowany w Warszawie przez Senat, brał udział w uchwałach, mocą której Mikołaj I został zdeponowany jako król polski.

Wzięty do niewoli na Wołyniu, uwięziony był w Żytomierzu i skazany na śmierć przez powieszenie. Od zawiśnięcia na szubienicy został uratowany przez ludność Żytomierza, która wybrała go za więźnia przez zorganizowanie ucieczki. Przeżycia swe Narcyz Olizar szczegółowo opisał w dwutomowych pamiętnikach. W parę dni po udanej ucieczce Olizara, feldjeger cesarski przywiózł z Petersburga do Żytomierza akt łaski carskiej, polegający na zamianie Olizarowi kary powieszenia na karę rozstrzelania. Z łaski tej jednak Olizar nie skorzystał, gdyż zmarł w 30 lat później na emigracji śmiercią naturalną.

Na rozprawie prokuratorja generalna negowała zarówno pochodzenie sukcesorów powstańca Olizara, jak fakt konfiskaty Olizarowi dóbr Rafałowska, i znajdowanie się jakiegokolwiek części tych dóbr w rękach skarbu państwa. W kwestii pokrewieństwa powodów z powstańcem Olizar obrona powołała się na metryki, a co do faktu konfiskaty — na urzędowe obwieszczenia władzy rosyjskiej z 1833 r., stwierdzające konfiskatę klucza Rafałowieckiego „rokoszaniowi Narcyzowi Olizarowi“. Miejscowi właściciele, z których jeden ma 93 i drugi 97 lat, pod przysięgą ustalili, że z opowiadań swoich rodziców, podanych powstańca Olizara, a zmarłych kilkadziesiąt lat po powstaniu, słyszeli i wiedza o uczestnictwie ich pana w powstaniu i o skonfiskowaniu mu dóbr. Ziemię rolne Rafałowski zostały rozparcelowane, lasy były w posiadaniu rządu rosyjskiego, obecnie

zaś przeszły pod opiekę Skarbu Państwa, stanowiąc leśnictwa Rafałowieckie, Stryckie i Żoludzkie.

Sąd nie podzielił zasad rzeczników prokuratorji generalnej i powództwo sukcesorów powstańca Narcyza Olizara uwzględnił.

Wieś szachistów

W górach Harceńskich leżąca niewielka wieś Stroebeck, ma kościół i nawet stacyjkę kolejową i na pozór niczem się nie różni od osad sąsiednich, a jednak jest najdziwniejszą wsią na świecie. Stroebeck liczy zaledwie 1400 mieszkańców, a wśród nich chyba żadnego, któryby nie grywał namiętnie w szachy.

Już niemowlęta w kołyskach bawią się konikami i wieżami szachowemi, gra w szachy należy do przedmiotów, wykładanych w szkole. Dwa razy w tygodniu dzieci idą do szkoły z szachownicą i z szachami.

Zaden gospodarz czy parobek wychodząc z domu, na robotę, czy do gospody, nigdy nie zapomni wziąć ze sobą szachownicy i szachów. W stajni, w oborze, w stodole, na przyzbie i w polu — wszędzie widzą pochylonych nad szachownicą graczy. Najczęstszym tematem rozmów jest nie polityka, lecz ostatnie wiadomości z czarno białego pola walki. Bez końca rozważa się rozegrane ciekawsze partje, omawia posunięcia, wytyka błędy.

Nawet kobiety, zamiast obmawiać sąsiadów, wolą omawiać ostatnie swe mat i zwycięstwa szachowe. Bo i kobiety grywają z niemięjszą namiętnością w szachy.

Szachy są najmilszą zabawą dzieci. Jeżeli dochodzi do bójk, to chyba o miejsce przy szachownicy. Na porządku dnia są ustawione turnieje szachowe o mistrzostwo wsi, które przechodzi z rąk do rąk. Kiedy zaczęła się w Stroebeck ta manja szachowa niewiadomo. Wspominają już o Stroebeck najstarsze kroniki, jako o wsi szachistów. W gospodzie miejscowej na honorowym miejscu widnieje wmurowana w ścianie szachownica i srebrne figury szachowe, które Fryderyk Wilhelm brandenburski, w XVII w. darował wsi w uznaniu za ten szlachetny sport. Pośrodku wsi stoi murowana baszta, zwana wieżą szachową, w której według podania grywał w szachy kiedyś jakiś książę pogański.

Stroebeck niema zupełnie pijaków, ani karciarzy. Mieszkańcy słyną dokola z ciętego języka i dowcipu. Nałóg szachowy wcale im nie szkodzi; pilni są, pracowici i zamożni. (n)

Nowy zawód dla bezrobotnych

Jak wszędzie, tak i w Anglii, patrzą na instytut, wypożyczający pieniądze, z pewnym niedowierzaniem. Zwłaszcza policja śledzi bardzo bacznie takie przedsiębiorstwa. Nie pomagają wszelkie tłumaczenia właściciela, który chciałby przekonać o ważności swego zadania, przedkładając policji dowody, w ilu wypadkach ratował biedaka od zagłady udzielając mu natychmiastowej pożyczki. Policja działa mimo wszystko z wielką ostrożnością i zanim udzieli pozwolenia na prowadzenie „wypożyczalni pieniędzy“, żąda od zgłaszającego sprawozdania z dotychczasowego zatrudnienia, majątku i charakteru.

Przed kilku dniami zgłosił się taki kandydat na prowadzenie wypożyczalni do policji w West Haen, ubogiego przedmieścia Londynu, z prośbą o koncesję. Nastąpiła zwykła indagacja interesanta, między innymi naturalnie spytano o jego zawód. „Bezrobotny“ brzmiała krótka odpowiedź.

Interesent dowiódł prawdziwości swych słów, przedkładając odnośne papiery. Od dziewięciu miesięcy był bezrobotnym i pobierał na siebie i rodzinę trzydziści cztery szylingi tygodniowego wsparcia. Policja była zaskoczona, ale ponieważ w ustawach nie było zastrzeżeń co do bezrobotnych, więc musiała załatwić sprawę przychylnie. A ów bezrobotny obiecuje sobie złote źródło dochodu. (wl)

Kłopoty

„oićów miasta“ Paryża

Czy słynna „Avenue des Champs Elysées“ zmieni swą nazwę?

Uchwały rady miejskiej w Paryżu, która co roku ma do rozstrzygnięcia nader ważną sprawę nadawania nazwisk sławnych zmarłych mężów stanu, bohaterów wielkiej wojny lub słynnych uczonych różnym nowym bądź też istniejącym już ulicom stolicy, bywają najczęściej mocno krytykowane przez mieszkańców francuskiej stolicy. Cały niemal Paryż oburzał się niedawno, gdy historyczną nazwę „Avenue du Bois“, prowadzącą z placu Gwiazdy do Łasku Bulońskiego zamieniono na ul. Marszałka Focha. Obecnie idzie znowu o zmianę niemięjszej słynnej „Avenue des Champs Elysées“, która na wniosek radnego Godin'a winna być przemianowana na ul. Jerzego Clemenceau.

Tym razem jednak rada miejska będzie musiała się uporać nietylko z mieszkańcami Paryża, lecz w dodatku ze stowarzyszeniem „Przyjaciół Pól Elizejskich“ od wielu lat istniejącym w Paryżu i posiadającym swój zarząd, radę nadzorczą i prezesa w osobie p. Geo Vuitton. W imieniu towarzystwa wysłał on protest przeciw zamierzony zmianie nazwy „ich ulicy“. — Nie chcemy w niczem — pisze p. Vuitton — opierać się hołdom słusznym należącym

się „ojcu zwycięstwa“. Istnieją jednak w Paryżu inne ulice, którym można zamienić nazwę, nie dotykając „Pól Elizejskich“, które są częścią nierozdzielalną Paryża i pod tą nazwą znane na całym świecie“. Uchwała rady miejskiej prawdopodobnie uwzględni protest stowarzyszenia i nikt nie odważy się zamienić nazwy tej historycznej ulicy nawet dla popularnego „starego tygrysa“. S. F.

Z różnych stron Polski

Bandytyzm pod bokiem stolicy.

Przed kilkoma dniami kiedy autobus z 18 pasażerami, głównie kupcami żydowskimi, znajdował się za Warszawą, sofer Góralczyk zauważył, że na szosie znajduje się barykada z desek i słupów. Zanim autobus wstrzymano, wyskoczyło z obydwóch stron rowu kilku osobników z rewolwerami i zaczęło ostrzeliwać autobus ze wszystkich stron. Pasażerowie położyli się na ziemi, a bandyci przyłożywszy soferowi rewolwer do skroni, polecieli mu skierować autobus w bok. Bandyci wtenczas wyprowadzili wszystkich pasażerów z autobusu do pobliskiego lasu i tam kazali im się położyć na ziemi. Podczas rewizji zabrali wszystko, do ostatniego grosza. W czasie, gdy bandyci rewidowali pasażerów, przejeżdżało auto ciężarowe z Warszawy. Sofer owego auta zorientował się, że nastąpił napad bandycki i przyspieszył jazdę celem zawiadomienia policji. Bandyci widząc to, wypuścili pasażerów autobusu i polecieli soferowi szybko odjechać. Gdy na miejscu napadu zjawiła się policja, po bandytach znikł wszelki ślad.

Mściwi starcy.

Przed sądem przysięgłych w Krakowie stanęła niejaka Franciszka Sąddecka z Kwaczaly w powiecie chrzanowskim. oskarżona o to, że 31 lipca rb w nocy spaliła strzechę sąsiada Dyzym Nadzieji, żywiąc do niego nienawiść dlatego, że... jej kamieniami kury przepędzał i dokuczał od wielu lat. Żyjąc w zapadłej wsi chrzanowskiego powiatu, nie miał widocznie Nadzieja nadziei doczekać się sprawiedliwości sądowej, spalił zatem w odwecie strzechę wraz z dobytkiem Sąddeckiej, będącą jej całym majątkiem. Za ten czyn będzie Nadzieja odpowiadał w czasie najbliższej kadencji przysięgłych.

Na rozprawie oboje starszankowie 70-letni, płakali jak dzieci. Sąd po przeprowadzeniu rozprawy, zasądził Sąddecką na rok ciężkiego więzienia z policzeniem aresztu. Oskarżona wyrok przyjęła.

Student — Ukraińiec aresztowany za komunizm.

W pociągu pospiesznym Gdańsk — Warszawa policja polityczna aresztowała Eustachego Werchulaka, studenta politechniki lwowskiej, u którego zakwestjonowano pakiet ódezw Centralnego Komitetu Komunistycznej Partji Zachodniej Ukrainy. Werchulak jest członkiem organizacji ukraińskiej „Osnowa“ we Lwowie i wedle informacji policyjnych jest wybitnym działaczem komunistycznym, który też ostatnio brał udział w akcji sabotażowej na terenie Małopolski wschodniej. Osadzono go w więzieniu sądowym w Tczewie.

Zagrożona kopalnia węgla.

Z Katowic donoszą: W ubiegły czwartek przed południem na kopalni Donnersmarka w Wałowicach wskutek pęknięcia rury wodociągowej o wytrzymałości 45 atmosfer, woda zalała sztolnię położoną 450 m. pod ziemią, zagrażając życiu pracujących tam górników. Na wieść o katastrofie wśród robotników wybuchł popłoch. Zmobilizowano natychmiast ratowników, którzy z narażeniem własnego życia pospieszyli z pomocą zagrożonym. W wyniku akcji ratunkowej udało się wstrzymać napływ wody i po wyprowadzeniu górników sztolnię zamknięto. Szkody wyrządzone przez wodę są znaczne.

Wścibły pies w szkole.

W czasie lekcji w szkole powszechnej w Koszelowie, w pow. będzkińskim, do klasy przez odchylone drzwi wpadł pies, rzucił się na dzieci i począł je kąsać. W klasie powstał popłoch, nie do opisania. przerażone dzieci poczęły uciekać, cisnąć się do drzwi i okien. Nauczycielka została sama również pokąsana. Wołanie o pomoc zwabiło kilkunastu obok mieszkających gospodarzy, którzy przybyli do szkoły na ratunek. Pies przeskoczył przez leżącą we drzwiach gromadę dzieci i ugryzł jednego z gospodarzy, zaś dopiero teraz rozumieli co się stało i puścili się w pogon za psem, którego w odległości dwu kilometrów od wsi zabili.

Natychmiast do pokąsanych wezwano pomoc lekarską z Czeladzi, Sosnowca i Będzina. Przybyło kilku lekarzy oraz trzy karetki pogotowia kasy chorych. Pokąsanych przewieziono do szpitala w Sosnowcu, gdzie natychmiast zaaplikowano im zastrzyki przeciwko wodnistym.

Rannych jest ogółem 13 osób. Jak ustalono, pies przybiegł od strony Dąbrowy, przedtem wpadł do mieszkania Fornalskich, gdzie pogryzł 6-letnią córkę Wandę.

Zarząd Okręgowy P. M. w Grodnie.

Zarząd Okręgowy Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie w dążeniu do jak najszerszego rozwoju, założył i posiada obecnie na terenie Grodna i powiatu następujące szkoły i zakłady wychowawcze: 1. Gimnazjum Męskie im. H. Sienkiewicza, 2.

Średnią 3-klasową Koedukacyjną Szkołą Handlową, 3. Doksztalającą Szkołą Handlową, 4. Szkołę Rzemiosł. 5. dwie Bursy (męska i żeńska), 6. 19 szkół Powszechnych w powiecie oraz 7. Kursów wieczorowych dla dorosłych.

SPORT

Gry sportowe

Turniej AZS dla drużyn szkolnych dobiega końca. W niedzielę odbędzie się pierwsze spotkanie finałowe między „Bergerem“ I a „Paderewskim“ I. Poza to odbędzie się mecz o wejście do finału między „Państw. Szk Budowl.“ a „Gimn. Marji Magdaleny“, oraz spotkaniem „Sokol“ — „A. Z. S.“ II i „gimn. Marji Magdaleny“ II — „gimn. Kantego“. Początek zawodów w hali „ośrodku“ o godz. 15. (in)

Hokej na lodzie

Amerykański Związek Hokej. na Lodzie już teraz czyni starania i przygotowuje specjalny obóz treningowy dla amerykańskiej drużyny celem godnego zaprezentowania się na przyszłej olimpiadzie w Lake Placid. Postanowiono wybrać drużyny eliminacyjne, z których po 4 względnie po 5 treningowych meczach i eliminacjach ustaleni będą właściwi reprezentanci Ameryki na igrzyska. Celem zorientowania się co do klasy i siły reprezentacji, amerykański związek postanowił wziąć udział w tegorocznych rozgrywkach o mistrzostwo Europy w Krynicy. Pewny również jest, jak dowiadujemy się, udział Kanady, którą w tym roku reprezentować będzie znowu jedna z czołowych drużyn. (Tel. wl.)

Lekka atletyka

Stanisław Petkiewicz, najlepszy średnio-dystansowiec polski, nie zmienił wbrew pogłoskom barw klubowych i nadal pozostanie w „Warszawiance“. Petkiewicz nie porzucił treningu, a z chwilą wygaśnięcia dyskwalifikacji powróci do czynnego życia sportowego. (PAT)

Pięściarstwo

„Aarhus Athletklub“ — „Warta“. Zawody powyższe odbędą się w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich, w niedzielę o godz. 15. Skład drużyny gości jest następujący (wedle kolejności wag): Jens Nielsen, Otto Kaasgaard, mistrz Jutlandji ma 53 walki, z których przegrał tylko 9; Sigurd Myken, mistrz Danji ma przeszło 200 walk, z tych przegrał 23, a 109 spotkań wygrał przez k. o.; o klasie jego najlepiej świadczy zwycięstwo nad obecnym mistrzem zawodowym Włoch wagi lekkiej Orlandim; Wilhelm Bech, wicemistrz Danji 29 i 30, oraz mistrz Jutlandji; Eller Nielsen, trzykrotny mistrz Jutlandji, walczy już 9 lat i posiada bardzo silny cios; Petersen, mistrz Danji, ma 305 walk, wygrał przez k. o. 203 walki; Eberhard Hansen, trzykrotny mistrz Danji; Poul Christensen, mistrz Danji 29, jest bardzo szybki i posiada dobrą technikę.

Wioślarstwo

Roczne walne zebranie Wojsk. Kl. Wioślarskiego odbędzie się dnia 29 listopada o godz. 17 w sali konferencyjnej komendy placu Poznań — Plac Wolności. Ze względu na ważność obrad pożądana jak największa ilość członków.

Ś. p. Szczepan Gaertig

Nieubłagana śmierć zabrała w dniu 20 listopada rb. ś. p. Szczepana Gaertiga.

Zmarły należał do Zarządu Banku Rolniczego „Gleba“ od dnia założenia tej instytucji, a w roku 1900 po ustąpieniu dyrektora Sokołowskiego został jej wyłącznym kierownikiem, na którym stanowisku pozostał aż do roku 1922, kładąc główne podwaliny wyżej wspomnianego przedsiębiorstwa.

Zmarły całą duszę oddał powyższemu Towarzystwu, dbając zawsze gorliwie o jego rozwój. Przez sumienną, wytrwałą pracę, nieskazitelną charakter, czystość zasad i wielkoдушność serca zaskarbił sobie wdzięczność serdeczną. Cześć jego pamięci i zastudze.

Z Teatru Polskiego

Nawskroś oryginalna, pełna momentów komicznych, obok sytuacji głęboko wzruszających „Przeprowadzka“ K. H. Rostworowskiego odegrana będzie jutro, w środę, po cenach znizowanych, przed zejściem z afisza na czas dłuższy. W roli „Starszego Pana“ występuje gościnnie p. Sosnowski.

W czwartek odegrana będzie po raz pierwszy przemila, pogodna i wesola komedia wiedeńska „Wiecznie młody“.

Wyreżyserowana przez p. Sosnowskiego komedia otrzymała doborową obsadę składającą się z pp. Biesiadeckiej, Młodziejowskiej, Siewskiej, Biesiadeckiego, Brackiego, Czajkowskiego, Nowackiego i Przyszańskiego. W popisowej roli wiecznie młodego Tyburcjusza Dolloredera wystąpi p. Sosnowski zaliczający tę postać do swych wybitnych kreacji.

Bajka po cenach znizowanych.

W niedzielę o godz. 12 w południe, po cenach najniższych ukaże się w Teatrze Polskim śliczna bajka dla starszych i młodszych dzieci „Staś Lotniczek“

Sanatorium ze szkła

Dla najbogatszych ludzi Ameryki ma niebawem w pobliżu Nowego Jorku powstać oryginalny szpital. Będzie to sanatorium, jakiego dotąd nie widziano. Nie tylko dlatego, że będzie odznaczało się wyrafinowanym komfortem i zbytkiem, lecz również z powodu zupełnego zerwania z szablonowym typem podobnych zakładów europejskich i amerykańskich. Najciekawszą rzeczą jest niewątpliwie fakt, że gmach w swych głównych częściach składowych zostanie wzniesiony ze szkła.

W Ameryce istnieją już, nieliczne zresztą wille ze szkła. Duże takie wille powstały n. p. w znanej miejscowości kąpielowej Palm Beach. Chodzi tu naturalnie o specjalny gatunek szkła, odpowiednio grubego i odpornego, które nadaje się na materiał budowlany. Coprawda, szkło to jest całkiem przezroczyste i ma mleczne zabarwienie; posiada jednak tę cenną właściwość, że jest dla zdrowia bardzo pożyteczne.

Sanatorium ma objąć siedem piątr i posiadać specjalnie urządzone płaskie dachy dla kąpiei słonecznych. W razie niepogody miejsce słońca zastąpią liczne lampy kwarcowe. Na dachu mieścić się będzie również wspaniały ogród. Koszta tego budynku i urządzeń obliczają na 60 milionów dolarów. Cała ta impreza spoczywa w ręku

specjalnego konsorcjum, złożonego z najbogatszych finansistów amerykańskich. S. F.

Dziennik arabski przeciwko duchowieństwu

(KAP Jeruzolima) Wychodzący w Kaifie dziennik arabski „El Carmel” kontynuuje ataki przeciwko chrześcijaństwu, które wśród chrześcijańskiej ludności Ziemi Św. wywołują żywe oburzenie. Przed kilku tygodniami pisał on, że, by uniknąć konfliktów między Arabami, wszyscy chrześcijanie bliskiego Wschodu winni stać się mułzmanami, a ostatnio ogłosił artykuł przeciwko wrogom Palestyny, łącząc ich wszystkich pod jednym tytułem: „Sjonści

Obrazy i oprawa obrazów tylko
Witold Leworski,
Wrocławska 36.
Pw 6051-12, 13

GRYPA

jest chorobą zakaźną. Przebieg jej występuje pod różnymi postaciami. Zapalenie dróg oddechowych od lekkiego kataru, aż do ciężkiego zapalenia płuc i opłucnej, osłabienie serca, choroby organów trawienia, systemu nerwowego nerek itd. mogą na pierwsze wysunąć się miejsce

Ponieważ zarazki grypy przedostają się najszybciej przez jamę ustną i krtani, należy dbać o ich staranną dezynfekcję. — Tabletki **Paramint** przewyższają pod tym względem wszelkie wody do płukania ust. Ślina zmieszana z **Paramintem** przenika do wewnętrznych części krtani i dokonuje jednocześnie niezawodnej dezynfekcji całej jamy ustnej i krtani. Co godzinie jedną tabletkę powoli rozpuścić w ustach. Zażycie wszędzie gdy zachodzi może obawa zakażenia; w teatrze, w kinie, w biurze, w tramwaju, w pociągu, w szkole i w domu tabletki **Paramint**, które według dzisiejszego stanu wiedzy najlepiej chronią przed zakażeniem.

Do nabycia w aptekach i drogerjach
Pw 6538-46.118

i księża”. W Jeruzolimie panuje zdziwienie, że rząd nie przeciwdziała tego rodzaju akcji, która obraża uczucia ludności chrześcijańskiej.

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

do kasy komitetu wpłacono do dnia 21. 11. 1930. 8912 4P

181	Zebrałe z inicjatywy p.	W. Skrohot, Ołpiny	1.50	M. Tabaczyński, Dąbrówka	3.—
	K. Maczyńskiego:	Rajski Skalmierzyce	2.—	A. Kalas, Białosławie	5.70
	Bielejewo	J. Karpierz, Mszana	17.—	M. Kordek, Miejska Górka	5.—
	Nosalewo	X. K. Zwaka, Zabikowo	8.—	A. Ciszakowa, Przysieka	5.—
	Stefanowo	A. Rzoska, Skórcz	5.50	St.	5.—
	Razem z/	A. Szarcowa, Skórcz	10.—	I. Książkiewicz, Buk	5.—
	140.50	J. J. Kurawicz, Poznań	5.—	J. Tycowska, Kobylin	5.—
	Stanisława P. Poznań	J. Nojnsowa, Katowice	5.—	A. Wojciechowski, Świniec	10.—
	Bartoszek, Czarnków z	F. Trzeciński, Koszelewki	5.—	L. Szukalski, Czempin	5.—
	podz. za odebr. łaski	T. Susmarska, Omule	5.—	X. Dziadzia, Pawłowo II	8.—
	Ant. Kufelówna	Parafia Złotowa	10.—	W. Suwalski, Bydgoszcz	20.—
	Wanda W. p. Bank Wz.	L. Bremus, Byszewald	5.—	Wl. Chuda, Bydgoszcz	5.—
	Pom.	Fr. Radomski, Szyrwald	3.—	M. Bagińska, Bydgoszcz	5.—
	Al. Wiczewski, p. Bank	X. Marek, Przemysł	2.—	A. Wosiński, Grodzisk	10.—
	Wz. Pom.	M. Fijałkiewicz, Przemysł	10.—	A. Lederska, Podgórz	1.—
	Al. Wiczewski p. Bank	Domaszewska, Rzeszów	10.—	Dziurła, Gniezno	5.—
	Wz. Pom.	A. Swigoń, Mchy	5.—	Fr. Rakowski, Świątniki	3.—
	Inż. Z. Schrammowa p.	Fr. Białut, Ustron	2.—	J. Zacholski, Falkowo	2.—
	Bank Zw. Sp. Z	J. Michalak, Suchawola	10.—	St. Pichowska, Osno	3.—
	Woroch, p. Bank Ziem.	Redemptoryści, Mościska	5.—	St. Siwaczekowa, Opatów	3.—
	Krzemiński, p. P. Bank	B. Pilińska, Tarn. Góry	5.—	J. Błażejewska, Mikoszyki	10.—
	Ziem.	z prośbą za odebr. łaski	3.—	J. Majchrzak, Nepomocznów	1.—
	E. Jagodzińska, Lwów z	K. Stachniol, Tarn. Góry	3.—	St. Dudek, Krotoszyn	6.—
	podz. za wysł. modły z	Fr. Karkosz, Sobiałkowo	10.—	Dr. St. Krzywiński, Krotoszyn	10.—
	prośbą o spełn. dalszych	St. Czechanowska, Ostrzeszów	5.—	H. Wlazło, Krotoszyn z	10.—
	planów	J. Klanuch, Wodzisław	3.—	podziękow. za odebrane	10.—
	J. Łakomy, Srem	H. Konopińska, Ostrzeszów	10.—	łaski z prośbą o dalsze	10.—
	N. N. p. Bank M. Pozn.	K. i Z. Jankowiak, Ludowy	1.—	opiekę	10.—
	M. Olejniczakowa, d. B.	J. Spettel, Bolechów	3.—	Wl. Lehman, Ostrów	10.—
	M. Poznania	J. Grabowski, Sosnowiec	3.—	A. Duda, Opalenica	10.—
	Jaworowicz, Poznań	K. Staniszevska, Luniniec	2.—	L. Kobyłkówna, Poznań	1.—
	Stef. Trawiński, Choci	M. Soltysiak, Sapowice	4.—	J. Kobyłka, Poznań	1.—
	cza W.	W. Z. z L.	10.—	Sier. J. Koput, Poznań-	3.—
	E. I. S. L. Poznań	N. Sz. Bugaj	5.—	Ławica	20.—
	B. Kanafa, Sosnowiec	J. Krygier, Ryczywół	10.—	SS. Szpital Miejski, Pozn.	3.—
	Wojciechowski, Chelmża	St. J. Bodaszewscy, Zabikowo	5.—	A. Kowalska, Poznań	2.—
	X. L. Olech, Biskupice	H. Marciniakowa, Sieraków	3.—	F. Frelkiewicz, Raszków	2.—
	J. Korpany, Mielec	F. Zyszkiewiczowa, Zdolbunów	10.—	Szymurska, Rawicz	5.—
	J. Kaczmarek, Inowrocław	St. Kisłowska, Tarchomin	10.—	M. Dykto, Zielinawieś	3.—
	J. Patyński, Choinice	W. Szejn, Kielce	5.—	G. Twarowska, Rawicz	15.—
	X. J. L. Łeczna	J. Stramel, Rozalin	3.—	L. Kaczmarzowa, Rawicz	5.—
	L. Szczypiński, Czarnylas	K. Sz. Janiszewo	2.—	X. Prob. Z. Jerzycki, Bo-	100.—
	J. Szolomski, Pińsk	Dr. Wl. Jordan, Środa	5.—	S. Czechowska, Ostrołęka	3.—
	M. Cempa, Nawojowa	St. Szmama, Środa	5.—	A. Makracka, Pabjanice	5.—
	K. Bryl, Łosno	St. Lorkiewicz, Miłosław	25.—	M. Brylska, Piotrków	5.—
	Kowalczykówna, Sieraków	II. r.	2.—	W. Zieleniecka, Płock	5.—
	o wysł. prośby	J. Janiszewski, Dąbrówka	1.50	T. Z. Gostyr	5.—
	M. Gmerok, Opoczno	Wl. Jeske, Mogilno	3.—	Dom. Mis. Zgr. SS. Pasterek, Topolno	10.—
	D. Chruszowska, Lublin				
	J. I. Kuźnica				
	St. Staszczak, Libiąż				
	P. Herszman, Myszków				
	P. Kubska, Kijewo				
	L. Gączarzewicz, Gniewkowice				

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretariat Al. Marcinkowskiego 21.

AMAT
płatki mydlane

n w 5054

We wtorek, dnia 25 b. m., o godzinie 7,30 wieczorem zasnął w Bogu, po krótkich i ciężkich cierpieniach, kilkakrotnie opatrzony Sakramentami św., w 56 roku życia a 32 roku niestrudzonej pracy kapłańskiej, nasz najukochańszy brat, s. p.

ks. Jerzy Beyer

Kanonik tytularny Kapituły Gnieźnieńskiej — były profesor gimnazjum męskiego we Wągrowcu i Poznaniu — prefekt konwiktu arcybiskupiego — długoletni Rektor Seminarjum Duchownego w Gnieźnie — dyrektor gimnazjum żeńskiego w Wągrowcu — dziekan dekanatu Łękieńskiego i proboszcz parafii poklasztornej w Wągrowcu, w nieutulonym smutku pogrążeni

o czem donoszą

Wągrowiec, dnia 26 listopada 1930 r.

Eksportacja odbędzie się w sobotę, dnia 29 b. m., o godzinie 10 rano z probostwa klasztornego do kościoła, poczem nabożeństwo żałobne i wyprowadzenie zwłok na cmentarz.

siostry i bracia.

dw 2174

Dnia 24. b. m. rozstała się z tym światem, na udar serca, s. p.

Estera Howiecka

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 27. b. m. o godz. 11 w Pobiedziskach, o czem zawiadamia w żalu

stroskana
Górka, 26. 11. 1930. **rodzina.**

Dnia 25 listopada rozstała się z tym światem w Mittelwalde (Bawaria) po długich i ciężkich cierpieniach, moja najdroższa córka, s. p.

Marja Tyc

o czem donosi Krownym i Znajomym
nieutulona w żalu
matka.

Poznań, Matejki 59.
Msza św. za duszę Zmarłej odprawiona zostanie w piątek 28 b. m. w kościele Matki Bolesnej na św. Łazarzu o godzinie 9-tej. dw 2170

z Kaufmannów

Agnieszka Graczyńska

zasnęła w Bogu, dnia 25 listopada 1930 opatrzona Sakramentami św. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 28. b. m. o godzinie 2 po południu, z zakładu św. Józefa, na cmentarz św. Wojciecha. O modlitwę za duszę drogiej Zmarłej proszą

mąż i dzieci.

Poznań, dnia 26. 11. 1930 r.
Młyńska 2. dw 2177

Spóźniona.

Dnia 22 listopada zasnął w Bogu po długich cierpieniach nasz długoletni członek, s. p.

Bronisław Dąbrowski

kierownik gorzałni w Gryźniniu.

Cześć Jego pamięci!
Pogrzeb odbył się 25 b. m. w Gryźniniu.

zw 26 631

K. Salkowski,
prezes.

Elżbieta Kantorczykowa

w 69 roku życia, o czem zawiadamiają w ciężkim smutku pogrążeni

dzieci i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 27 bm., o godz. 3 po południu, ze szpitala powiatowego we Wrześni na cmentarz parafjalny.
Września, Bydgoszcz, Poznań. zw 26 627

Składnicę

w śródmieściu Poznania, 1000-2000 m² blisko dworca, z boczną kolejową wydzierzawimy. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod
zw 26 630

Dnia 25 listopada 1930 r. zmarł po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz drogi ojciec, dziadek, teść, szwagier i stryj, 6. p.

Antoni Majchrzak

przeżywszy lat 81. Wyprowadzenie zwłok z domu żałoby przy ul. Dworcowej 4 w Szamotulach, dnia 28 listopada 1930 o godz. 9 rano. Pogrzeb tego samego dnia o godzinie 11 w Ostrorogu.

szamoty, Wronki, Ostroróg. Ciężko strapiona rodzina.

zw 5340

W poniedziałek, dnia 24 listopada 1930 r. o godzinie 8 rano zasnął w Bogu na atak serca, namaszczonej Olejami św., moj najdroższy mąż, najtroskliwszy ojciec, nasz brat, szwagier, wuj, 6. p.

Modest Kowalski

przeżywszy lat 59. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 28 b. m. o godz. 15 z domu żałoby ul. Bukowska 9, na cmentarz żyjecki. Msza święta następnego dnia o godz. 7 rano.

zw 26628 W ciężkim smutku pograżeni żona, syn i rodzina. Poznań, Nancy, Złotowo, Żnin, Nowy Jork, Bydgoszcz.

Przewielebnemu Duchowieństwu, ks. Prob. Joachimowskiemu i ks. Dalsowi, wszystkim Krewnym i Znajomym za wyrazy współczucia, wieńce, śpiew oraz oddanie ostatniej przysługi memu najdroższemu mężowi i ojcu, 6. p.

Janowi Urbaniakowi

składa najsejdeczniejsze podziękowanie rodzina.

zw 26632

Dr. med.

Julian Gawroński

lekarz wychowawca, b. prymariusz Zakładu Psychiatrycznego Dziekana. Porady dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami nerwowymi i psychicznymi oraz internat (izolacja, obserwacja, wychowanie i szkoła społeczna) pod Poznaniem. We wtorki i piątki, od 3-iej do 6-iej po południu. Ul. 27-go Grudnia 19. front II. p-tro prawo. Pw 6 855-47.31

WINA GRONOWE

DLA CHORYCH I SŁABYCH
NYKA & POSŁUSZNY
POZNAŃ, WROCLAWSKA 33/34.
Pw 6 7-34,54

RADJO TELEFONY

aparaty głośniki przybory wszelkich systemów

Poznańskie Towarzystwo Telefonów
Centrala: Poznań, ul. Piekary 16/17 (Acolto), tel. 24-80.
Filia: Bydgoszcz, Jagiellońska 67/68, tel. 738.

Do składu rzeźniczego potrzebna zaraz

kasjerka

Osoby, które podobne stanowisko w składach zajmowały, zechcą nadesłać wyczerpujące zgłoszenia do „PAR”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 48,77

Pw 70-6 49,77

Apel do P. P. Kupców i właśc. Drukarń

Nie kupujcie tandety żydowskiej.

Nasze bloczki kalendarzowe

„Ratuszowe“

w 3 wielkościach są tanim wyrobem polskich rąk.

Do nabycia hurtownie:

Repres. K. Antkowski Poznań, Kopernika 2.
Hurtownia Fr. Szymański, Poznań, Pocłowa 31.

Fabrykat Drukarń Centralnej w Śremie.

Na rok 1931

bloczki kalendarz. i kasowe poleca

Skład Pap'eru

Poznań, Koz a 24
Telefon 38-10.
dw 2152

Rutynowany sekretarz adw.-not.

trzeźwy i biegły w sprawach adwokackich i notarijnych, poszukuje posady od 1 stycznia 1931 r. Zgłoszenia pod zw 26 634 do eksp. Kurjera.

Potrzebne zaraz 3 ekspedjentki z branży rzeźniczej.

Reflektuję na pierwszorzędne siły. zw 26 631
SYLLER, Wierzbicice 23.

KAZDY ZAROBI
do 300 zł miesięczn. pracując w domu na maszynach ponczosznich. „EXPRES“
Zwracacie się jeszcze dziś do firmy E. Potysz. Cieszyn

PRZESYŁKI DO WYBORU ZA REFERENCJAMI

B.SCHULTZ
TELEFON 1513 POZNAŃ GWARNA 16
ROK ZAŁOŻ. 1840

NAJWIEKSZY SPECJALNY DOM PIERWSZORZĘDNYCH TOWARÓW FUTRZANYCH

WYKONANIE PODŁUG MIARY WE WŁASNYCH PRACOWNIACH

Zakup towarów futrzanych jest rzeczą zaufania. Mój od przeszło 85 lat istniejący specjalny interes daje gwarantując fachowe, solidne wykonanie i nieskazitelny zdrowy materiał.

MODERNIZACJE NA ŻYCZENIE

dw 5071

Kancelaria adwokacka

jest natychmiast do objęcia.

Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 26 629

Młodego

książkowego i kalkulatora

z branży technicznej, piszącego biegle i poprawnie po polsku i niemiecku na maszynie, poszukujemy zaraz na stałą posadę. Zgłoszenia z odpisami świadectw, których się nie zwraca do „Par”, 27 Grudnia 18 pod nr. 48,28 Pw 7024-48 28

JAPONSKI BIAŁY BRZ
ZAPACH NATURALNEGO BRZU

pluie de fleurs (drecze kwiatów)

QUATRE VALETS

SZACH 15

JUSTYLIJ DUKOTYWAŁY ZAPACH

PERFUMY

WODY KWIAOWE

PUDER

MYDŁA

J.SZACH

WARZAWA

nw 5149

W większym mieście powiatowym dobrze zaprowadzony

skład żelaza i sprzętów kuchennych

z powodu choroby właściciela zaraz do sprzedania. Tylko poważni reflektanci zechcą zgłosić się do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 26 625

PLAC

z bocznica kolejowa w dobrym punkcie miasta z magazynami i lokalem biurowym do sprzedania lub wydzierżawienia. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 26 626

Jeżeli Ci brak energii, równowagi, jeżeli cierpisz moralnie, potrzebujesz dobrej rady, napisz natychmiast imię, rok, miesiąc urodzenia, określ Twój charakter, zdolności, przeznaczenie bezpłatnie (75 gr. znaczki pocztowe na przesyłkę załączyc). Analiza szczegółowa, horoskop, odpowiedzi słynnego medjum Evigny-Rara kosztuje zł. 3.— Przyjęcia osobiste cały dzień. — Warszawa, Psycho-Grafolog, Szyller Szkolnik, Nowowiejska 32. nw 5335

Automatyczne sprzęgła samochodowe

(opatentowane we wszystkich krajach cywilizowanych.)

Oddamy generalne przedstawicielstwo tego wyrobionego wynalazku na całą Polskę lub na poszczególne rejony. Reflektujemy na poważną firmę branży samochodowej. Szczegółowe zgłoszenia kierować do firmy:

Barta Károly, Budapest, Vas utca 16.
Pw 622

Nigdy powtarzająca się okazja!

Do odstąpienia zaraz

skład maszyn i narzędzi rolniczych

połączony z mniejszym warsztatem reparacyjnym, wraz z kompletnym urządzeniem biurowym, instal. telefonu, w wielkim mieście województwa poznańskiego. Zapasy maszyn i narzędzi mogą być, lecz niekoniecznie, na jak-najkorzystniejszych warunkach przyjęte. Do objęcia składu bez zapasów potrzeba 15—20.000.— zł. ewtl. i mniej. Skład maszyn nadaje się nadzwyczajnie na filię dla większych przedsiębiorstw, lub fabryki maszyn rolniczych. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 26 620.

Sprzedawcy

(kierownika księgarni dworcowej) do Gdańska, możliwie z branży księgarskiej i kolportażowej, władającego dobrze językiem niemieckim, uczciwego z poważną gwarancją poszukuje Tow „RUCH” w Poznaniu. Pisemne oferty tylko odpowiednich kandydatów bezpośrednio. zw 5 350

Kompleks parcel budowlanych

(70 sztuk) nadający się na spółdzielnię, w najlepszej dzielnicy Poznania sprzedam w całości. Zgłoszenia do „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod 48,84 Pw 7035-47,54

POSZUKUJE

energicznego handlowca jako czynnego współnika z gotówką 15—25.000 zł celem powiększenia dobrze prosperującego hurtowego składu. Oferty „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod 57,702 Pw 7040-57,72

P. T. miłośnikom dobrej kawy i smacznych ciastek mamy zaszczyt donieść, że w czwartek, 27 b. m. otwieramy przy ulicy Fr. Ratajczaka 33 kawiarnię i cukiernię

„ROMA”

Gustowne urządzenie!

Miły pobyt!

„ROMA”

Kawiarnia i Cukiernia - Fr. Ratajczaka 33

Pw 7032-48 76

Szpital Państwowy dla chorych psychicznie w Tworach zakupi około

1000 metrów siana wyborowej jakości na paszę dla koni oraz po 500 mtr. słomy prasowanej prostej.

Oferty z dołączeniem próbek oraz z podaniem ceny franco st. Pruszków, warunków płatności i terminu dostawy należy składać w biurze Dyrekcji Szpitala w Tworach. Tamże można otrzymać wszelkie niezbędne wyjaśnienia. nw 5351

L. cz. 4. N. 5/30. POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE.

Co do majątku kupca Stefana Gintera oraz żony jego Stanisławy urodz. Strzyżewskiej, obojga z Międzychodu, wdraża się z dniem dzisiejszym, t. j. z dniem 17 listopada 1930 r. o godz. 16 postępowanie upadłościowe, ponieważ wspomniani wykazali swoją niewypłacalność oraz zawieszenie wypłat, które nastąpiło dnia 15 marca 1930 r. Zarządca masy upadłościowej mianuje się kupca Stefana Maciejewskiego z Międzychodu — Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 27 grudnia 1930 r. Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzytelności, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 132 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień 17 grudnia 1930 roku o godz. 11 wgl. 12 przed poł., zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień 21 stycznia 1931 r. o godz. 11 wgl. 12 przed poł. Wszystkim, którzy posiadają jakiegokolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nawet poleca się im, aby najpóźniej do dnia 15 grudnia 1930 r. donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. Sąd Powiatowy w Międzychodzie. nw 5352

OGŁOSZENIE

W sprawie zapobiegawczej do majątku Franciszka Janiszczaka w Swarzędzu, wyznacza się za zezwoleniem Sądu po myśli art. 43, 44 i 45 rozporządzenia o zapobieganiu upadłości, dodatkowy termin do uzupełniającego ustalenia listy wierzytelności na dzień

18 grudnia 1930 roku, godz. 9 przed południem w biurze nadzorczy sądowego, Poznań, ul. Spokojna nr. 11.

Wzywa się wszystkich posiadaczy weksli, wystawionych, akceptowanych, indosowanych lub poręczonych przez powyższego dłużnika, by najdalej do dnia powyższego terminu zgłosili swoje pretensje u podpisanego nadzorczy.

Uzupełniona lista wierzytelności wyłożona będzie ponownie w Sądzie Powiatowym w Poznaniu, pokój 25, od dnia 22 grudnia 1930 r.

Od daty wyłożenia tej listy mogą wierzytelności nowo-wciągnięci zaskarżyć w terminie 7-mio dniowym postanowienia nadzorczy sądowego, co do wciągnięcia lub odmowy wciągnięcia wierzytelności na listę do wymienionego Sądu, który spór ostatecznie rozstrzyga.

Poznań, dnia 12 listopada 1930 roku. zw 26 636

Zygmunt Gizella

nadzorca sądowy. Poznań, ul. Spokojna 11.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 28. 11. b. r., o godz. 11-tej, w Grodzku, Rynek, sprzedam publicznie za gotówkę:

samochód „Essex” dw 2172

Wdowczyk, komornik sądowy w Grodzisku

2. Nn. 6/30. OGŁOSZENIE. Ludwik Nowacki, właściciel domu rolniczo-handlowego i komisowego w Nakle, wniósł o odroczenie wypłat na przeciąg 3 miesięcy. Do rozpoznania sprawy wyznacza się termin w tutejszym Sądzie na dzień 11 grudnia 1930 r. godz. 9 przed poł., pokój nr. 2. Wierzyciele mogą przybyć na ten termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Sąd Powiatowy w Nakle n/Not. nw 5353

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, 28. 11. 1930 r., o godz. 2-giej, ul. św. Marcin 2, I, sprzedam publicznie najwięcej dającym:

kanapę, lustro i szafkę. nw 5034

W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51-18.

2 Nn. 5/30. OGŁOSZENIE. Władysław Pajzdarski, właściciel hotelu i restauracji w Mroczy, wniósł o odroczenie wypłat na przeciąg 3 miesięcy. Do rozpoznania sprawy wyznacza się termin w tutejszym Sądzie na dzień 10 grudnia 1930 r. o godz. 9 przed poł., pokój 2. Wierzyciele mogą przybyć na rozprawę, celem udzielenia sądowi wyjaśnień. Sąd Powiatowy w Nakle. nw 5354

PRZETARG PUBLICZNY

W sobotę, 29. 11. 1930 r., o godz. 11-ej przed poł., sprzedawac będę w Poznaniu, przy ul. Bukowskiej 11/13, najwięcej dającym za gotówkę na rachunek interesowanego: samochód limuzynę 6-cylindrowy marki „Studebaker-Erskine” (mało używany). nw 5412

Obejrzeć można 15 minut przed przetargiem. Garska, komornik sądowy w Poznaniu, ul. Skryta 9.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 28. 11. b. r., o godz. 10-tej, w Grodzku, Rynek, sprzedam publicznie za gotówkę:

ca. 30 paczek cylindrów, 8 wiader emalii, 19 garnków żel. na składnicy przy ulicy Rakoniewickiej ca. 70 ctr. żelaza sztab., 5 par brzoź żelaznych, młocarnię szarokomłotną, pług i 2 dołowniki. dw 2173

Wdowczyk, komornik sądowy w Grodzisku.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W piątek, dnia 28 listopada b. r. o godz. 11 przy ul. Wolnica 2 (w podwórzu) odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

samochodu, szafy żelaznej, 2 maszyn do pisania, 9 maszyn do szycia, maszyn tyglówki, 6 rowerów, 100 pomp i 9 opon rowerowych, 2 biurki, 2 luster, 4 stołów, platformy ca. 25 kg. chemikalij do wyrobu wód mineralnych, 150 butelek wody mineralnej, i obuwia. nw 5348/9

Obejrzeć można 15 minut przed sprzedażą.

Poznań, dnia 26 listopada 1930 r.

MAGISTRAT XIII/4.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W czwartek, 27. 11. 1930 r., o godz. 3-ciej, ul. Franc. Ratajczaka 28, I, sprzedam publicznie najwięcej dającym:

stół okrągły i 4 krzesła. nw 5035

W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3, tel. 51-18.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

Nagle ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu

ekspedycji (godz. 18,30) do wydania tylko porannego przyjmuje portjerna. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerna nr. 35-25

Portjerna nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

1 SPRZEDAŻE

4,75 zł
kosztują getry meskie w pierwszym cięciu wykonaniu i najnowszym kolorach u Kalamajskiego
Pw 7017-44-288

Fortepian
tanie sprzedam Dopieralski, ul. Górna Wilda 29. zdw 42 566

Zamienię
przedsiębiorstwo przewozowe z nowym ciężarowym samochodem na restaurację lub kolonialkę. Oferty Kurjer zdw 42 891

Mebel sypialnia
nowoczesna okazynie do sprzedania Wiadomość telef. 54-18, godzina 5-7 zdw 42 832

Sprzedam
natychmiast dobrze prosperujący skład towarów kolonialnych de likatesów z urządzeniem i towarami przy rynku za cenę 5-6000 złotych. Powód: zmiana przedsiębiorstwa. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 42 879

Samochód Fiat 505
w dobrym stanie sprzedam korzystnie za 2.000 zł. Oferty Kurjer zdw 42 478

Pianino
krzyżowe korzystnie sprzedam. Ogrodowa 13. dom ogrodowy III. lewo. zdw 42 565

Pianino
tanie sprzedam. Strzelecka 26. III. prawo zdw 42 567

Piekarnię
z mieszkaniem cena 5 tys. wskaże agentura Plac Sapieżyński 7. I. zdw 42 906

Restauracja
korzystnie do nabycia. Wskaże Agentura. Plac Sapieżyński 7. I. zdw 42 899

Motocykl
angielski. 500 ccm, model 1930 prawie nowy okazynie sprzedam. Zgłoszenia do Kurjera zdw 42 908

Maszyna
do szycia dobrze utrzymana na sprzedaż. Podgórna 12b., parter prawo. zdw 42 889

Miód pszczołowy
kuracyjny 21 złotych, orzechy włoskie 17 złotych, pieciokwiatowe opakowanie franco. zaliczka. — S. Horowitz. Zaleszczyki. zdw 40 705

Plaszcze
damskie ostatnie mody w pełni najtaniej ry nowo 45 50 angielskie 52,90 żarżety 120, modele 190 szaronk, wełniane 24 90 bulowery 5 00 sweterki 3 90. Bazar Konfekcyjny Stankiewicz. Stary Pynak 84 na rożnik Zamkowej. Pw 5 623-57 197

Dywany
chodniki, linoleum, ceraty bardzo tanio poleca Poznański Skład Dywanów właściciel Piotr Jakubiak ul. Wrocławska 20 przy Placu św. Krzyszka. Dywany od 29, dywaniki od 2,90. zdw 30 906

Futra
damskie 450, spody meskie przystępnie. Wierzbiciego 13. zdw 42 135

Willkę
trypokojową z ogrodem 2000 m² sprzedam. Tilman Swarzędz. Kobylnicka 3. zdw 42 677

Antyki
wielki wybór inne używane rzeczy. Poczta 22 skiad Pw 6 015 57 394

Futra
damskie i meskie we wszystkich gatunkach najnowsze modele poleca korzystnie W Królikiewicz. Magazyn Futur. Poznań. Podgórna 6. Pw 6289-57 24

Na zimę
cieple trykoty zimowe poleca po cenach najniższych Kalamajski Pw 7016 44 291

Sprzedam
tanie futro damskie piec kuchenny. Spokojna 15 a zdw 42 270

Dobre
prosperujący skład towarów krótkich przy ul. Marsz. Focha z urządzeniem do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 42 673

Mebel
wielkiego i dzaju nowo i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29 m² szyn mebli telefon 64 25. Pw 519-45 82

Sypialnie
jadalnie pokoi meskie saloonki obraz biurka kanapy kuchnie i t. p. odda tanio Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. telefon 21-26 Pw 6527 45 150

Wyprzedają
meble po znizonych cenach tylko krótki czas Saprzyngacz ulica Wielka 13 Pw 9 107,84

Pianino
tanie. Oferty Kurjer zdw 42 670

Restaurację
sprzedam z powodu wyjazdu dobrze prosperującą z pełną koncecją na wyszynk i mieszkanie. Adres Kurjer lub oferty zdw 42 663

Pierze i puch
hig. czyste wyroby pościelowe, koldy puchowe, poduszki dekoracyjne — najtaniej! EMKAP. Poznań ul. Wrocławska 30. tel 58-02 Pw 5446-33.137

Mebel
używane okazynie. Koszowski. Szewska 15. zdw 42 461/2

Gramofony
Płyty gramofonowe
mechanizmy
Sprzedają po cenach najniższych. Feliks Balon Woźna 12. Pw 6 541/2 57.528/9

Tanie futra
damskie sealowe (z całych prima skór) najnowsze modele i podług miary sprzedaje w cenie 285 do 350 zł. Bryliński, kuśnierz Kanałowa 8/9. zdw 42 646/7

Futra
skórki, blamy, ceny hurtowne. — Hankiewicz, Wielka 9. (wchód Szewska). zdw 42 942 3

Tereny
pod domy willowe przy Sienkiewicza blisko Mickiewicza. Zwieryżca sprzedam. Oferty Kurjer zdw 42 657

Zabawki
w największym wyborze po znizowanych niskich cenach. L. Krause, Stary Rynek 25-28. Pw 9 901-47.50

Drukarnia
z pospieszną na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 653

Skład
cukierków, urządzenie, towar, mieszkanie sprzedam Zgłoszenia Kurjer zdw 42 656

Panowie
kamizelki swetry pulowery, rekawiczki, trykoty najtaniej u Kalamajskiego. Pw 7015-44-290

Majątność
750 morgowa (88 laki. 60 lasu 100 jeziora zarybionego) bonitacja 8 mkn. budynki inwentarz I klasy. ładny pałac w parku, siedzioba wielkopiętna. Cena 180 000 wlicznie 60 000 hipotek długoterminowej amortyzacyjnej 7%. Wpłaty 80 000—100 000. Wyrzkiowski. Grobla 0 telefon 1958. zdw 42 708

Baterje anodowe jeszcze tańsze
60 v. — 8,70;
90 v. — 12,50;
100 v. — 14,50;
120 v. — 17,50;
150 v. — 22,50;
Najlepszy gatunek —
Baterijki kieszonkowe 0,60 Płyty i gramofony taniej. — tylko Elektrovox. Półwiejska 30. na przeciw ulicy Kwiatowej. zdw 42 933

Pianino
prawie nowe tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 42 702

Sprzedam
lub zamienię na kamienie moje gospodarstwo położone w Poznaniu, wartość 250 000 nadające się na place budowlane Zgłoszenia Baumgartner. Poznań. Plac Sapieżyński 2 a, III. zdw 42 710

Zegarmistrzowski
głód zaprowadzony, rynek miast powiatowych, tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 42 772

Klubowy
garnitur elegancki, jak nowy sprzedam 250.— Lewicki, Grobla 4.

Na Gwiazdkę
ukochanej osobie już teraz coś wybrać należy. Pierścienie, kolczyki, zegarki ręczne od 16 do 100 zł. Zamówienia wykonuje we własnej pracowni. Chwilkowski, Św. Marcina 40.

Maszyna
do pisania Remington długi wałek, tanio. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70.

7 1/2 złotego
kompletny garnitur na umywalnie. — 8 1/2 złotego komplet kawy porcelana — 59 złotych komplet obiadowy 6 osób, porcelana — 59 złotych komplet obiadowy 12 osób porcelana — 28 złotych garnitur alpakowy sprzedaje tylko Hurtownia Porcelany Wrońska 24, podwórze zdw 42 752

Kocioł parowy
na 1,5 atm leżący sprzedam. — Kościelna 53 a, telefon 60 99, — zdw 43 748

Prasę
ramkowa do filtracji sprzedam. Kościelna 53 a telefon 60-99, — zdw 42 747

Elegancka Pani
dobiera pończochy tylko u Kamańskiego. Pw 7014-44-280

Limuzyna
Fiat 509, okazynie 5 500 zł. Soboci, Poczta 20, telefon 12 44, — zdw 42 841

Sypialnie
ładne kompletne sprzedaje bardzo tanio Stolarnia mebli, Kwiatowa 6, — zdw 42 909

4 beczki
żelazne od benzyny tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 42 905

Bechstein
skrzydło koncertowe sprzedam korzystnie lub zamienię na pianino za dopłatą. Oferty Kurjer zdw 42 806

Skład
towarów krótkich, pokój, kuchnia za 5 tys. towaru sprzedam za 7.500 zł. Oferty Kurjer zdw 42 974

Gospodarstwo
32 morgi ziemi pszenno-żytniej, budynek murowane pod dachówką, żywym marnym inwentarem sprzedam, cena 13 000, wpłaty 8 000 zł. Sowiński, Poznań, Św. Marcina 22, telefon 18 97, — zdw 42 698

Skład
kolonialno delikatesowy przy ruchliwej ulicy sprzedam z powodu wyjazdu. Adres wskaże Kurjer zdw 42 713

Maszyny do pisania
Remington Underwood Royal, nowe, remodel z pełną gwarancją oraz używane poleca najtaniej Piotr Pieprzyci, Poznań, Św. Marcina 22, telefon 3356, — zdw 33 533

Meble - Antyki
brzoze, mahoniowe, orzechowe korzystnie na sprzedaż. Magazyn Mebli, Strzelecka 30, przez podwórze, — zdw 42 967

Futro
karakulowe w dobrym stanie korzystnie do nabycia. Matejki 52, III lewo, — zdw 42 802

Worki
do maki kilkadziesiąt tanio do sprzedania. Oferty Kurjer zdw 42 900

Orzechy
włoskie prima hurtownie loco stacja Załezyski 2,60 zł wywaja 8. Szelser, Załezyski, — zdw 42 872

Gospodarstwo
100 morgi ziemi pszennej drenowanej, budynek maszyn, dom 6 pokoi, inwentarz kompletne sprzedam z powodów rodzinnych przy wpłacie 55.000 lub wydzierżawie. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 417, — nw 5346

Skład fryzjerski
w Kępnie z nowoczesnym urządzeniem zaraz na sprzedaż. Bliższych wiadomości udzieli J. Koneczny Osieć, pow. Golezno, — nw 5 345

Majątek
760 morgi Ks. Pozn. ziemia pszenno-buracz., woda, pałac, cena okolicznościowa 180 000, hipoteka długoterminowa, wpłaty 100 000. Zgłoszenia Wierzbicki Poznań, Wierzbickie 19, Pw 7022-58-363

Meble
sypialnie, jadalnie, gabinety w pierwszorzędnym wykonaniu poleca najkorzystniej W. Maciejewski, Kłajewska 48, telefon 73 98, — zdw 42 936

Kawiarnia
mniejsza dobrze zaprowadzona z kompletnym urządzeniem natychmiast do sprzedania, cena 4 000. Kościelna, Bronczewski, Hotel Dworcowy, — nw 5347

Zabawek
wózeceków wielki wybór. Kraszewskiego 11, Świątek dziecięcy, — zdw 43 006

Motocyki
Motocyclo używany i inne sprzedaję za bezcen. Koszycyński, Pasaż Kino Apollo, — zdw 41 769

Skład
kolonialny z magłem dwoma pokojami i przynależnościami — sprzedam. Wskaże Kurjer, — zdw 43 948

Skład
kolonialny i towarów krótkich w Poznaniu, 2 okna wystawowe, obszerne mieszkanie, 18 lat w jednym reżymie. Z powodu choroby sprzedam lub zamienię na nieruchomości. Adres Kurjer, — zdw 42 794

Skład
obuwiarski z warsztatem z towarem lub bez, nadający się na każdą inną branżę wraz z wolnym 3 pokojowym mieszkaniem przy rynku ruchliwego miasta powiatowego natychmiast korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer jw 5105

NATURALNE

że można tańczyć, słuchając radio! — Polecamy doskonały i tani radioaparatur „Halovox” 3 lampy za 220 zł. Urzednikom na dogodnie raty! Pamiętajcie płyty, gramofony i radio „Elektrovox” inż. Rutkowski, ul. Półwiejska 30, — Pw 7018-45-2

Pianino
korzystnie sprzedam. Wszystkich Świątecznych 8, I. lewo, — rw 12 371

5 KUPNA
Kupujemy
i sprzedajemy hipoteki oraz nieruchomości. Bank Właścicieli Nieruchomości, Poznań, Piekary 1, — Pw 6 548-47-77

Meble
Dywany, Obrazy, Srebro, Bronzy, Porcelana, Kryształ, Broń, Numizmatyka oraz wszelkie starożytności. Kupno — Sprzedaż Antykarna Braci Piętro, Aleje Marcinkowskiego 23, — Pw 6523-46-20

Pianino
za gotówkę kupie. Oferty Kurjer, — zdw 42 672

Radio
elektryczne i gramofon kupie. Oferty Kurjer, — zdw 42 671

Kupię
w Poznaniu lub Gdyni za gotówkę mały domek z ogródkiem i kilkupokojowym mieszkaniem. — Zgłoszenia Fr Ratajczaka 29, lewo, parter. Pośrednicy wykluczeni, — zdw 42 649

Willę
lub domek z ogrodem na przedmieściu Poznania kupię wprost od właściciela. Plac 10—12 000 gotówką. Oferty Kurjer, — zdw 43 682

Kupię
młodego brunatnego ratlerka (Rehpincher) Oferty Kurjer, — zdw 43 679

Dubeltówkę
kupię szesnastkę, Zieliński, Waj Jana III 11 I, — zdw 42 833

Maszynę do pisania
używana ewentualnie uszkodzona lub nieczynna. Warunki do Kurjera Poznańskiego, — zdw 42 741

Kupię
długą broń Minchester, kal. 22, model 52. Zgłoszenia Kurjer, — zdw 42 734

Magiel
oraz wase składowa kupie. Oferty Kurjer jw 5 103

Kupię
używaną 60 ctr. platformę. Oferty z podaniem ceny proszę skierować pod adresem Dom Zbożowy Wągrowiec, — zdw 42 882

Pianino
tylko dobrym stanie kupię za gotówkę. Oferty z podaniem ceny i fabrykatu pod drom skrzyżna pocztowa 1, — Pw 7 037-43-78

Kupię
skład kolonialny z towarem i mieszkaniem w Poznaniu. Oferty z podaniem ceny i t. d. Kurjer Poznański, — zdw 42 919

Fraki
i smokingi dobrze utrzymane skupuje Hanaś, 27 Grudnia 2, — zdw 43 867

Kupię
drukarską prasę ręczną wraz z tygiłką. Spieszne zgłoszenia z podaniem ceny do „Par”, 27-go Grudnia 18, pod 58.364, — Pw 7021-58.364

Olów
lom i odpadki kupujemy i prosimy o oferty Drukarnia Polska S. A. Św. Marcina 70, — zdw 42 945

Pianino
zaraz kupie. Cena Kurjer, — zdw 43 818

Pięcok
szmatowy kupię Gawiak, Kraszewskiego 17, — jw 5107

6 KAMIENICE
Kamienice
śródmieście, rocznie 19.000 za 140.000. Matecki, Poznań, Rybaki 20a, — zdw 42 886

Willa
pięciopokojowa, ogród przy tramwaju Debiat cała wolna, cena 35.000, wpłaty 25.000, sprzedam „Krakus” Poczta 20, — zdw 42 818

Dom
komfortowy tylko dla poważnych reflektantów zaraz na sprzedaż. Oferty do Kurjera Poznańskiego, — zdw 42 975

Kupię
dom w Poznaniu wprost od właściciela, wpłacie do 50.000 gotówką. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer, — rw 12 888

Willę
6 pokojową nowowytbudowaną — przy stacji kolejowej 1/2 morgi ogrodu nadaje się na letnisko. Sprzedam za 20.000 wpłaty 10.000. Zgłoszenia, Łukasz Okoń, Swarzędz, ul. Wrzesińska 12, — rw 12 377

7 PIENIĄDZ
55.000 zł
pożyczki zabezpieczonej I. hipoteką miejską, pupilarna pewność, poszukuje. Zgłoszenia Kurjer, — zdw 42 806

Udzielamy
pożyczki hipoteczne i regulujemy hipoteki. Bank Właścicieli Nieruchomości, Poznań, Piekary 1, — Pw 6 548-47-75

Kapitalistom
bezpłatnie lokujemy kapitały na I. hipotekach i przeprowadzamy umowy. Bank Właścicieli Nieruchomości, Poznań, Piekary 1, — Pw 6 547-47-76

25 000
dam pierwszej hipotece. Kurjer, — zdw 42 654

600 zł
poszukuje na krótki czas. Wysoki procent. Gwarancja pewna. Oferty do Kurjera, — zdw 42 731

5 000
złoty na hipotece obiektu wartości 250.000 złotych poszukuje. Dam wysoki procent. Oferty Kurjer, — zdw 42 709

5.000 zł
pożyczki na 3 miesiące za posade ewtl. procent i próżny pokój gwarancja. Oferty Kurjer, — zdw 42 760

10.000
włoży do poważnego przedsiębiorstwa za pewną gwarancją młody handlowiec z udziałem w pracy, obecnie na stanowisku kierowniczem. Oferty Kurjer, — zdw 42 977

2.000
złoty pożyczki udzieli na stałą posade korespondenta, kuszeta i t. p., w większym przedsiębiorstwie. Łaskawe oferty Kurjer, — zdw 42 961

3 DO WYNAJĘCIA
3 pokojowe
wszelki komfort, wydzierżawie zaraz. Paweły-Luboń, fabryka drożdży, — zdw 42 148

Wielkopańskie
8 pokojowe
mieszkanie, obżymi hall, komfortowe przytulności, centralne ogrzewanie ewentualnie z garażem, do wynajęcia tylko dla odpowiedniego lokatora wprost od gospodarza Okolica Botaniku, Autobus w pobliżu. Oferty Kurjer, — zdw 42 204

Mieszkanie słoneczne
4 pokój z przynależnościami w śródmieściu w pięknej, zdrowej okolicy zaraz do oddania za zgodą gospodarza. Bardzo korzystna okazja, tylko zwrot kosztów renowacji oraz przejęcie dobrego urządzenia 3 pokoi z kuchnią poniżej własnego kosztu. Pośrednicy wykluczeni. Łask. oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 48.23, — Pw 7002-48-23

2—3
pokojowe słoneczne mieszkanie zaraz do wynajęcia. Aleja Szelągowska 14, między 4—6, — zdw 42 081

Czterypokojowe
325 zł, trzypokojowe 175 zł, willa Szelągowska 19, komfort, park, ogród woda, — zdw 42 638

Mieszkanie
3 pokoje kuchnia z komfortem zaraz. Adres Kurjer, — zdw 42 640

Czteropokojowe
komfortowe centralne ogrzewanie, światło elektryczne zaraz do wydzierżawienia, 200 zł miesięcznie. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer, — zdw 42 695

Komfortowe
mieszkanie 4 pokojowe wprost od gospodarza do wynajęcia. Jander, Waj Królowej Jadwigi 2, — zdw 42 732

Pokój
kuchnia balkon elektryka bezdzietnym. Wiadomość Wuzza, Mickiewicza 3, — zdw 42 714

5 pokoi
centrum za dzierżawę oddam. — Czarnecki, Ratajczaka 13, — zdw 42 868

8 pokoi
centrum, na biura lub mieszkanie, wygodne obojętne komu. Czynsz zgóry. Zgłoszenia do Kurjera, — zdw 42 753

Mieszkanie
dwupokojowe Chwaliszewo, objęcie mebli 3.500, Dutkiewicz Chwaliszewo 70 front, — zdw 42 779

Mieszkanie
dwupokojowe z łazienką (Wilda) objęcie 600 zł, jednopokojowe (Laszara) 700 złotych, skład z pokojem Wilda 800 złotych wynajmie „Pawilon”, Marszałka Focha 15, — zdw 42 781

Mieszkania
1 pokojowe do wynajęcia. Gospodarz Tyżyk, ul. Jeżycka 26, — zdw 42 808

Mieszkania
jeden, dwa, trzy, cztery za odstępem i dzierżawę wskaże Agencja, Plac Sapieżyński 7 I, — zdw 42 896

Mieszkanie
korzystnie do wynajęcia. Winarska 64, — zdw 42 810

6
pokoi centrum, dwuletni czynsz. Cyranik, Wrocławska 22, — zdw 42 830

Mieszkanie
2 pokojowe meble, ro. dzierżawa 2.500, pokój kuchnia, meble pół roku 1.800. Zgłoszenia Sajda, Wodna 20, II ptr, — zdw 42 820

Pokój
kuchnię w Łasku pod Lubonjem za miesięczną dzierżawę wynajmie. Zgłoszenia Bóznicka 14, — zdw 42 956

Mieszkanie
dwa pokoje kuchnia za miesiąc czynsz 45, wskaże biuro Kantaka 1, II. ptr, — zdw 42 960

Pokój
kuchnia korzystnie wskaże biuro Kantaka 1, II. ptr, — zdw 42 959

Mieszkanie
komfort. 6 pokoi z ogrodem willi Solacz, Kurjer, — zdw 42 798

9 SZUKA MIESZK.
Stolarz
poszukuje stróżstwa. Oferty Kurjer, — jw 5 101/2

Mieszkania
2 lub 3 pokojowe z kuchnią poszukuje od gospodarza. Dzierżawa podług umowy. Oferty Kurjer, — zdw 42 669

Mieszkania
3 pokojowe z przynależnościami za czynszem 2—3 letnim zgóry poszukuje. Oferty Kurjer, — zdw 42 943

Poszukuje
mieszkania 3—5 pokoi z komfortem od gospodarza. Oferty Kurjer, — zdw 42 641

Szukam
3—5 pokojowego mieszkania najchętniej w śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer, — zdw 42 722

Mieszkania
3 pokojowego
frontowego ewentualnie z łazienką i balkonem poszukuje się zaraz. Czynsz zgóry. Oferty do Kurjera, — zdw 42 706

Mieszkania
4—5 pokojowe solidne małżeństwo; podanie warunków do Kurjera, — zdw 42 890

2—4
pokojowe mieszkanie w parafii farnej możliwe od gospodarza. Oferty Kurjer, — zdw 42 809

11 POKOJE UMEBL.
2 pokoje
(jadalnia i sypialnia), używaniem kuchni wynajmie bezdzietnym za 100 zł. miesięcznie. Adres Kurjer, — zdw 42 526

Próżny
czysty pokój wynajmie jednej osobie. Wskaże dorozca domu Garnarska 2, — zdw 42 615

Pokój
elektrycznym światłem, utrzymaniem lub bez Zupańskiego 3 II lewo, — dzw 42 593

Pana
na pokój. Wielkie Garbary 3, Kudlińska, — zdw 42 898

Ładny
pokój solidnemu panu wynajmie od 1. 12. Szewska 15, II., prawo, — zdw 42 665

3 pokoje
umeblowane używalność kuchni do wynajęcia. Adres Kurjer, — zdw 42 060

Pokoik
umeblowany dla jednej osoby zaraz do wynajęcia. Adres Kurjer, — zdw 42 650

Frontowy
pokój umeblowany 2—3 osobom wynajmie. Mostowa 5a, II. p. prawo, — zdw 42 632

Pokój
1 lub 2 panom śródmieście. Adres Kurjer, — zdw 42 639

2 pokoje
umeblowane, nobile salon i sypialnie, 2—5 pokoi na cele biurowe, I. piętro, ul. Skarbowska, pokój frontowy od 1 12 rb. oddam. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego, — zdw 42 729

Panienke
na pokój z pościela, Rybaki 16, w podwórzu, parter, prawo, — zdw 43 093

Pokój
jedno wygodnie dwuosobowy — Białkowska Grunwaldzka 11, — zdw 42 692

Niekrepujący
światło elektryczne Waj Jana III 11, I., lewo, front, — zdw 42 687

Ładny
pokój rennowany inteligentnym uczciwym panienkom wynajmie. Ogrodowa 4, parter, — zdw 42 886

Pokój
2 osoby utrzymaniem najchętniej panienki uczące się, opieka troskliwa, pomoc naukach w inteligentnym rodzinnym domu. Informacje telefon 60 96, — zdw 42 760

Niekrepujący
frontowy, elektryczność łazienka bez pościeli. Stroma 7, I., prawo, — zdw 42 736

Pokój
umeblowany dla 1—2 Patrona Jackowskiego 27 III lewo, — jw 5 100

Dwuosobowy
słoneczny wynajmie. Półwiejska 22 III prawo, — zdw 42 707

Umeblowany
dwuosobowy frontowy Mostowa 17, I, — zdw 42 729

Centrum
dwuosobowy inteligentnym panienkom Ratajczaka 10 II, — zdw 42 728

Małżeństwu
używaniem kuchni lub utrzymaniem. Wierzbickie 66, Szurka, — zdw 42 726

Pokój
dla pani elektryczność, Kocha nowskiego 23 wysoki parter prawo, — zdw 42 725

Niekrepujący
dwie solidne osoby pierwszego elektryczność centralne Marcina 63, II 2 wchód prawo, — zdw 42 719

Pokój
ewentualnie utrzymanie Górna Wilda 26, I., prawo, — zdw 42 711

Pokój
frontowy, elegancki, balkon utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Telefon 41 47, — zdw 42 761

Wspólny
panience Szewska 15, I prawo, — rw 12 383

Panne
na wspólny pokój. Plac Działowy 7, Tarczewska, — rw 13 384

Pokój
z całym utrzymaniem do wynajęcia. Wielkie Garbary 49, I lewo, — rw 12 885

Wspólny
panienkom, Czesława 11 I. lewo, — rw 12 388

Pokój
umeblowany, światłem elektrycznym. Chwaliszewo 10 II, Łoziński, — zdw 12 381

Pokój
umeblowany dla dwóch par lub panów. Stary Rynek 99 II front prawo, — rw 12 379

Pokój
elektryka, telefon wynajmie zaraz Matejki 65, I. lewo, — zdw 42 930

Wspólny
1—2 pokoje frontowe panom wynajmie Św. Marcina 18, III lewo, — zdw 42 920

Wspólny
pokój wynajmie. Olszewska, Półwiejska 11, — zdw 42 762

Pokój
na 1 lub 2 osoby zaraz do wynajęcia. Górna Wilda 56, II p. prawo, — zdw 42 763

Pokój
ładny dla 2 inteligentnych panów z własną pościela. Długa 3 II prawo, — zdw 42 766

Panienke
na pokój przyjmie Łopieńska, Piekary 22-3, dom ogrodowy parter, — zdw 42 765

Skromny
dwuosobowy bez pościeli od 1. 12. Śniadeckich 3, I lewo, — zdw 42 777

Frontowy
1—2 osób. Bukowska 7, Lijewski, — zdw 42 776

2 pokoje
frontowe, słoneczne 1. 12. wolne. Działalskich 5, I p. prawo, — zdw 42 780

Pokój
umeblowany z utrzymaniem od 1. 12. do wynajęcia. Św. Marcina 66-7, II lewo, front, — zdw 42 782

Pokój
centr. ogrzewanie elektr. światłem 1 lub 2 osobowy bez pościeli wynajmie panom. Słowackiego 36, IV p. front, — zdw 42 789

Dwóch
panów lub bezdzietne małżeństwo przyjmie na pokój i panienkę na wspólny. Chwaliszewo 65 II p. lewo, — zdw 42 788

Pokój
umeblowany z małym pokojkiem, osobne wejście dla małżeństwa od 1. 12. Skryta 14 parter lewo, — zdw 42 784

Pokój
wynajmie zaraz. Cicha, Wielkie Garbary 3, — zdw 42 786

Pokój
próżny, frontowy oddam na pożyczkę 300 złotych. Oferty Kurjer, — zdw 42 792

Pokój
osobne wejście (elektryczność), Św. Wojciech 7 III lewo drugi wchód, — zdw 42 760

Pokój
dwuosobowy. Marsz. Focha 49, III prawo,

Willi
pokój umeblowany odnajme inteligentnemu. Szymańska, Topolowa 6, (koniec Ratajszaka), zdw 42 962

Frontowy
duży, ładny, 1-2 osobom Kalczyński, Bukowska 31, zdw 42 824

Pokój
dla 2 inteligentnych osób. Przecznicza 1, III lewo, zdw 42 882

Pokój
dla małżeństwa lub pana. Łąkowa 17, w podwórzu prawo II ptr., zdw 42 805

Pokój
wynajme, Jachnik, Wodna 27, II ptr. podw., zdw 42 837

Pokój
do wynajęcia, Woźna 1, I, zdw 42 839

2
pokoje z urządzeniem kuchni lub pojedynczo z urządzeniem, telefon, Matejki 46, III lewo, zdw 42 973

Pokój
małżeństwu bezdziejemu z urządzeniem kuchni, Górna Wilda 199, III ptr., prawo, zdw 42 970

Pokój
umeblowany do wynajęcia z własną pościelą, Św. Marcin 24, II, lewo, zdw 42 978

Pokój
wolny zaraz, Cieszkowskiego 8, III, p., prawo, zdw 42 957

Pokoje
umeblowane dla małżeństw, samotnych, wskaże biuro Kantaka 1, II, ptr., zdw 42 958

Niekrepujący
słoneczny, front, Patr. Jackowskiego 35, II, prawo, zdw 42 966

Słoneczny
ciepły pokój, Łąkowa 10, I, prawo, zdw 42 971

Pokój
utrzymaniem inteligentnemu, Tomaszewska, Młyńska 13, I lewo, zdw 42 915

Pokój
dla jednego lub dwóch panów, duży, widny, centralne ogrzewanie, światło elektryczne 80 zł miesięcznie, Wyspiańskiego 11, III p., prawo, zdw 42 112

Eleganckie
gabinet, sypialnia wynajme, ul. Pocztowa 21, I, prawo, zdw 42 922

Pokój
wspólny dla pana z całodziennym dobrem utrzymaniem tanio zaraz do wynajęcia, Nowy Rynek 14, 15 parter, lewo, zdw 2171

Pokój
dwóch panów, Białecka, Szkoła 9, Pw 7023 58, 556

Małżeństwu
umeblowany, kuchnia zaraz, Języcze, Adres Kurjer zdw 42 933

Pokój
do wynajęcia, Małeckiego 24, III lewo, zdw 42 925

Pokój
2 łóżkowy, elektryczność, Jackowskiego 25, II, prawo, zdw 42 916

12 SZUKA POKOJU

Urzędniczka
poszukuje pokoju niekrepującego cenie 50-60 złotych, okolica Rynku Wildeckiego, Oferty Kurjer zdw 42 096

Panna
szuka małego pokoju ewentualnie wspólnego 15 zł, centrum, Oferty Kurjer zdw 42 473

Pokoju
niekrepującego, o ile możliwości z wejściem z klatki schodowej poszukuje przyjeżdżający pan na kilka dni w miesiącu, Oferty Kurjer zdw 42 644

Pan
poszukuje pokoju z niekrepującym wejściem, najchętniej z klatki schodowej Pościel własna, Oferty Kurjer zdw 42 700

Taniego
pokoju z fortepianem panienska, Kurjer zdw 42 720

Czystego
pokoju do 35 zł, poszukuje student (pościel własna), Oferty Kurjer zdw 42 769

Małego
pokoju w śródmieściu szuka pani Oferty Kurjer zdw 42 775

Panienska
szuka pokoju, możliwie w śródmieściu, Oferty Kurjer zdw 42 773

Pokoju
poszukuje profesorka, elektryczność, okolica Matejki, Oferty Kurjer zdw 42 858

Pokoju
umeblowanego, niekrepującego poszukuje pan w cenie do 40 zł od 1. 12, Oferty Kurjer zdw 42 632

Poszukuję
skromnego pokoju, śródmieściu, na pracownię naukową, Zgłoszenia Kurjer zdw 42 848

Poszukuję
od zaraz pokoju na ciche biuro z telefonem i spaniem do 100 zł miesięcznie, Oferty Kurjer zdw 42 847

Małżeństwo
poszukuje próżnego pokoju, — Kurjer zdw 42 793

Pan
poszukuje pokoju, okolica Teatru Wielkiego, Oferty z cenzą zdw 42 964

Poszukuję
w śródmieściu pokoju na biuro z telefonem, Oferty z cenzą Kurjera zdw 42 911

Małżeństwo
poszukuje pokoju próżnego lub umeblowanego do 40 złotych, — Oferty Kurjer zdw 42 935

Urzędniczka
szuka pokoju w pobliżu Mostu Teatralnego, Oferty z cenzą Kurjer zdw 42 953

2 panie
poszukują pokoju w śródmieściu od 15. 12, Oferty Kurjer zdw 42 801

Starszy
pan szuka taniego pokoju, Pościel własna, cenzą Kurjer zdw 42 804

2 młodzi architekci
poszukują na dłuższy czas pokoju słonecznego, elektryczność, niekrepującego, centrum miasta, Oferty Kurjer zdw 42 808

13 LOKALE

Lokalu
na biuro (dość obszernego) możliwe w centrum miasta poszukuje od 1. 1. 1931 r. poważna organizacja, Łaskawe oferty Kurjer pod dw 2153

Próżny
skład przy ul. Marszałka Focha wynajmie gospodarz, Adres wskaże Kurjer zdw 42 715

Przy
warsztatową, piwnice lub parter na instalację poszukuje, Oferty Kurjer zdw 42 822

Zaraz do wynajęcia
dwa pokoje z ubikacjami w całości lub częściowo jako lokale handlowe, Getepe, Poznań, Fr. Ratajszaka 14, telefon 40 46, Pw 7 038 48, 79

Pokój
na warsztat szewski zaraz do wydzierżawienia od gospodarza, ul. Długa 3, zdw 42 949

14 DZIERŻAWY

Polowania
dzierżawy na obszarze dworskim w polu lub lesie w okolicy Poznania poszukuje Klub Prof. Uniw. Oferty Prof. Schechtel, Poznań, Mazowiecka 24, zdw 43 675

Skład kolenjalny
wielkiej wsi, 6 pokoi, 24 morgi pszennej ziemi wprost od właściciela na 6 lat wydzierżawie, objęcie 3 000 zł, powiat bydgoski, Sowiński, Poznań, Św. Marcin 22, tel. 18 97, zdw 42 697

Gospodarstwo
120 morg. 16 laki, dom 6 pokoi, budynki murowane, wprost od właściciela na 12 lat wydzierżawie, bonitacja 4 mk., objęcie żywego, martwego inwentarza potrzeba 10 000, wtem 3 000 kaucji, powiat gostyński, Sowiński, Poznań, Św. Marcin 22, tel. 18 97, zdw 42 696

Majątek
325 morg pszennej ziemi 200 morg drenażowa, dom 7 pokoi, 30 morg laki, od miasta 10 km., na 9 lat wydzierżawie, objęcie żywego, martwego inwentarza potrzeba 15 000 zł, Sowiński, Poznań, Św. Marcin 22, tel. 18 97, zdw 42 695

Ogród
owocowo-warzywny do wydzierżawienia z pokojem Jan Zelfert, Poznań, Św. Wawrzyńca 16, zdw 42 751

Wydzierżawie
skład z pokojem przy dobrej ulicy oddam zaraz za 1 600 wtem policzona 3 mies dzierżawa nadaje się na każde przedsiębiorstwo Wawrzyńca, ul. Gnieźnieńska 74, zdw 42 842

Piekarnię
wydzierżawie zaraz, Objęcie 2 000 zł, Zgłoszenia Walkowiak, Wronki, Kościelna 153, nw 5343

15 UZDROWISKA

Zakopane - „Januszek“
ulica Chałubińskiego, pensjonat Wandy Rychlickiej z Poznania, Pokoje ładne, ciepłe, Cena 8,50, Od 20 grudnia 10 do 12, zdw 41 960

Zakopane
„Złoty Róg“, ul. Chałubińskiego róg Witkiewicza, telefon 524, — pensjonat nowoczesnie urządzone, pokoje południowe z balkonami, woda ciepła — centralne ogrzewanie, kuchnia obfita — pod fachowym zarządem właścicielki, nw 5344

16 OSOBISTE

Kosmetyka Lecznicza Aleje Marcinkowskiego 5, I. ptr.
wykonuje się wszelkie zabiegi nowoczesnej kosmetyki francuskiej, Usuwanie rądzyn, zmarszczek, kurczaków, plam, Elektroliza, epilacja włosów, leczenie suchej, tłustej cery, usuwanie bezbolesne tłuszczu brzucha, nóg, wszelkie masaż, Panowie 6-7, zdw 42 871

I. H.
30 614, Odpowiedź do odebrania Kurjer zdw 43 965, Helena

Ubikacje
byłam, Proszę pisać Kurjer zdw 42 972

Majewski Mirol
Oczekuję z tasknią spotkania, gdyż smutno mi K. Napisz Kurjer Poznański zdw 42 569

Ostrzegam
że za żadne długie moje żony nie odpowiadam, Modrzyk Brunon, Steszew dworzec, zdw 43 727

21 ZGUBY

Proszę
uczciwego znalazcę o zwrot zrabionej teki z kajetami i historia Polski Współczesnej za wynagrodzeniem St. sierż. Walczak Cytańda, zdw 42 635

Przybłąkał
się pies (wilk), Do odebrania Pocztowa 29, II p., zdw 42 901

Przybłąkał
mały czarny piesek, 26te lapki, Stary Rynek 24, III lewo, zdw 42 863

22 ROZMAITE

Paniol Zł 3,50 pończochy wełniane
poleca hurtownia pończosznica „Julpol“, Pocztowa 11, Pw 7000 47, 120

Administrujemy
domami i zaliczujemy czynsze, Bank Właściciel Nieruchomości, Poznań, Piękary 1, Pw 6 549 47, 78

3,25 zł
poleczenia białe na poduszke pościel biała od 9,90 poduszka strojna od 4,50 podpięcie strojne 14 80 pierzynę gwarantowaną od 19,80 poleca Fabryka Białych J. Schubert, Wrocławska 3, Pw 6 259 44, 94

Higieniczne czyszczenie
pierz i puchu uskuteczniamy solidnie i tanio (na życzenie odbiór i dostawa w domu) EMKAP, Poznań, ul. Wrocławska 30, tel. 58 03, Pw 5 445 33, 136

Na zimę
najpraktyczniejsze najcieplejsze suknie szlafroczy swetry kostiumy sportowe, pullovery sukienniki ubranka kombinacje itp. najlepszej wełny wykonuje „Tricot“, Romona Szymańskiego 10, III, Przyjmuje wszelkie przeróbki, Pw 6 871 47, 33

Akuszerka
Kleinwächterowa, Poznań, centrum, ul. Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo drugi dom od placu Światokrzyskiego, zdw 41 672

Detektywne
Biuro Greif od 19 lat, Ratajszaka 15 (Apollo), Obserwacje wywiady, zdw 42 050

Zakład fotograficzny
Górna Wilda 71, poleca powiększenia, wszelkie zdjęcia, zdpw 42 039

Szyje
bielizne, poranniki, reperuje, Rybaki 18, III, lewo, zdw 42 667

Tłumaczenia
z niemieckiego uskuteczniamy szybko i tanio, Łaskawe zgłoszenia pod zdw 42 742 do Kurjera.

Biegła
stenotypistka polsko-niemiecka szuka posady, Zgłoszenia Kurjer zdw 42 745

Przyjmuję
haftowanie, szycielkowanie, reparację bielizny i robienie pończoch i rekawiczek, Kowalewska, ulica Wrocławska 39, wchód Koźiej, rw 12 386

Wypożyczam
ciężarowy samochód do przewozu różnych towarów, Tel. 7019, zdw 42 892

Dziewczynkę
1 roczek, silną i zdrową bardzo ładną oddam za własną, Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 42 857

Gospodyni
wykwintnym gotowaniem przyjmuję gotowanie poza dom na służy, chrząty itp. Zgłoszenia Kurjer zdw 42 820

Krawcowa
dobre szycie, krój, poleca się w domu, Długa 14, I lewo, zdw 42 826

Dziecko
przyjme na wychowanie ewentualnie później za własne, Oferty Kurjer zdw 42 921

Krawcowa
dobra w domu, poza dom, Wierzbice 31, IV, prawo, zdw 42 926

Pomocnik
fryzjerski (męski) poleca się poza dom, Obsługa fachowa, ceny przystępne, E. Tarara, Plac Sapiieżyński 11, zdw 43 937

Farbiarnia futer
Poznań - Wilda Wybickiego 12 garbuje, farbuję wszelkiego rodzaju skóry futrzane oraz futra na wszelkie kolory, zdw 42 800

Większa
wplata zapewnią sobie osoby samotne, starsze, samotne, emeryci itp. mile i spokojnie mieszkanie lub współwłasność projektowanej wille w mieście powiatowym, Poważni reflektanci skierują oferty do Kurjera Pozn. zdw 42 875

23 OZENKI

Kawaler
lat 35, brunet średniego wzrostu, właściciel realności i przedsiębiorstwa handlowego wartości 3 000 000 pragnie poznać odpowiednią towarzyszkę życia. Dla dobra ogólnego około 50 000 zł pożądane Łaskawe zgłoszenia o ile możliwym z fotografią którą zwracam skierować do Kurjera zdpw 42 070

Wdowiec
lat 40 z dwójkiem dorastających dzieci, mechanik na stałym stanowisku, z własnym mieszkaniem w Berlinie poszukuje żony. Pannie dobrego charakteru, kochającej dzieci i które zdecydowały się na wyjazd do Berlina zechcą złożyć oferty wraz z fotografią do Kurjera zdw 42 598

Dyskretnie
i solidnie kojarzy ma żenistwa we wszystkich sferach społecznych największe biuro matrymonjalne „Postep“, Warszawa Senatorska 38 Na żądanie wysyłamy kilka set ofert do wyboru, nw 202

Która
z pań (wiek obojętny) dopomogłaby inteligentnemu handlowcowi do założenia bardzo intratnego przedsiębiorstwa (potrzeba 50 tys.) Cel matrymonjalny, Rzecz traktuje się poważnie, Zgłoszenia do Kurjera zdw 40 855

„Renoma“
Plac Sapiieżyński 2 a, telefon 3506 kojarzy we wszystkich sferach ścisła dyskrecja zdw 41 286

S. L.
Bilecik, który naznaczał spotkania na sobotę 1. XI godz. 11 przed południem, Matejki nr 2, otrzymałem za późno bo dopiero nazajutrz. Proszę dlatego łaskawie o ponowne wyznaczenie spotkania, K. W., zdw 42 604

Ziemianin
właściciel większego majątku, minimalnie obciążonego, pragnie zapoznać w celu matrymonjalnym zamożną starszą pannę lub bezdzietną wdowę, Łaskawe szczególne oferty upraszam składać do Kurjera zdw 42 712

Pannę
lub wdówkę poznam — cel matrymonjalny, Zgłoszenia Kurjer zdw 42 754

Kawaler
urzędnik kolejowy, lat 27, poszukuje panny nieobciążonej lat 23, dobrze wychowanej celem szczęśliwego ożenku, Zgłoszenia do Kurjera nw 5337

Kawaler
kupiec, lat 31 posiadający własny skład, pozna pannę z gotówką od 10 000 zł, Cel matrymonjalny, Oferty Kurjer nw 5336

Panna
lat 27 z włoski, jedynaczka, krawcowa, zgrabna, posiada 2 pokoje kuchnie, bielizna, pozna urzędniczkę lub wojskowego, Cel matrymonjalny, Oferty z fotografią do Kurjera Poznańskiego zdw 42 877

Dla
mojej siostrzenicy 23 lat, muzykalnej, inteligentnej, dobrze wychowanej, lecz nieobciążonej, poszukuje męża, Panowie profesorowie lub urzędnicy z akadem. wykształceniem zechcą złożyć oferty z fotografią do Kurjera Poznańskiego zdw 42 896

Panna
starsza, niedziśniejzych poglądów, mająca osobistą wyprawę kilkaset złotych gotówki i umeblowane 3 pokojowe mieszkanie widuje zamąż, Panowie ponad 40, którym zależy na miłej, wzorowej i gospodarniej żonie, zechcą złożyć oferty z fotografią do Kurjera Poznańskiego zdw 42 884

Kupiec
średniego wzrostu, lat 25 posiada własną kamienicę interesem dobrze prosperującym w Gnieźnie, muzykalny, szuka panny do lat 27, celem ożenku, Majątek pożądany, Oferty Kurjer zdw 42 799

24 NAUKA

Kursy stenografii
pisania na maszynach, Kantaka 1, II, piętro, zdw 40 816

Tanie kursy tańców
Opaliński, 27 Grudnia 19, II, 6.30-9, zdw 42 250

Angielka
rodowita udziela lekcji konwersacji, Zgłoszenia Kurjer zdw 42 601

Szkoła Tańców
Modernistycznych Jarostawa Średzińskiego w asyście Adelii Szczerkówny — przyjmują zapisy na kursy i lekcje prywatne, Gwarancja wyczerpania, Strzelecka 3, parter prawo, zdw 42 795

Kursy
stenografii, pisania na maszynach, książkowości Tyran-Zaworskiej, Strzelecka 33 Dla absolwentów kursu dalsza stenografia bezpłatnie, zdw 41 872, 3

Matematyki
fizyki, (7 gimnazjalna) kto udzieli? Kurjer zdw 42 968

Panienska
przyjmuje w naukę gotowania, wypiekania gwiazdkowych smaczków, Ispiana, Młyńska 4, zdw 43 643

Maturzystka
do matematyki (V gimn.) potrzebna, Oferty z warunkami do Kurjera zdw 42 631

Portugalskiego
języka kto wyuczy? Oferty Kurjer zdw 42 630

Korepetytorka
potrzebna zaraz dla trzecioklasistki, Zgłoszenia podaniem warunków Kurjer zdw 42 721

25 MUZYKA

Potrzuje
pianina na kilka miesięcy do wynajęcia, Adres wskaże Kurjer zdw 42 650

8 zł
lekcje pianina miesięcznie, Adres Kurjer Stary Rynek rw 12 337

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy do jednej trzeciej cenie drobnych

Dzielnia
manikurzystka szuka posady, — Oferty Kurjer zdw 42 223

Aptekarz
aprobowany poszukuje zastępstwa lub na stałe, Dobre referencje, polecenia, uczciwy, obowiązkowy, zawsze trzeźwy, Zgłoszenia Kurjer zdw 42 202

Urzędniczka
z kilkoletnią praktyką bankową, biegła w polskim i niemieckim, pisząca na maszynie poszukuje posady, Oferty Kurjer zdw 42 177

Wykształcona
muzykalna, przystojna panienska lat 19 poszukuje posady posiadającej również pozwolenie rządowe jako nauczycielka domowa, Oferty upraszam do Kurjera zdw 42 258

Książkowa bilansistka
pisząca biegle na maszynie obecną z wszelkimi pracami biurowymi szuka posady możliwie zaraz, Oferty Kurjer zdw 42 432

Technik - mechanik
znajomość elektrotechniki, automobilizmu, poszukuje zajęcia, Oferty Kurjer zdw 42 216

Kucharke - gosposie
oddana, uczciwa, gotuje doskonale, poleca sumiennie do jednej lub dwóch osób, Drynkowska, Bugał, p. Miłosław, zdw 41 613

Książkowa
z znajomością korespondencji — polsko-niemieckiej, pisanie na maszynie poszukuje posady od 1. stycznia, najchętniej w majątku, Oferty Kurjer zdw 43 489

Kierownik tartaku
13 lat praktyki poszukuje posady, zna także wyrób podkładów, słupów telegraficznych i kopalin, Łaskawe zgłoszenia pod Kurjer zdw 42 365

Szofer - stangret
poszukuje posady zaraz lub od 1. 1. 31, Umie jeździć caworka, Rok praktyki, Of. Kurjer nw 5331

Peszkuje
dla mego ucznia po egzaminie szuka posady, jako pomocnik cukierniczy, Kommel, Cukiernia-Kawiarnia, Inowrocław, ul. Królowej Jadwigi 16, zdw 42 621

Inteligentna
osoba znajmie się gospodarstwem u samotnej osoby, wynagrodzenie skromne, Oferty Kurjer zdw 42 704

Technik
dentystyczny (na złoto i kauczuk) przyjmie posadę od 1. XII, rb., względnie później Miejsce, obojętna, Zgłoszenia Kurjer zdw 42 733

Posługaczka
uczciwa szuka posady, Oferty Kurjer zdw 43 730

Posługaczka
poszukuje posady, Oferty Kurjer zdw 42 724

Polecam
moją służącą uczciwą, pracowitą z powodu mego wyjazdu od 1. 12, lub 15. 2, Oferty Kurjer zdw 42 717

Ekspedjentka
samodzielna do artykułów mekskich, lub krótkich towarów poszukuje posady zaraz lub później, Oferty Kurjer zdw 42 758

Technik dentystyczny
z kilkoletnią praktyką szuka posady, M. Szlachetka, Poznań, Gąsiorowski 11, zdw 42 788

Aptekarz
z dłuższą praktyką, katolik, oficerek, samotny, z dobrimi referencjami poszukuje posady, Oferty Kurjer zdw 42 608

Młodszy pomocnik
z branży tow. kol. i delikatesów, restauracji z wyznikiem, obecna ry dotychczas w fabrykacji wód mineralnych, na niewypowiedzianym stanowisku poszukuje odpowiedniej posady najchętniej w prowincji, Oferty do Kurjera zdw 42 609

Poszukuje
posady do restauracji zaraz, — Oferty Kurjer zdw 43 966

Kupiec
brandy kolonij i pokrew., biegle książkowości i korespondencji polsko-niem., zna sprawy admn., ostatnio w hurtowni, poszukuje stałej posady zaraz lub od 1. 1. 31. ewtl. w przem. roln. lub zastępstwo, Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 42 883

Czeladnik
krawiecki starszy z dobrą praktyką poszukuje posady, Oferty Kurjer Poznański zdw 42 881

Zegarmistrzowski
pomocnik posiadający własne narzędzia, dzielny w swym zawodzie, z dobrimi świadectwami

Pracznica
dobrze poleciona szuka prania.
Oferty Kurjer zdw 42 609

Kierownik biura
polskie, niemieckie pisanie me-
szyna, książkowość pracował 15
lat sądownictwo w zarządzie admi-
nistracyjnym bezagencjonalnie szuka za-
jęcia oddziału prawnego w sądownictwie
instytucji lub kancelarii adwo-
kackiej itp. od zaraz Miejsco-
wość obojętna ewent. wiekose-
dobra Oferty Kurjer
zdw 42 601

Inteligentna
starsza osoba szuka posady do
samotnej pani. Oferty Kurjer
zdw 42 634

Służąca
do wszystkiego z skromnym goto-
waniem 1-3 osób szuka posady.
Oferty Kurjer zdw 42 639

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem przyjmie
posadę od 1. 12. Oferty Kurjer
zdw 42 862

Początkująca
stenotypistka biegła z ukończoną
szkołą handlową przyjmie chęt-
nie w posadę Łaskawe oferty Kur-
jer zdw 42 910

Gospodyni
młoda, inteligentna z półtorarocz-
ną praktyką poszukuje posady
najchętniej w majątku Łaskawe
oferty Kurjer zdw 42 907

Posady
za kaucją poszukuje w powa-
żnych firmach jako inkasent, ma-
gazyner lub woźny. Oferty Kur-
jer zdw 12 376

Panienska inteligentna
bardzo sumienna, znająca dobrze
język polski, niemiecki, szuka po-
sady do dzieci starszych, jako
przechodnia. Może pomóc w lek-
cjach, młodzie przysposobi do
wszystkich klas wstępnych 1. 12.
Zgłoszenia Kurjer zdw 42 828

Posługi
na cały dzień poszukuje. Kurjer
zdw 42 838

Sekretarz
adwokacki i notarialny, chlubne
świadectwa, poszukuje posady w
biurze adwokackim, notarialnym
lub jako referent prawny w ban-
ku, ewtl. innej instytucji. Zgło-
szenia Kurjer zdw 42 840

Posady
kasjera - korespondenta, kierow-
nika biura lub in. poszukuje młody,
energiczny handlowiec. Referen-
cje prima, dam zabezpiec-
zenie. Oferty Kurjer zdw 42 963

Człowiek
dobrem poleceniem, świadectwem
uczciwy, trzeźwy, pracowity, po-
szukuje jakiegokolwiek bądź pracy.
Adres wskaże Kurjer zdw 42 969

Poszukuje
posługi na cały dzień, od 1. 12.
Oferty Kurjer zdw 42 920

Inteligentna
panienka lat 18 w bardzo krytycz-
nym położeniu szuka posady. —
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 42 923

Skrzypaczka
obligacista rutynowana (także
„Banjo”) i śpiew — wolna Ilena
Bednarek Warszawa, Piv-
na 12-9. zdw 42 873

Dziewczyna
poszukuje posady lub posługi.
Oferty Kurjer zdw 43 927

Inteligentna
panienka z językiem niemieckim,
francuskim, szyciem, ręcznych
robót zajmie się dziećmi, wyre-
czy panią domu. Oferty Kurjer
zdw 43 934

Dla
córkę lat 18, ze wsi szukam po-
sady w religijnych państwach, za-
raz lub później. Oferty Kurjer
zdw 42 938

DZISIAJ W KINIE

- Apollo: „Neapol — Śpiewają-
ce Miaso”
- Aurora: „Cyrkółka Rita”
- Colosseum: „Demon ruchu”
- Corso: „Huragan”
- Casino: „Pat i Patachon i za-
czarowany dywan”
- Edison: „Ulubienica Paryża”
- „Wieża czarnej wyspy”
- Harfa: „Kwiat złotego zachodu”
- Kapitol: „Dziewczyna z zaka-
zanej dzielnicy”
- Metropolis: „Ewa w jedwa-
biach”
- Orzeł: „Krwawy żart”
- Odeon: „Pokusy Europy”
- Renaissance: „Blokada na
morzu”
- Słońce: „Pieśniarz Gór”
- Stylowe — Teatr Rewja: Wy-
bory! Wybierzcie Nas!
- Tęcza: „Marty węż” i far-
sa p. t. „Złoty Cielec”
- Wilsona: „Portjer Hotelu
Atlantic”

Poszukuję
sprzątania biur lub posługi. Zgł.
do Kurjera zdw 42 803

Uczciwa
dziewczyna poszukuje jakiegokol-
wiek posady, możliwie do dzieci.
Oferty Kurjer zdw 42 797

Krawcowa
poleca się w domu 2,50 dziennie.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 42 796

Stróż
poszukuje posady zaraz; trzeźwy,
bardzo dobre świadectwa. Zgłosz.
Kurjer zdw 42 811

Dziewczyna
nawkrót uczciwa, spokojna, skro-
mnie gotowaniem szuka zaraz
posady. Oferty Kurjer zdw 42 835

Panienska
inteligentna poszukuje posady do
składu piekarskiego Łaskawe
zgłoszenia Kurjer zdw 42 405

Z powodu
wyjazdu polecam dobrą siłę bone
freblanke. — Bortynowska św.
Marcin 42. zdw 42 402

Posługaczka
poszukuje posady Oferty Kurjer
zdw 42 399

Pokojowa
czysta, pracowita, znająca lepszą
obsługę poszukuje posady w lep-
szym domu. Oferty Kurjer
zdw 42 395

Poszukuje
popołudniowej posługi. Oferty
Kurjer zdw 42 384

Siostra
poszukuje posady do niemowlat
zaraz. Oferty Kurjer zdw 42 311

Biuralistka
początkująca poszukuje posady
Oferty Kurjer zdw 42 309

Posługaczka
poszukuje posady na cały dzień
zaraz lub od 1. XII. Oferty Kur-
jer zdw 42 299

Krawcowa
dzielną szuka posady Oferty Kur-
jer zdw 42 297

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem poszukuje
posady. Oferty Kurjer zdw 42 448

Gospodyni kucharka
w średnim wieku poszukuje po-
sady od 1 grudnia lub 1 stycznia,
zna dobrą kuchnię i wszelką pra-
cę w zakresie gospodarstwa wcho-
dzącą. Oferty Kurjer zdw 43 445

Kucharka służąca
poszukuje posady Oferty Kurjer
zdw 42 441

Wiejska
uczciwa dziewczyna szuka posady
do wszystkiego od 1. 12. Oferty
Kurjer zdw 43 440

Pracznica
sumienna poszukuje pranie w
domu i poza domem tania Łaskawe
oferty Kurjer zdw 42 420

Wychowawczyni
doskonała pielęgnarka niemio-
wlat, dzieci do lat 6, posiadająca
długoletnie świadectwa, znająca
szycie, robotki, mająca skromne
wymagania; poszukuje posady w
lepszym domu 1 XII lub 1. I.
Oferty Kurjer zdw 42 425

NESESERY
do podróży
od 30 zł
WALIZKI
fibrowe
od 8 zł
KUFRY

Wyroby skórzane koleca: Stanisław

Jaeschke
naprzeciw „Esplanady” p. Wolności 10.
dw 2169

Dziewczyna
ze wsi zwinna i porządna poszu-
kuje posady do wszystkiego od
1. 12. Oferty Kurjer zdw 42 414

Pani
młoda, inteligentna wykształcona
wszechstronnie w gospodarstwie
zajmie się domem i dziećmi gdzie
brak matki. Oferty Kurjer
zdw 42 553

Poszukuje
przedpołudniowej posługi. Oferty
Kurjer zdw 42 383

Pianistka
z śpiewem i repertuarem ewentl
stawia fortepian wolna Oferty
Kurjer zdw 42 325

Młodszy
pomocnik branży kolonjalnej z
dobrymi świadectwami i referen-
cjami poszukuje zaraz posady
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 42 324

Dziewczyna
wiejska zaufana z dobrem goto-
waniem z długoletnimi świa-
dectwami, poszukuje posady od
1. 12. Oferty Kurjer zdw 42 549

2 panienki
poszukują posady lub posady w
fabryce. Oferty Kurjer
zdw 42 580

Uczciwa
pracowita dziewczyna poszukuje
posady. Oferty Kurjer
zdw 42 532

Dziewczyna
uczciwa posług. na przed połud.
Oferty Kurjer zdw 42 539

Magazyner
młody, sumenny lub jakiegokol-
wiek innej pracy poszukuje Wy-
nagrodzenie skromne Oferty Kur-
jer zdw 42 538

Biuralistka
początkująca poszukuje posady.
Oferty Kurjer zdw 42 415

Stenotypistka
początkująca obeznaną z kore-
spondencją, książkowością, ra-
chunkowością, kaligrafją, steno-
grafjąca biegłą po polsku i nie-
miecku, znająca wszelkie prace
biurowe poszukuje posady z u-
trzymaniem. Anna Majdzińska,
Kruszyna Krafiński, poczta Cielec,
pow. Bydgoszcz. zdw 42 605

Dziewczyna
pilna, uczciwa, poszukuje pracy
do wszystkiego od 1. 12. Oferty
Kurjer zdw 42 511

Wina Krajowe
Kantorowicza
przedmiotem podziwu

P w 6550-41-87

Kasjerka biuralistka
z praktyką korespondenta pol-
sko-niemieckiego, zna żurnal ame-
rykański szuka posady. Oferty
Kurjer zdw 42 372

Książkowa
samodzielną z dłuższą praktyką,
pisząca, biegła na maszynie po-
szukuje posady. Oferty Kurjer
zdw 42 356

Dziewczyna
lat 30, szuka posady jako mam-
ka. Oferty Kurjer zdw 42 610

100 zł
dam za stałą posadę dla uczciwe-
go robotnika ewtl. do koni. Oferty
Kurjer Poznański zdw 42 612

Sierota
z długoletnimi świadectwami z
gotowaniem poszukuje posady od
1. 12. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 42 591

Pracowni
poszukuje. Oferty Kurjer
zdw 42 578

Ogrodnik
barnik, kawaler, lat 26 8 lat
praktyki swym zawodzie głównie
znajomości kwaciarstwo oran-
żynne, warzywnictwo, sadownictwo
z szkółkarstwem. Może również
objąć stanowisko urzędnika o-
grodnika, poszukuje posady od 1
stycznia. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 357

Krawcowa
w domu 150 zł dziennie. Oferty
Kurjer zdw 42 354

Posługaczka
poszukuje posady Oferty Kurjer
zdw 42 352

Służąca
poszukuje posady do wszelkich
prac. Oferty Kurjer zdw 42 331

Panienska
lat 16 poszukuje posady do dzieci
za małym wynagrodzeniem Oferty
Kurjer zdw 43 555

Poszukuję
posługi i prania Oferty Kurjer
zdw 42 342

Poszukuję
posady z dobrem gotowaniem za-
raz lub od 1 grudnia. Oferty Ku-
rjer zdw 42 366

Stenotypistka
początkująca obeznaną z kore-
spondencją, książkowością, ra-
chunkowością, kaligrafją, steno-
grafjąca biegłą po polsku i nie-
miecku, znająca wszelkie prace
biurowe, poszukuje posady z u-
trzymaniem. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 42 604

Młody
oficer obecnie zwolniony z wojska
poszukuje pracy chętnie w
przemysle samochodowym. Oferty
Kurjer zdw 42 261

Starszy żelazniak
poszukuje posady jako podrzę-
dzący magazynier lub t. p. Kauc-
ja złoty może 1000. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdw 40 818.

Dziewczyna
uczciwa, religijna poszukuje służ-
by. Oferty Kurjer zdw 42 401

Bona
która da dzieciom wzorowe wy-
chowanie i pomoc w nauce pol-
skiem niemieckim z długolet-
nimi świadectwami szuka posady
od 1. XII Kurjer
zdw 42 361

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady. Oferty
Kurjer zdw 42 494

Służąca
poszukuje posady lub posady i go-
towaniem do wszystkiego, od 1-go.
Oferty Kurjer zdw 42 521

Służąca
w średnim wieku z prowincji,
skromna i uczciwa poszukuje po-
sady do wszelkich prac domowych
Oferty Kurjer zdw 42 483

Uczciwa
osoba poszukuje posady. Oferty
Kurjer zdw 42 524

Szofer - mechanik
z dobrymi świadectwami znają-
cy się na zakładach elektrycz-
nych i urządzeniach parowych z
wszelkich maszynach rolniczych
poszukuje posady może się po-
wolać na polecenia znanych firm
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 42 116

Rolnik
zawodowy, żonaty, bezdzietny z
trzydziestoletnią szkołą rolniczą, świa-
dectwa szkolne bardzo dobre po-
szukuje posady pomocnika gospo-
darczego za małym wynagrodze-
niem. Oferty Kurjer zdw 43 233

Ogrodnik
kawaler lat 28 dzielny w swym
zawodzie przedewszystkiem w
kwaciarstwie przyjmie posadę od
1. 1. 31. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 41 608

1500-2000
szukam posady woźnego inkasen-
ta lub innej Oferty Kurjer
zdw 42 153

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem po-
szukuje posady 1. 12. Oferty Kur-
jer zdw 42 463

Syn
uczciwych rodziców który wkrót-
ce ukończy szkołę handlową po-
szukuje posady ucznia w biurze.
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 42 471

Panienska
inteligentna, z dobrego domu, zna
język szycie i robotki poszukuje
posady do dzieci. Zgłoszenia
Kurjer zdw 41 906

28 WOLNE MIEJSCA

10 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo prze-
mysłu krajowego poszukuje pan-
i panów do lekkiej przemysłowej pra-
cy domowej Gdynia-port skrytka
pocztowa 1 dw 2 140

Siodlarzy 30 — 40
przyjme zaraz B. Mazurkiewicz,
Wielka 10. zdw 43 439

Fryzjerka
i praktykantka potrzebne. Matej-
ki 7 zdw 42 951

Duet
potrzebny „Oaza” Dąbrowskiego
53-55. jw 5108

5 Pań
przyjmemy do pracy szewczer-
nej Po krótkiej próbie zapewnia-
my stałe dobrze płatne stanowis-
ko Okazja dla higienistek pie-
legniarek i położnych Zgłoszenia
osobiste z dokumentami w czwar-
tek i piątek od 10-12 i 3-5 —
Śląski Dom Sanitarny „Ilyzja”
Waly Jana III nr 12
Pw 7030 51.6-6

Rutynowana
pielęgniarka Niemka do nowo-
rodka poszukiwana zaraz Zgło-
szenia pisemne pod „Pielęgniarka”
Generalna Ekspedycja Ogło-
szeń, Lwów, Legionów 1,
nr 5411

Posada
ekspedienta (ki) do składki spo-
żywczo-dielicowskiej w Poznaniu
za udzielenie pożyczki 5-6
tys. złotych. Gwarancja zapewnio-
na. Posada stała z pensją i utrzy-
maniem. Zgłoszenia Kurjer
zdw 42 894

Dobry
szofer na taksówkę Fiat potrzeb-
ny. Adres wskaże Kurjer
zdw 42 898

Poszukuję
do cyrku, teatru wędrownego od-
raz artystów jak: tancerce,
klowów, fakirów, zonglerów, hu-
morystów kabaretowych lub wi-
dowiskowych Czesław Olejniczak
Działyski 10, parter, prawo,
zdw 42 846

KLISMA
WZORY OGŁOSZEN
„REKLAMA”
DRUKARNIA POLSKIEJ, SA
POZNAŃ, ALEJE MARCINKOWSKIEGO 17

Pomocnik
branży kolonjalnej potrzebny od
zaraz. Oferty Kurjer zdw 42 904

Poszukuję
do teatru wędrownego kasjera
lub kasjerki z gwarancją 300 zł.
Oferty Kurjer zdw 43 845

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych po-
trzebna od 1. 12. Wielkie Gar-
bary 36 parter dom tylny, lewo.
zdw 42 864

Panienska
potrzebna. Hartmann, Św. Woj-
ciech 26. zdw 42 821

Posługaczka
Asnyka 4 i prawo 8 wieczorem
zdw 43 662

Posługaczka
potrzebna. Kolejowa 7a Uhna
zdw 42 745

Za posługę
oddam pokój umiłowany Adres
Kurjer zdw 43 740

Służąca
potrzebna z dobrem gotowaniem,
sumienna, zaufana. Wymagane
dłuższe świadectwa. Wielkie Gar-
bary 53 Raclawska. zdw 42 718

Ekspedjentka
dzielną w reżymencie potrzebna.
Niklasiewicz, Wrocławska 37.
zdw 42 755

Biuralistka
ekspedjentka, otrzyma stałą, do-
bra posadę, za pożyczką tysiąc
złotych. Oferty Kurjer
zdw 42 761

Ekspedjentka
dzielną w rachunkach z branży
cukierniczej potrzebna od 1. 12.
Cukiernia Hoffmann i Skowroń-
ski, Wielka 15. zdw 42 733

Do dzieci
poszukuję od 15 grudnia intelligen-
tnej pani. Zgłoszenia z odpi-
sem świadectw i podaniem warun-
ków przesłać pod adresem Druka-
rnia Zambrzycka, Grudziądz, Ogrodo-
wa 35. dw 2163

Underwood
nauka pisania na maszynie fir-
ma G. Gerlach Gwarna 14 i ptr.
Pw 6011 43.80

Syn
uczciwych rodziców, chcący się
wyczerpieć piekarnictwem może się
raz zgłosić w piekarni Rynek Je-
życki 2. jw 5098.9

Emeryt
młodszy, wymowny, potrzebny do
sprzedaży maszyn do szycia. Kromczyński
Poznań, Aleje Marcinkowskie 5.
zdw 42 767.8

Przyjmujemy
od pierwszego milia skromna
dziewczyna z dobrego domu
przechodnią do dwójki dzieci,
Magowska Działyski 9 i 11,
do 11 lub 9-4 gość. zdw 42 327

Zarobek stały
dla wymownych pań (panów) w
mieście i na prowincji. „Atlant-
tic”. Wrocławska 15. zdw 42 825

Fryzjerka
i praktykantka potrzebne. Matej-
ki 7. zdw 43 546

Potrzebna
od pierwszego milia skromna
dziewczyna z dobrego domu
przechodnią do dwójki dzieci,
Magowska Działyski 9 i 11,
do 11 lub 9-4 gość. zdw 42 327

Kosma

Czekolady
Konfekty
Kakao
Herbata

Humor zagraniczny
Eskimosik (budząc się): Mamusi, mam pragnienie! wody!
Eskimoska: Teraz nie dostaniesz. Zaczekaj trochę.
Za dwa miesiące nastanie już światło dzienne!
(Passing Show). S. F.

Przedpłata
na grudzień 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego do-
datku „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-
znaniu w kw. 4.00, w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnośnikiem
do domu w Poznaniu zł. 4.70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł. 4.94,
kwartalnie zł. 14.80, pod opaską w Polsce zł. 9.00, pod opaską w innych krajach zł. 11.00.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p.
wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania
się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1478, 3307, 3524, 4072, 2305, w

Ugłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu
redakcyjnego 75 gr. na stronie 4-wartej 120 gr. na stronie drugiej
150 gr. przed wiadomościami potocznymi 240 gr. od 1-lamowego milim.
Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% ładowyżki. Ogłoszenia do wyda-
nia porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do
wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt: do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłosze-
nia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem
a wysokością ogłoszenia, powstałe w skutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.
część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości
niedziela, święta i nocą tylko 1478 i 3524. — P. K. O. Poznań nr 210 149.